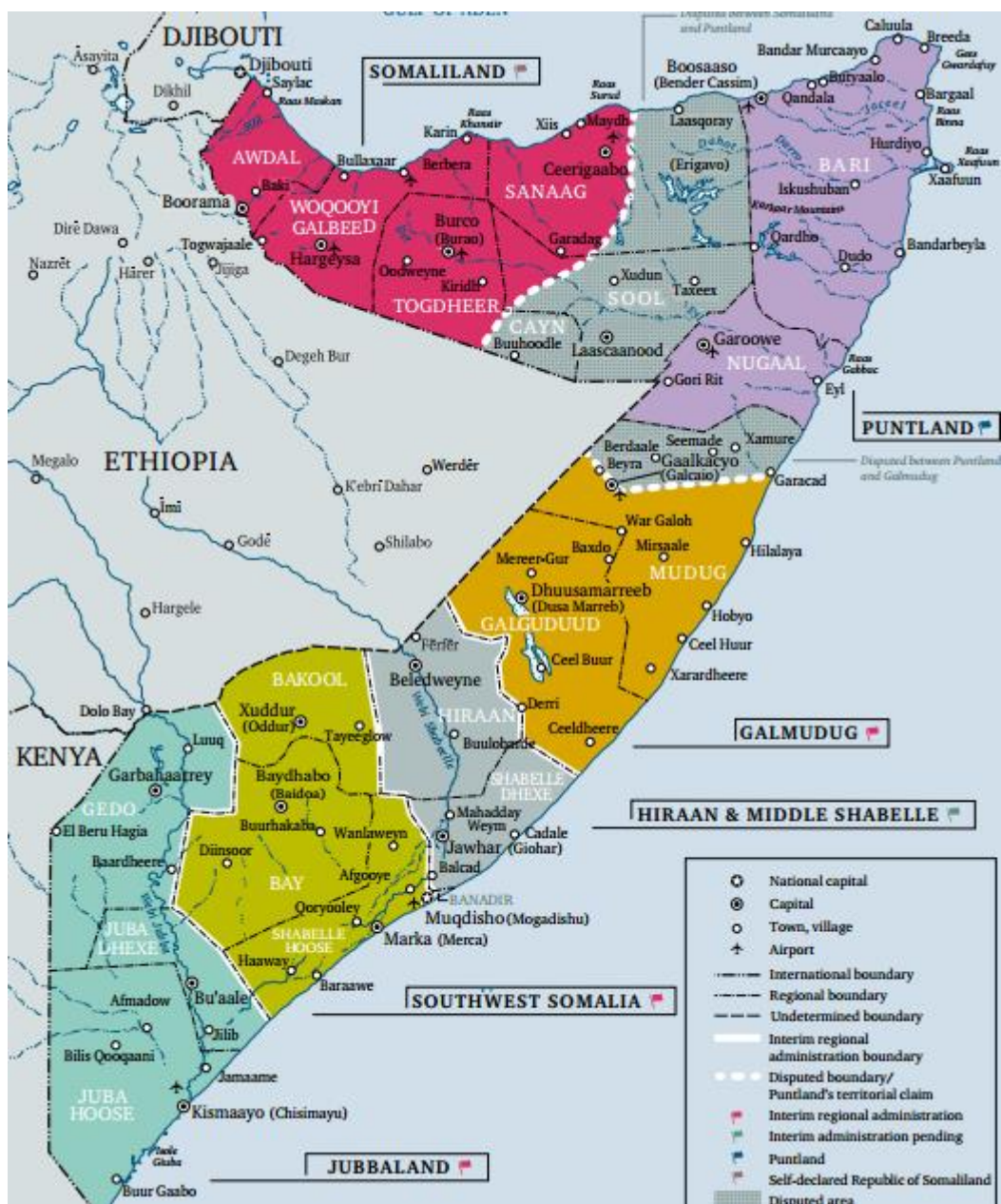

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	704
Land:	Somalia
Kilde:	Lifos Rapport
Titel:	Säkerhetssituationen i Somalia
Udgivet:	3. juli 2019
Optaget på baggrundsmaterialet:	9. september 2019

Säkerhetssituationen i Somalia

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Säkerhetssituationen i Somalia

2019-07-03, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: Zahra Qorane, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=77153846>

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

English summary.....	5
Sammanfattning	8
1. Inledning	12
1.1. Bakgrund	12
1.2. Somalias politiska indelning	15
2. Konfliktens huvudsakliga aktörer	16
2.1. Somaliska regeringen och dess styrkor	16
2.2. AMISOM.....	17
2.3. Al-Shabaab	18
2.4. Islamiska staten i Somalia (ISS).....	19
2.5. AFRICOM.....	19
2.6. Övriga aktörer.....	20
3. Säkerhetssituationen.....	20
3.1. Allmänt.....	20
3.2. Södra och centrala Somalia	23
3.2.1. Mogadishu.....	23
3.2.2. Jubaland.....	26
3.2.3. South West State	28
3.2.4. Hirshabelle	31
3.2.5. Galmudug.....	32
3.3. Puntland.....	33
3.3.1. Al-Shabaab i Puntland.....	34
3.3.2. ISS i Puntland.....	35
3.3.3. Puntländska myndigheters metoder	36
3.3.4. Klankonflikter	36
3.3.5. Tvångsrekrytering i Puntland.....	37
3.4. Somaliland.....	37
3.5. Omtvistade områden: Sool och Sanaag.....	38
4. Konfliktens inverkan på civila	39
5. Lifos analys av säkerhetsläget.....	41
5.1.1. Mogadishu, South West, Jubaland, HirShabelle, Galmudug	42
5.1.2. Puntland och Somaliland	44
6. Tvångsrekrytering	45
6.1.1. Tvångsrekrytering till Al-Shabaab.....	46
6.1.2. Särskilt om Puntland	47
6.1.3. Barnrekrytering till Al-Shabaab.....	47
6.2. Tvångsrekrytering till ISS	50
6.3. Tvångsrekrytering till somaliska armén och polisen m.m.	50
6.4. Tvångsrekrytering till klanmiliser	51
6.5. Tvångsäktenskap med medlemmar ur Al-Shabaab	51
6.6. Lifos analys	52
7. Utsatta grupper	53
7.1. Avhoppare från Al-Shabaab	53
7.1.1. Al-Shabaabs syn på avhoppare	53
7.1.2. Somaliska myndigheters syn på avhoppare	54
7.2. Barn	55
7.3. Kvinnor.....	57

7.4.	Minoritetsgrupper	59
7.5.	Internflyktingar	61
7.6.	Lifos analys	62
7.6.1.	Avhoppare från Al-Shabaab	62
7.6.2.	Barn, kvinnor, minoritetsgrupper och internflyktingar	63
8.	Återvändande	63
9.	Resvägar	64
9.1.	Lifos analys	67
10.	Mobiltelefoni	67
	Källförteckning	69

English summary

After decades of civil wars and instability, Somalia has endured violent conflicts and humanitarian crises. With the lack of a centralised political system, a power vacuum has emerged giving rise to competing Islamist militant groups such as Al-Shabaab and the Islamic State in Somalia (ISS). To reclaim control of the federal member states in the country, domestic and international actors like the Somali Federal Government (SFG), the African Union Mission in Somalia (AMISOM), and the United States Africa Command (AFRICOM) have adopted wide-ranging types of security measures. Moreover, overlooking the support for dialogue, reconciliation, and free movement AMISOM is striving to hand over full control of the security of Somalia to the Somali National Armed Forces (SNAF) by 2020.

Al-Shabaab, the al-Qaeda-connected group, has operated under the ambition to banish foreign powers and to establish a Somali state based on Sharia law. Additionally, since 2011, there has been an increase in attacks in Somalia carried out by Al-Shabaab. More recently in October 2017, 600 people were killed in Mogadishu as a result of a suicide bombing which is considered one of the deadliest attacks ever recorded in the country. During the period, September 2017 to August 2018, the number of civilians killed by Al-Shabaab reached 1400. Although during this period, Al-Shabaab was behind 70% of all deaths, ISS has also demonstrated its capability to perpetrate fatal acts of terror. During the period 2017 to October 2018 ISS has conducted more than 80 attacks, of which 43 occurred in Mogadishu.

Even though Al-Shabaab has reduced its activities in Mogadishu the group continues to exert influence in the region. It was reported that ISS has increased its presence in the capital, and subsequently multiplied its attacks. More specifically, and according to statistics from the Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), the total number of attacks conducted in Mogadishu reached 774, and resulted in 970 casualties during the period March 2018 to March 2019. For residents residing in Mogadishu there is an ever-persistent threat of being subjected to violence or assault. Those connected (or perceived to be connected) with SFG suffer from an added vulnerability.

During the same period, the South West State accounted for a total of 675 attacks which caused 1521 deaths. In some cases, Al-Shabaab has prevented the transport of commodities from reaching civilians. Especially paved roads and other roads are subject to the installation of roadblocks. Meanwhile, occasional forced recruitments of civilians have become routine. Given the presence of Al-Shabaab within the South West State, SNAF, AFRICOM, the Kenya Defence Forces (KDF), and the Ethiopian Air Force (ETAF) have all, according to numerous sources, carried out attacks within the area claiming civilian casualties. The sources claimed that civilians have lost their lives due to these attacks. According to statistics from ACLED, AFRICOM has carried out several aerial bombings in the city of Marka during the last 12 months. Frequently, in the South West State, the civilian population faces a risk from violence, where ground-

based fighting and aerial bombings yield civilian casualties. Besides, dozens of other clan-affiliated militias and tribal warlords are also trying to seek influence in the war-torn South West State. Based on the current statistics from ACLED, there has been a concentration of threats and violence in Marka, Afgooye, Baidoa and Qoryooley.

Similarly, in Jubaland, civilians face kidnappings, forced marriages and road blockages set up by Al-Shabaab where, in particular, the road leading to the airport has been frequently subject to roadblocks. With 363 attacks occurring in Jubaland during the same period, reported by ACLED, 1040 deaths were recorded. Stuck between the forces of SFG and fighters of Al-Shabaab, civilians are forced to give *zakat* in return for guaranteed security. With the intention to isolate Al-Shabaab, both AFRICOM and KDF have intensely bombed Jubaland. It remains unclear whether these bombings also have caused the loss of civilian lives. Al-Shabaab controls most part of Jubaland and Lifos assesses that civilians residing there are living in areas controlled by Al-Shabaab, where they risk to be caught in the middle of the fighting between different actors as well as be affected by misdirected airstrikes.

Aside from the intense presence of Al-Shabaab and ISS in the southern states of Somalia, other central regions, such as Hiraaan and Middle Shabelle are also characterised by similar security conditions. During the period March 2018 to March 2019, there were 355 attacks reported by ACLED within Hirshabelle causing 700 deaths. Lifos considers that for civilians in Hirshabelle they face a security situation characterised by intense attacks as well as ground fighting and airstrikes. According to the numbers from ACLED, the state of Galmudug had 139 attacks and recorded 308 deaths. The attacks have occurred in the city areas of Beledweyne, Buulobarde, Jowhar, and Cadale. Lifos finds the presence of Al-Shabaab in Galmudug as less apparent compared with the south of Somalia.

Yet, due to different views whether Al-Shabaab has grown its influence in Galmudug or not, Lifos notes that civilians in Hirshabelle are found in a situation of both attacks and combats on the ground as well as airstrikes. The attacks have been most concentrated in the areas of Beledweyne, Buulobarde, Jowhar, and Cadale. For the autonomous state of Puntland a low number of attacks have been reported. Even though the security situation in Puntland is relatively stable, the state administration is considered weak resulting in an increased presence of Al-Shabaab, ISS and Somali militias. Security forces, government officials and individuals connected with SFG are considered high profile targets and risk being subject to assassination or executions. With 226 attacks occurred in Puntland during the same period, reported by ACLED, 154 deaths were recorded. In the self-declared state of Somaliland infrequent attacks from Al-Shabaab and ISS have taken place. With altogether 124 attacks, reported by ACLED during the same period, causing 99 deaths the attacks in Somaliland are considered the lowest in numbers compared to other Somali states.

In Somaliland, however, civilians face intensive clashes and disputes between several clan militias that have systematically adopted warfare with heavy artillery.

Despite the efforts of SFG to stabilise the regional states of Somalia, the ability of SNAF to thoroughly act on behalf of SFG, within the regions, overall has been seen to be weak. Further, while Al-Shabaab and ISS practice dissociated actions with the intent to vanquish SFG, the capability of SFG to fully gain control over the entire Somali territory appears to be inadequate. The SNAF forces are lacking equipment as well as essential training. They are further associated with the use of torture methods, raids in the homes of suspected Al-Shabaab sympathisers, and the neglect of the impeachment process. Besides, the level of education among SNAF, the police and the judges is low, and corruption and infiltration are common.

While Al-Shabaab runs most of its operations from appealing incentives of offering a better future for children and youth, persuasion with elements of coercion as well as occasional forced recruitment also takes place. Reports show that forced recruitment of children, likewise, exists within SNAF. Indeed, forced recruitment of children is an important problem and takes place in Southern and Central Somalia as well as in some areas of Puntland. When forced recruitment occurs, parents are coerced or forced by armed Al-Shabaab fighters to hand over their children or else violence will be used. At times, children can also be abducted on their way to school or recruited directly while being in school. According to a report from the UN Security Council, there have been at least 58 children subjected to forced recruitment by unidentified clan militias during 2017.

In most cases, deserters leaving Al-Shabaab have to risk their lives. If the group catch them, they run a great risk of being executed. Persons not willing to join Al-Shabaab are seen as having an opposing opinion to Al-Shabaab. Lifos finds that there is a continued interest of Al-Shabaab to track down deserters. For persons escaping to Mogadishu, there is less chance of Al-Shabaab finding them. However, the family of the deserter/s might need to take the consequences caused by the deserter/s. In Somalia, there are more than 2.6 million internally displaced persons (IDPs) living in IDP camps. Many have fled from escalating warfare in Al-Shabaab controlled territory while others have escaped drought. The IDP camps are heavily populated, unhygienic, and insecure and are considered to be a hotbed for the prevalence of sexual violence and discrimination. The heightened displacement of 300,000 additional IDPs in Mogadishu, during the period 2017 to 2018, also adds to the expanse of coercive evictions of IDPs.

While facing several health challenges such as malnutrition, pneumonia, measles and diarrhoea one in seven children in Somalia die before the age of five. With harsh living conditions, a defective health care system and an extensive and systematic practice of genital mutilation among young girls, the Somali children make up a distinct disadvantaged group. Other vulnerable and marginalised groups in Somalia consist of women that are, in particular, suffering from gender-based violence. Even though AMISOM,

since 2009, has educated the Somali police in issues of sexual and gender-based violence, reports show that there is reluctance from the police to investigate cases of such violence. A woman also does not have the right to speak for herself in the traditional Somali legal system (*xeer*). Therefore, she needs to rely on her network consisting of men. There is a decisive disparity if you belong to a less powerful clan, a minority group or if you are a woman. In contrast to the stronger and dominant Somali clans, you will have major difficulties to have your arguments equally considered compared with your stronger opponent while going through the *xeer* process. In fact, individuals accumulating the highest level of vulnerability are those belonging to several different vulnerable groups. Lifos emphasises the importance of having a network or belonging to a clan. Unconditionally, these attributes will determine the success of the process of reintegration.

As for Sharia law, the provisional constitution establishes that it is required to follow Sharia. However, there is no injunction explaining how this will practically be implemented. Besides the clan-based legal system and the Sharia law, the regional administrations and central governments also adopt a formal judiciary. Regional administrations such as those in Puntland and Somaliland have, however, consistently interfered in the judicial proceedings. In addition, the Somali military courts have jurisdiction over civil cases exemplifying the vast desynchronised and fragmented Somali legal system.

To this end, with several legal systems coexisting, causing inconsistent and capricious legal rulings, Lifos argues that the capability of the judicial system varies depending on level of administration influence in the specific territory. However, while affirming the capacity of the Somali civil judicial system as significantly low, Al-Shabaab courts, as well as *xeer*, holds some degree of capacity. Yet, what all legal systems throughout Somalia have in common is that integrity is, at least in some areas, even smaller or non-existent.

Sammanfattning

Decennier av inbördeskrig och instabilitet har lett till att Somalia drabbats av våldsamma konflikter och humanitära kriser. Avsaknaden av ett centraliserat politiskt system har inneburit att ett maktvakuum infunnit sig, vilket gett utrymme för islamistiska militanta grupper som Al-Shabaab och Islamiska staten i Somalia (ISS). Somaliska federala regeringen (SFG), Afrikanska unionens fredsbevarande styrkor i Somalia (AMISOM) och USA:s militära enhet för Afrika (AFRICOM) har vidtagit omfattande typer av säkerhetsåtgärder. Utöver att stödja dialog, försoning och fri rörlighet är målet för AMISOM att lämna över ansvar för säkerheten i landet till den somaliska nationella armén (SNAF) senast 2020.

Den al-Qaida-anslutna gruppen Al-Shabaab har som mål att köra ut utländska intressenter ur landet och därefter inrätta en somalisk stat baserad på sharia-lagar. Sedan 2011 har det skett en ökning av Al-Shabaabs attacker i Somalia. I oktober 2017 dödades 600 människor i Mogadishu till följd av

en självmordsbombning som anses vara en av de dödligaste attackerna som någonsin genomförts i landet. Under perioden september 2017 till augusti 2018 dödades 1400 civila av Al-Shabaab. Även om Al-Shabaab under denna period stod bakom 70 procent av alla dödsfall har ISS också visat sin förmåga att utföra dödliga terrorattacker. Under perioden 2017 till oktober 2018 genomförde ISS mer än 80 attacker, varav 43 inträffade i Mogadishu.

Trots att Al-Shabaab har minskat sin verksamhet och närvaro i Mogadishu fortsätter gruppen att utöva kontroll i regionen. ISS har däremot ökat sin närvaro och antalet attacker i huvudstaden. Enligt statistik från databasen ACLED (Armed Conflict Location and Event Data Projects) genomfördes 774 attacker i Mogadishu, vilket resulterade i 970 dödsoffer under perioden mars 2018 till mars 2019. Invånare i Mogadishu lever under ett ständigt bestående hot om att bli utsatta för våld eller övergrepp, i synnerhet om man arbetar för eller kan uppfattas ha kopplingar till SFG.

Under samma period i delstaten South West inträffade totalt 675 attacker som orsakade 1 521 dödsfall. Al-Shabaab har även förhindrat att varutransporter når civila i regionen. Vägspärrar förekommer i synnerhet längs de större vägnäten i regionen. Tvångsrekryteringar av civila genomfördes rutinmässigt under perioden. Al-Shabaabs starka närvaro i South West har föranlett flera olika anfall utförda av SNAF, AFRICOM, Kenya Defence Forces (KDF) och det etiopiska flygvapnet (ETAf), där det enligt oberoende källor förekommer att även civila faller offer. Enligt uppgifter från ACLED har AFRICOM genomfört ett flertal flygburna bombningar i staden Marka under de senaste 12 månaderna. I South West riskerar den civila befolkningen ofta att drabbas av våld både via markbaserade strider och via flygbombningar. Därutöver förekommer dussintals klanmiliser och krigsherrar som utövar inflytande i South West. Enligt data i ACLED har våld och hot koncentrerats i Marka, Afgooye, Baidoa och Qoryooley under perioden mars 2018 till mars 2019.

I Jubaland förekom kidnappningar, tvångsäktenskap och vägspärrar inrättade av Al-Shabaab, i synnerhet vägen till flygplatsen har drabbats frekvent av vägspärrar. Med 363 attacker som inträffade i Jubaland under samma period, rapporterade av ACLED, registrerades 1 040 dödsfall. I kläm mellan styrkorna från SFG och Al-Shabaab tvingas civila att ge *zakat* till Al-Shabaab i utbyte mot säkerhet. Med avsikt att isolera Al-Shabaab har både AFRICOM och KDF intensivt bombat Jubaland. Det är fortfarande oklart om dessa bombningar också orsakat förlust av civila liv. Al-Shabaab kontrollerar större delen av Jubaland och Lifos bedömer att civila som bor i dessa Al-Shabaab-kontrollerade områden riskerar att drabbas av bombanfallen utförda av regeringstroga styrkor.

Utöver den intensiva närvaron av Al-Shabaab och ISS i de södra delarna av Somalia kännetecknas även centrala regioner, som Hiraan och Mellersta Shabelle, av liknande säkerhetsförhållanden. Under perioden mars 2018 till mars 2019 rapporterades 355 attacker i Hirshabelle som orsakade 700 dödsfall. Lifos bedömer att civila i Hirshabelle lever i en säkerhetssituation

som kännetecknas av intensiva attacker och luftattacker. Enligt siffrorna från ACLED hade staten Galmudug 139 attacker och 308 registrerade dödsfall. Attackerna har inträffat i Beledweyne, Buulobarde, Jowhar och Cadale. Lifos bedömer närvaron av Al-Shabaab i Galmudug mindre uppenbar jämfört med södra Somalia.

Oavsett olika uppfattningar om huruvida Al-Shabaab har ökat sitt inflytande i Galmudug eller inte, kan Lifos konstatera att civila i Hirshabelle befinner sig i en situation med både markstrider och bombanfall. Attackerna och striderna har varit mest koncentrerade i Beledweyne, Buulobarde, Jowhar och Cadale. I Puntland har ett lågt antal strider och attacker inträffat jämfört med södra Somalia. Även om säkerhetssituationen i Puntland är relativt stabil anses delstatens styre vara svagt, vilket resulterat i en ökad närvaro av Al-Shabaab, ISS och andra milisgrupper. Säkerhetsstyrkor, regeringstjänstemän och personer med anknytning till SFG bedöms vara särskilt utsatta mål och riskerar att drabbas av riktade mord eller avrättningar. Med 226 attacker i Puntland under samma period, rapporterade av ACLED, registrerades 154 dödsfall. I Somaliland har det varit sällsynt med attacker från Al-Shabaab och ISS. Totalt 124 attacker rapporterades av ACLED under samma period, vilket resulterade i 99 dödsoffer. Somaliland, som utropat sin självständighet men inte är internationellt erkänt, har det lägsta antalet attacker jämfört med övriga delstater i Somalia. I Somaliland drabbas civila emellertid av intensiva konflikter och motsättningar mellan klanmiliser som systematiskt genomför krigföring med tungt artilleri.

Trots SFG:s strävan att stabilisera Somalia, anses SNAF:s förmåga vara svag. Samtidigt som Al-Shabaab och ISS utövar gerillakrigföring med avsikt att besegra SFG, verkar SFG:s förmåga att fullt ut få kontroll över hela somaliska territoriet vara otillräcklig. SNAF-styrkorna saknar utrustning och nödvändig utbildning. Vidare förknippas de med användning av tortyr, råder i hem för misstänkta Al-Shabaab-sympatisörer och försummande av rättsprocessen. Dessutom är utbildningsnivån bland SNAF, polisen och domstolarna låg, och korruption och infiltration är vanligt förekommande.

Al-Shabaab genomför vanligtvis rekrytering genom att förespegla barn och ungdomar en bättre framtid, men det förekommer dock också rekrytering med olika former av tvång. Det finns även rapportering som visar att tvångsrekrytering av barn också förekommer inom SNAF. Faktum är att tvångsrekrytering av barn är utbredd och förekommer i södra och centrala Somalia samt i vissa områden i Puntland. Tvångsrekrytering sker ofta genom att föräldrarna hotas av Al-Shabaab. Ibland inträffar även att barn förs bort när de är på väg till skolan eller till och med medan de befinner sig i skolan. Enligt en rapport från FN:s säkerhetsråd har det inträffat minst 58 fall där barn utsatts för tvångsrekrytering av oidentifierade klanmiliser under 2017.

I de flesta fall för avhoppare som lämnar Al-Shabab föreligger risk för deras liv. Om Al-Shabaab tillfångatar avhoppare riskerar de att bli avrättade.

Personer som vägrar att gå med i Al-Shabaab anses vara en motståndare till organisationen. Lifos konstaterar att det finns ett fortsatt intresse hos Al-Shabaab att spåra avhoppare. För avhoppare som flyr till Mogadishu minskar risken att hittas av Al-Shabaab. Avhopparens familj kan dock drabbas av konsekvenser från Al-Shabaab med anledning av avhoppet.

I Somalia bor det mer än 2,6 miljoner internflyktingar i internflyktingsläger. Många har flytt från den eskalerande konflikten i Al-Shabaab-kontrollerade områden medan andra har flytt på grund av torka. Internflyktingslägren är tätt befolkade, saknar fungerande vatten- och sanitetsförhållanden och saknar säkerhet. Förekomsten av sexuellt våld och diskriminering anses vara hög. Ytterligare 300 000 internflyktingar i Mogadishu under perioden 2017 till 2018 har bidragit till att vräkningar av internflyktingar från deras bosättningar ökat ytterligare.

Barn i Somalia drabbas av flera hälsoutmaningar såsom undernäring, lunginflammation, mässling och diarré; och ett av sju barn i Somalia dör före fem års ålder. Mot bakgrund av svåra levnadsvillkor, ett bristfälligt hälsovårdssystem och en vitt utbredd förekomst av könsstympning av flickor utgör de somaliska barnen en distinkt missgynnad grupp. Andra utsatta och marginaliserade grupper i Somalia är kvinnor, i synnerhet kopplat till könsbaserat våld. Även om AMISOM sedan 2009 har utbildat den somaliska polisen i frågor om sexuellt och könsbaserat våld, rapporteras det att det existerar en motvilja inom polisen att utreda fall av sådant våld. En kvinna har inte heller rätten att inom den traditionella somaliska sedvanerätten (*xeer*) föra sin egen talan. Därför måste hon lita på sitt nätverk av män. Det finns en avgörande skillnad till det sämre i någons möjlighet att ta tillvara sin rätt inom *xeer* om vederbörande tillhör en mindre mäktig klan, en minoritetsgrupp eller är kvinna. Till skillnad från de starkare och dominerande somaliska klanerna kommer man att ha större svårigheter att föra sin talan jämfört med den starkare motståndaren i förhandlingarna inom *xeer*. Om man tillhör flera olika utsatta grupper ökar sårbarheten. Lifos understryker vikten av att ha ett nätverk eller tillhöra en klan.

När det gäller sharialag fastställer den preliminära konstitutionen att det är ett krav att följa sharia. Det finns dock ingen förordning som förklarar hur detta ska genomföras praktiskt. Förutom det klanbaserade rättssystemet, *xeer* och sharialagen, finns också en civil domstol som de regionala förvaltningarna och centrala regeringarna står bakom. Regionala förvaltningar, som de i Puntland och Somaliland, har emellertid konsekvent blandat sig i det rättsliga förfarandet. Dessutom har de somaliska militära domstolarna behörighet i civila mål. Helhetsbilden visar ett fragmenterat rättsväsende.

Med flera parallella rättssystem föreligger inkonsekvens i rättsliga avgöranden. Lifos bedömer att rättssystemets förmåga varierar beroende på administrationens nivå i det specifika territoriet. Det civila rättsväsendets kapacitet är mycket låg, medan Al-Shabaabs domstolar samt *xeer* har en

viss kapacitet. Gemensamt för alla systemen är dock att integriteten är mycket låg, för att på sina håll övergå i försvinnande liten.

1. Inledning

Nedanstående landinformation har beställts av Migrationsverkets rättschef för bedömning vid ett rättsligt ställningstagande. Användaren uppmärksammas om att det även finns andra rapporter i ämnet som kan erbjuda fördjupning och kompletterande information. Vidare bör användaren alltid söka efter aktuell och relevant landinformation i Migrationsverkets rätts- och landinformationssystem [Lifos](#).

Lifos har under oktober 2018 genomfört en utredningsresa till Nairobi, Kenya, samt till Mogadishu, Garowe och Hargeisa i Somalia, i syfte att inhämta uppdaterad landinformation med fokus på främst säkerhetssituationen i Somalia.

Rapportens analys baseras dels på insamlad information från utredningsresans möten med relevanta aktörer, dels på uppgifter om säkerhetsincidenter i medier och öppna källor, framför allt via databasen från ACLED (The Armed Conflict Location & Event Data Projects).

1.1. Bakgrund

Somalia har sedan 1991, när Siad Barre störtades, präglats av inbördeskrig, laglöshet och konflikt av varierande grad. Kampen om politisk kontroll och makt över territorier utspelas mellan en rad olika aktörer, och somaliska staten utmanas ständigt genom strider mellan olika klaner, krigsherrar och islamistiska organisationer. Den islamistiska väpnade organisationen Al-Shabaab är och har varit den mest framträdande antagonisten.¹ Stabiliseringsförsök och installerande av fungerande statliga institutioner² och säkerhetsapparat har varvats av genomgående kollapser och misslyckanden. Trots att Somalias regering, med hjälp av internationellt stöd, under snart tre årtionden strävat efter uppbyggnad av staten Somalia och dess institutioner, saknar man än idag kontroll och inflytande över stora delar av landet.³

Mer än 40 olika stater och multilaterala organisationer är involverade i stabiliseringsarbetet av landet.⁴ Den somaliska regeringen tillsammans med

¹ Al Jazeera, *Somalia; The Forgotten Story*, 2016-11-02, <https://www.aljazeera.com/programmes/aljazeeraworld/2016/10/somalia-forgotten-story-161027115655140.html> (hämtad 2019-03-26)

² UNMAS in Somalia, *2018 Annual Report, Explosive Hazard Analysis*, odaterad, https://unsos.unmissions.org/sites/default/files/unmas_annual_report_2018sml.pdf (hämtad 2019-04-12)

³ Brookings Institution, *Testimony, Developments in Somalia*, 2018-11-18, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/#footnote-12> (hämtad 2019-03-20)

⁴ African Arguments, *After AMISOM: What will it take to secure Somalia?* 2018-10-11, <https://africanarguments.org/2018/10/11/after-amisom-what-will-it-take-to-secure-somalia/> (hämtad 2019-03-23)

Afrikanska unionens fredsbevarande styrka i Somalia (AMISOM), de truppbidragande länderna och internationella partners har sig i slutet av 2017 åtagit sig att sätta en plan som ska möjliggöra för AMISOM att successivt överlämna säkerhetsansvaret till somaliska styrkor.⁵

Inflytande i landet delas mellan Somalias federala regering, Puntlands semi-autonoma regering, Somalilands regering, övriga delstatsregeringar, olika klaner och Al-Shabaab. Inga nationella demokratiska val har hittills genomförts och landets politik och statsmakt är klanbaserad.⁶ Trots den rådande säkerhetsutmaningen planerar Somalia att hålla ett demokratiskt val med ett flerpartisystem år 2020.⁷

Den politiska kontexten i landet är fragmenterad och splittrad. Den präglas inte minst av inomstatliga och federala maktkamper om vem som ska utöva kontroll över territorier, militären och naturresurser samt hur själva maktdelegeringen ska gå till.⁸

Den återkommande gränskonflikten mellan Somaliland och Puntland om de omtvistade Sool- och Sanaagregionerna blossade upp under 2018 och eskalerade i samband med att Somalilands och Puntlands säkerhetsstyrkor sammandrabbade i Tukaraq, en strategiskt belägen stad som har varit i centrum av de striderna.⁹

Gulfkrisen mellan Förenade Arabemiraten/Saudiarabien och Qatar har påverkat ett flertal länder som känt sig föranledda att välja sida. Somalia och president Farmajo¹⁰ valde dock en neutral linje, vilket har fått negativa konsekvenser; Förenade Arabemiraten och Saudiarabien har därefter utövat påtryckningar på federala delstater i Somalia att välja sida. Följden har blivit intern politisk oenighet mellan den somaliska federala regeringen och dess federala delstater i frågan.¹¹

En annan utmaning för president Farmajo, och som kan påverka statsbyggnadsprocessen negativt i landet, är hur sammanslagningen av de

⁵ Africa Center for Strategic Studies, *Q&A: Somalia Charts Security Transition*, 2018-07-17, <https://africacenter.org/spotlight/qa-somalia-charts-security-transition/> (hämtad 2019-04-02)

⁶ Freedom House, *Freedom in the World 2018; Somalia Profile*, odaterad, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/somalia> (hämtad 2019-03-20)

⁷ House of Commons Library, *Briefing paper nr. 7298, Somalia: January 2019 update*, 2019-01-17, s. 12, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7298/CBP-7298.pdf> (hämtad 2019-03-24)

⁸ Brookings Institution

⁹ International CrISS Group, *Averting War in Northern Somalia: CrISS Group Briefing Paper*, 2018-06-27, s. 1, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b141-averting-war-in-northern-somalia.pdf>

¹⁰ President Mohamed Abdullahi har fått det officiellt accepterade smeknamnet Farmajo. I rapporten kommer vi fortsättningsvis att hänvisa till honom som president Farmajo.

¹¹ International CrISS Group, *Somalia and the Gulf CrISS*, 2018-06-05, <https://www.crissgroup.org/africa/horn-africa/somalia/260-somalia-and-gulf-criss> (hämtad 2019-03-25)

framväxande delstaterna och dess regionala administrationer ska ske. För närvarande fungerar dessa delstater interimistiskt i väntan på ett centraliserat politiskt system i Somalia.¹²

Sammansättningen i Somalias parlament, som baseras på den s.k. 4,5-formeln, gynnar framför allt de fyra stora klanerna (darood, dir, hawiye, digil-mirifle) på bekostnad av minoritetsgrupperna, vilket också av vissa bedöms vara en riskfaktor till fragmentering och ojämlik maktfördelning.¹³

Somalia drabbas regelbundet av torka.¹⁴ I spåren av inbördeskrig och konflikt kombinerat med ökad klimatpåverkan, i form av bland annat ändrade regnmönster och cykliska klimatkatastrofer, pågår även en långdragen humanitär kris i Somalia. Det uppskattas att ca 4,2 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp, varav ca två tredjedelar av dessa är barn. Uppskattningsvis 1,5 miljoner människor lider av akut brist på mat och ca 2,6 miljoner människor befinner sig på flykt inom landet.¹⁵

¹² House of Commons, s. 11

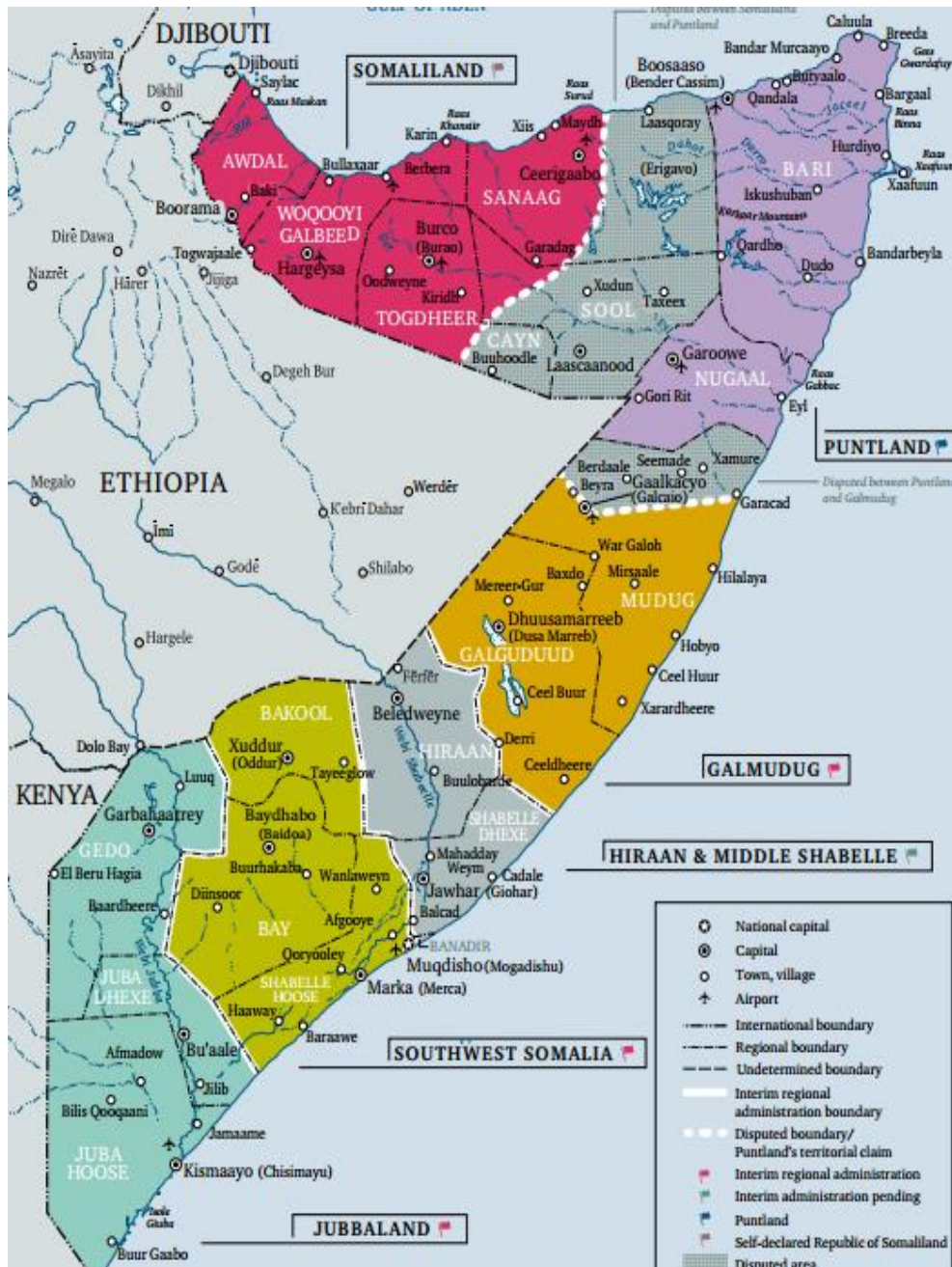
¹³ UNSOM, *UN envoy Keating briefs the Security Council on the situation of Somalia*, 2018-09-14, <https://unsom.unmissions.org/un-envoy-keating-briefs-security-council-situation-somalia-13-september-2018> (hämtad 2019-03-23)

¹⁴ ACAPS, *Somalia, Somaliland drought, Briefing note 2019-02-20*, 2019-02-20, s. 3, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20190219_acaps_start_briefing_note_somaliland_drought.pdf (hämtad 2019-04-04)

¹⁵ United Nations, Security Council Meeting, *Political Turbulence Still Threatens Somalia's 'Positive Trajectory', Special Representative Warns in Briefing to Security Council*, 2019-01-03, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13654.doc.htm> (hämtad 2019-03-23)

1.2. Somalias politiska indelning

Bild 1. Karta över Somalias federala delstater. Källa: Chatham House, 2015.

Somalia är en federal republik, enligt landets preliminära konstitution, och uppdelad i de sex delstaterna¹⁶ Jubaland, South West Somalia, Hirshabelle, Galmudug, Puntland och Somaliland. Delstaten Hiraan & Mellersta Shabelle kallas också Hirshabelle.¹⁷ Somaliland har utropat sin

¹⁶ På engelska benämns delstaterna som "federala medlemsstater" (*federal member states*, FMS)

¹⁷ UNSOM, Mohamed Abdi Waare inaugurated as the second president of Hirshabelle state, 2017-10-24, <https://unsom.unmissions.org/mohamed-abdi-waare-inaugurated-second-president-hirshabelle-state> (hämtad 2019-05-28)

självständighet, och ser sig inte som del av den federala republiken. Somalilands självständighetsdeklaration har dock inte erkänts internationellt.¹⁸

Delstaterna bildar tillsammans med den regionala administrationen i Benadir (Banadir Regional Administration, BRA) den federala republiken Somalia. Kartan visar den administrativa indelningen i delstater, vilka i sin tur består av flera mindre regioner. Dessa 18 regioner är också markerade på kartan.¹⁹

Den administrativa indelningen överensstämmer inte med den faktiska territoriella kontrollen eller inflytandet. Det bör också noteras att det gråmarkerade området mellan det lilamarkerade Puntland och det orangemarkerade Galmudug ingår i regionen Mudug, men befolkningen är främst daroodklaner och området räknas till Puntland²⁰ som de facto kontrollerar området²¹. Däremot är frågan om den administrativa tillhörigheten för den gråmarkerade norra delen av regionen Mudugs ännu inte löst.²² Det gråmarkerade området mellan Puntland och Somaliland är omtvistat och båda gör anspråk på territoriet.²³

2. Konfliktens huvudsakliga aktörer

2.1. Somaliska regeringen och dess styrkor

Den mest centrala aktören i Somalias komplexa konflikt är den somaliska federala regeringen (Somali Federal Government, SFG) som leds av president Farmajo som valdes i en parlamentarisk omröstning 2017. President Farmajo utsåg premiärminister Hassan Khair.²⁴ SFG styrs från Mogadishu och arbetar för att ta kontroll över hela federala staten Somalia, att upprätta fungerande statliga institutioner samt att bygga upp den statliga säkerhetsapparaten i Somalias nationella armé (SNAF), nationella säkerhetstjänsten (National Intelligence and

¹⁸ Lifos, *Myndigheter och klansystem i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya samt Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2012-11-30, s. 10, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29006> (hämtad 2019-03-26)

¹⁹ Federal Republic of Somalia, Ministry of Planning, Investment and Economic Development, *Federal Member States (FMS)*, 2018, <http://mop.gov.so/index.php/the-ministry/directorates/planning/federal-member-states-fms/> (hämtad 2019-07-02)

²⁰ Mosley, Jason, Chatham House, *Somalia's Federal Future Layered Agendas, Risks and Opportunities*, 2015-09-01, s. 14, https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150902SomaliaFederalFutureMosley.pdf (hämtad 2019-05-28)

²¹ Political Geography Now, *Somalia Control Map November 2018*, 2018-11-01, <https://lifos.migrationsverket.se/sokning/detaljerad-sokning.html> (åtkomstbegränsad, hämtad 2019-05-28)

²² International CrISS Group, *Galkayo and Somalia's Dangerous Faultlines*, 2015-12-10, <https://www.crissgroup.org/africa/horn-africa/somalia/galkayo-and-somalia-s-dangerous-faultlines> (hämtad 2019-05-29)

²³ International CrISS Group, 2018-06-27

²⁴ House of Commons, s. 9

Security Agency, NISA) och den nationella polisstyrkan (Somali Police Force, SPF).²⁵

Enligt en rapport från AMISOM har Somalia mer än 20 000 regeringstroga regionala styrkor och/eller klanbaserade styrkor i fem delstater (d.v.s. samtliga delstater utom Somaliland). Dessa styrkor har spelat en viktig roll i kampen mot Al-Shabaab och andra väpnade oppositionsgrupper. En av rapportens slutsatser är att dessa styrkor har grundläggande militärutbildning men saknar relevant utrustning, uniformer, regelbunden lön, administrativ struktur och adekvata boendemöjligheter.²⁶

2.2. AMISOM

Afrikanska Unionens (AU) fredsbevarande styrka i Somalia, AMISOM (African Union Mission in Somalia), har till uppgift att stödja somaliska regeringen i långsiktig stabilisering och återuppbyggnad av landet samt militär offensiv mot väpnade grupper. AMISOM bildades 2007 och styrs av AU med mandat från Förenta nationerna (FN). Mandatet innefattar att stödja dialog och försoning genom att säkra fri rörlighet, säker passage och skydd för samtliga parter som är involverade i den nationella försoningsprocessen i Somalia, inklusive politiska ledare, klanledare, religiösa ledare och representanter från det civila samhället.²⁷ AMISOM består av de fyra komponenterna militär, polis, humanitärt arbete och civil samordning av insatserna.²⁸ AMISOM:s trupper uppskattas bestå av totalt 22 000 soldater från Kenya, Etiopien, Uganda, Burundi, Djibouti och Sierra Leone.²⁹ I augusti 2017 utfärdade FN:s säkerhetsråd resolution 2372 som innebär en gradvis överlämning av säkerhetsansvaret från AMISOM till de somaliska säkerhetsstyrkorna, i den takt som förmågan hos somaliska säkerhetsstyrkorna tillåter.³⁰ I samband med det kommande valet 2020 är tanken att AMISOM helt ska ha överlämnat säkerhetskontrollen till SNAF.³¹

²⁵ Utrikespolitiska Institutet, Landguiden, *Somalia: Aktuell politik*, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/somalia/aktuell-politik/> (betaltjänst, hämtad 2019-03-24)

²⁶ Reliefweb, *AMISOM hands over Operational Readiness Assessment findings to the Somali government*, 2019-02-26, <https://reliefweb.int/report/somalia/amisom-hands-over-operational-readiness-assessment-findings-somali-government> (hämtad 2019-04-03)

²⁷ AMISOM, *AMISOM Mandate*, odaterad, <http://amisom-au.org/amisom-mandate/> (hämtad 2019-03-14)

²⁸ AMISOM, *AMISOM Mandate*

²⁹ Sperber, Amanda, *Foreign Policy, Somalia is a Country Without an Army*, 2019-08-07, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> (hämtad 2019-04-06)

³⁰ AMISOM, *AMISOM Mandate*

³¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Not with a Whimper but with a Bang: Al Shabaab's Resilience and International Efforts Against the Rebels*, 2019-01-27, <https://www.printfriendly.com/p/g/ntsdCr> (hämtad 2019-03-23)

2.3. Al-Shabaab

Den islamistiska väpnade organisationen *Harakat Mujahidin Al-Shabaab* (nedan omnämnd som Al-Shabaab) bildades 2006 som en ungdomsgren av de islamiska domstolarna. Organisationens nuvarande ledare är Emir Ahmed "Abu Ubaidah" Omar.³² Al-Shabaab bedriver militära operationer och sprider propaganda i hela Somalia men med särskild kraft i centrala och södra Somalia, och till viss del även i Kenya och andra delar av Östafrika. Al-Shabaab, som har kopplingar till Al-Qaida, har som syfte att störta den väststödda somaliska regeringen och arbetar för att upprätta en islamisk stat i Somalia, baserad på strikta sharialagar.³³ Al-Shabaabs metoder för att uppnå sitt syfte består framför allt i asymmetrisk krigföring kombinerat med medial propaganda via huvudsakligen sociala medier. Al-Shabaab driver även shariadomstolar, genomför möten med klanledare, driver skolor samt beskattar befolkningen och humanitära hjälporganisationer.³⁴ Organisationens modus operandi är: riktade mord, främst mot individer kopplade till regeringen; attacker och bakhåll mot säkerhetsstyrkor, militärbaser och AMISOM; improviserade sprängladdningar och självmordsbomber; samt tvångsrekrytering av barn och unga vuxna.³⁵ Al-Shabaabs stridande uppskattas enligt en källa vara mellan 7 000 till 9 000 medlemmar.³⁶ En annan källa från 2019 bedömer istället denna siffra till 3 000–7 000.³⁷

Al-Shabaab finansierar sin verksamhet genom ett omfattande system av skatteindrivning och utpressning³⁸ där både civila och kommersiella fordon samt varutransporter beskattas. En klassisk lukrativ finansiell

³² BBC News, *Who are Somalia's al-Shabab?*, 2017-12-22, <https://www.bbc.com/news/world-africa-15336689> (hämtad 2019-03-24)

³³ Council on Foreign Relations, *Al-Shabab*, 2019-01-31, <https://www.cfr.org/backgrounder/al-shabab> (hämtad 2019-03-24)

³⁴ CTC Sentinel, *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State*, mars 2018, vol. 11, nr 3, s. 12–16, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> (hämtad 2019-03-23)

³⁵ Ibid. s. 13

³⁶ United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Terrorism 2017 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 2018-09-19, <https://www.refworld.org/docid/5bcf1f57a.html> (hämtad 2019-03-24)

³⁷ The Defense Post, *Fighting ends in Somalia capital after Al Shabaab attack leaves 19 dead*, 2019-03-01, <https://thedefensepost.com/2019/03/01/somalia-mogadishu-al-shabaab-maka-al-mukarama-attack/> (hämtad 2019-06-26)

³⁸ The Guardian, *Somalia: dozens of al-Shabaab fighters killed in airstrike, says US*, 2019-01-20, <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/20/dozens-of-al-shabaab-fighters-killed-in-us-airstrike-says-military> (hämtad 2019-03-28)

verksamhet är även påtvingad *zakat*^{39, 40}. Enligt en källa till Lifos ökar Al-Shabaabs skatteintäkter kontinuerligt. De beskattar alla produkter vid vägspärrar i framför allt områden de kontrollerar, men även i områden där territoriell kontroll skiftar mellan organisationen och somaliska nationella armén. Sedan maj 2018 har Al-Shabaab även börjat tvinga civila att betala skatt för att de ska få tillgång till sina jordbruksmarker.⁴¹

2.4. Islamiska staten i Somalia (ISS)

Islamiska staten i Somalia (ISS) bildades 2015 och dess ledare är Abdul Qadir Mumin. ISS har sin geografiska hemvist i Puntland samt återfinns även i begränsad utsträckning i västra och södra Somalia.⁴² Vid slutet av 2017 och fram till 2018 började ISS framhäva sin kapacitet att genomföra attacker i Mogadishu och utmanade därmed rivalen Al-Shabaab och dess dominans i kampen mot somaliska federala regeringen.⁴³ Kopplingen mellan ISS och ISS i Syrien och Irak är inte helt klarlagd och man vet inte om det finns någon direkt finansieringskanal eller propagandakoppling mellan ISS och ISS.⁴⁴ ISS har genomfört ett antal attacker främst i form av lönnmord riktade mot statliga tjänstemän, underrättelseagenter och soldater inom regeringen. ISS finns omkring 80 km utanför Boosaaso i Puntland⁴⁵ och uppskattades i mitten av 2018 ha 200 soldater i hela Somalia, varav majoriteten i Puntland.⁴⁶

2.5. AFRICOM

United States Africa Command (AFRICOM) bildades 2007 och styrs av general Thomas D. Waldhauser. AFRICOM:s mål är att stärka partners försvarsförmåga, besvara kriser och bekämpa transnationella hot i syfte att främja amerikanska nationella intressen samt att bidra till

³⁹ *Zakat* är en av islams fem pelare. Muslimer som har ekonomisk möjlighet är förpliktigade att ge en viss procentsats av sitt välstånd. Den har formen av en skatt och beskrivs ibland som välgörenhet eller allmosor, men är för muslimer mer än en finansiell transaktion och innebär ett steg mot renhet, förståelse för de mindre bemedlade och en förhöjd känsla av andlighet. (Oxford Islamic Studies Online (betaltjänst), http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t236/e0865?_hi=0&_pos=3 (hämtad 2019-06-27))

⁴⁰ UN Security Council, *Letter dated 7 November 2018 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, 2018-11-09, s. 25, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/S/2018/1002> (hämtad 2019-04-05)

⁴¹ Internationell organisation C, 2018

⁴² European Institute of Peace, *The Islamic State in Somalia*, september 2018, s. 4, http://www.eip.org/sites/default/files/Report_IS%20in%20East%20Africa_October%202018.pdf (hämtad 2019-03-25)

⁴³ Ibid. s. 4

⁴⁴ CTC Sentinel, s. 16

⁴⁵ Internationell organisation i Garowe, 2018

⁴⁶ European Institute of Peace, s. 5

regional säkerhet, stabilitet och välstånd.⁴⁷ Sedan 2017 har AFRICOM ca 500 soldater på marken i Somalia.⁴⁸

I Somalia genomför AFRICOM bombattacker mot särskilt utsedda mål, framför allt mot Al-Shabaab, både med hjälp av obemannade och bemannade flygplan.⁴⁹ Sedan president Trump kom till makten har USA trappat upp sina militära insatser och drönarattacker mot Al-Shabaab.⁵⁰ Under 2018 genomförde AFRICOM 47 flyganfall mot Al-Shabaabmål (nästan ett i veckan) som enligt Financial Times dödade minst 326 misstänka ur organisationen.⁵¹ Under de första två månaderna av 2019 har AFRICOM attackerat organisationen 24 gånger.⁵² AFRICOM bedriver även utbildning av soldater inom SNAF, exempelvis inom vapenhantering och disciplin.⁵³

2.6. Övriga aktörer

Övriga aktörer som har varierande strategiska intressen och agendor i Somalia är Puntland Security Forces, Somaliland Security Forces, South West Security Forces, Jubaland Security Forces, Galmudug Security Forces, Kenya, Turkiet, Förenade Arabemiraten, Etiopien, Qatar, Storbritannien och klanmiliser (hawadle, abgaal, habar gedir, wagardhac, habar jedo, habar yonis, baharar, qagaad och gruppen [Macawiisley](#)).⁵⁴

3. Säkerhetssituationen

3.1. Allmänt

Den allmänna säkerhetssituationen beskrivs i denna rapport utifrån [Somalias uppdelning av federala delstater och regioner](#), och omnämns här med berörda regioner inom parentes: Benadir (Mogadishu), Jubaland (Nedersta Juba, Mellersta Juba, Gedo), South West State (Nedre Shabelle, Bay, Bakool) och Hirshabelle (Hiraan, Mellersta Shabelle), Galmudug (Galgaduud, Mudug), Puntland (Nugaal, Bari) och Somaliland (Togdheer,

⁴⁷ United States Africa Command, *U.S. Africa Command 2019 Posture Statement*, 2019-02-06, s. 11, <https://www.africom.mil/media-room/documents> (hämtad 2019-03-23)

⁴⁸ House of Commons Library, s. 15

⁴⁹ ACLED, *Somalia - has the recent western involvement in Somalia been effective?* 2018-02-16, <https://www.acleddata.com/2018/02/16/somalia-has-the-recent-western-involvement-in-somalia-been-effective/>, (2019-03-25)

⁵⁰ Just Security

⁵¹ Financial Times, *US ramps up air strikes against Somali extremist group*, 2019-02-09, <https://www.ft.com/content/55825408-2b8d-11e9-a5ab-ff8ef2b976c7> (hämtad 2019-04-05)

⁵² Amnesty International, *Somalia: The Hidden US War in Somalia: Civilian Casualties from Airstrikes in Lower Shabelle*, 2019-03-20, s. 27, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5299522019ENGLISH.PDF> (hämtad 2019-03-30)

⁵³ FN- tjänsteman, 2018

⁵⁴ Asylum Research Consultancy, *Situation in South and Central Somalia (including Mogadishu)*, 2018-01-25, s. 83, 89, 95, https://www.ecoi.net/en/file/local/1423361/90_1517484171_2018-01-arc-country-report-on-south-and-central-somalia-incl-mogadishu.pdf (hämtad 2019-04-07)

Woqooyi Galbeed, Awdal).⁵⁵ Såväl Puntland som Galmudug gör anspråk på norra delen av regionen Mudug, men området kontrolleras av Puntland.⁵⁶

Säkerhetsrelaterade och politiska utmaningar fortsätter att hota stabiliteten i Somalia där Al-Shabaab pekats ut som det största hindret för att uppnå fred, säkerhet och stabilitet i landet.⁵⁷ Även ACLED:s analyser visar att Al-Shabaab fortsätter att vara det största säkerhetshotet trots pågående intensifierade motattacker mot organisationen, dels på grund av deras höga anpassningsförmåga⁵⁸, dels tack vare deras skicklighet i strukturell omgruppering.⁵⁹ Mellan 2016 och 2018 har det skett en markant ökning av Al-Shabaabrelaterade explosioner som resulterat i 496 döda under 2018 jämfört med 296 döda under 2016.⁶⁰

Även om huvudstaden Mogadishu skyddas av regeringens säkerhetsstyrkor och AMISOM fortsätter Al-Shabaab utöva indirekt kontroll över staden och på så sätt begränsar civilas rörlighet i vardagen.⁶¹

Reuters uppger att områdena som Al-Shabaab kontrollerar i regionen har minskat under de senaste åren, samtidigt ligger organisationen bakom flera skjutningar och bombattacker i de regeringskontrollerade områdena i Mogadishu. Många av Al-Shabaabs attacker riktas mot militära mål men i vissa fall består målet istället av civilbefolkning.⁶² Förutom dödliga attacker har Al-Shabaab utsatt befolkningen som bor i deras kontrollerade områden för hård för behandling, bland annat genom tvångsrekrytering.⁶³

Det militära trycket gentemot Al-Shabaab har varit intensivt under lång tid och de har sedan 2011 drabbats av flera militära motgångar, bland annat till följd av intensiva flyganfall. Trots detta kvarstår organisationen som en

⁵⁵ European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information Report*.

Somalia Security Situation, december 2017, s. 61,

<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017r.pdf>

(hämtad 2019-04-06)

⁵⁶ International CrISS Group, *Galkayo and Somalia's Dangerous Faultlines*, 2015-12-10,

<https://www.crissgroup.org/africa/horn-africa/somalia/galkayo-and-somalia-s-dangerous-faultlines> (hämtad 2019-05-29)

⁵⁷ UN Security Council, 2018-11-09, s. 4

⁵⁸ ACLED, *Continued Conflict: Updates on Iraq, Sri Lanka and Somalia*, 2018-12-07,

<https://www.acleddata.com/2018/12/07/continued-conflict-updates-on-iraq-sri-lanka-and-somalia/> (hämtad 2019-03-25)

⁵⁹ FN-tjänsteman, 2018

⁶⁰ UNMAS, s. 6

⁶¹ The Guardian, *Life in the shadow of al-shabaab: "If I don't call, my mother thinks I'm dead"*, 2019-02-14, <https://www.theguardian.com/global-development/2019/feb/14/life-in-the-shadow-of-al-shabaab-if-i-dont-call-mother-thinks-im-dead-mogadishu-somalia> (hämtad 2019-03-25)

⁶² Reuters, *Somalia's al Shabaab denies forcibly recruiting children to fight*, 2018-01-18, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-conflict-children/somalias-al-shabaab-denies-forcibly-recruiting-children-to-fight-idUSKBN1F72TE> (hämtad 2019-03-25)

⁶³ Human Rights Watch (HRW), *World Report 2019- Somalia, Country Summary*, januari 2019, https://www.hrw.org/sites/default/files/somalia_.pdf (hämtad 2019-04-02)

robust och motståndskraftig organisation⁶⁴, även om deras kapacitet har minskat jämfört med för fem år sedan.⁶⁵

Under slutet av 2018 har frekvensen av direkta militärattacker mot regeringsmål minskat till följd av att flyganfall och bombningar mot organisationen har ökat, vilket har tvingat Al-Shabaab att vidta olika säkerhetsåtgärder för att minimera riskerna. Organisationen har istället bytt arbetsmetod och utökat bombattacker mot regeringen och dess allierade.⁶⁶

Ett vanligt förekommande scenario är att Al-Shabaab, bara inom några timmar eller dagar, tar över områden som regeringen dragit sig tillbaka från. När de tagit över ett område förekommer ofta vedergällningsmord. Även regeringssidan dödar personer i byar och städer som de återtagit kontroll över i vedergällningssyfte. Detta förekommer i exempelvis Marka och Galmudug.⁶⁷

Att överföra säkerhetsansvaret från AMISOM till SNAF förutspås bli en långdragen och komplex process eftersom SNAF ännu inte har tillräcklig förmåga att ensam bekämpa Al-Shabaab.⁶⁸ En källa till Lifos bekräftar detta och menar att utan AMISOM kommer det inte att finnas struktur i landet. Om AMISOM drar sig tillbaka finns risk att Al-Shabaab och ISS tar över och utnyttja situationen.⁶⁹

Säkerheten i Somalia ombesörjs av en rad olika aktörer, bland annat SNAF, SPF och NISA med stöd av AMISOM. En stor utmaning för dessa aktörer är att de utsätts för infiltration av Al-Shabaab eller deras sympatisörer⁷⁰, vilket i sin tur leder till försämrad säkerhet. Ibland förekommer det även att inom en och samma familj kan det finnas medlemmar i både somaliska armén och Al-Shabaab.⁷¹ En annan utmaning är att SNAF både saknar adekvat utbildning och utrustning samt att det förekommer utbredd korruption.⁷²

Även om ISS är ett mindre hot i landet jämfört med klankonflikterna och Al-Shabaabs krigföring, kan organisationen utgöra ett verkligt hot om de

⁶⁴ International CrISS Group, *CrISS Group Africa Briefing N°131, Managing the Disruptive Aftermath of Somalia's Worst Terror Attack*, 2017-10-20, s. 2, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b131-managing-disruptive-aftermath-of-somalias-worst-terror-attack.pdf> (hämtad 2019-03-28)

⁶⁵ Internationell organisation, 2018

⁶⁶ Hiraal Institute, *Security Incidents in the Third Quarter of 2018*, odaterad, <https://hiraalinstitute.org/security-incidents-in-the-third-quarter-of-2018/> (hämtad 2019-04-04)

⁶⁷ Internationell organisation i Somalia C, 2018

⁶⁸ House of Commons, s. 17

⁶⁹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

⁷⁰ Global Observatory, *Somalia's Security Challenges Complicate Transfer of Responsibility to Government*, 2019-03-11, <https://theglobalobservatory.org/2019/03/somalia-security-challenges-complicate-transfer-government/> (hämtad 2019-03-27)

⁷¹ Sperber, Amanda

⁷² Brookings Institution

utför konsekventa attacker i landet.⁷³ ISS har sedan i slutet av 2017 och fram till 2018 uppvisat förmåga att genomföra attacker i Mogadishu och därmed utmanat Al-Shabaabs dominans i kriget mot SFG. Deras framtida existensberättigande är emellertid osäker och mycket beror på om de skaffar sig operativ kapacitet att utföra omfattande attacker i likhet med Al-Shabaabs i Mogadishu eller andra delar av Somalia.⁷⁴

ISS har under senaste året ökat antalet anfall i Mogadishu. Fram till oktober 2018 har organisationen tagit på sig över 80 attacker i Somalia.⁷⁵

3.2. Södra och centrala Somalia

3.2.1. Mogadishu

I ACLED:s databas framgår att det inträffat 774 olika säkerhetsrelaterade incidenter med totalt 970 dödsoffer i Mogadishu under perioden mars 2018–mars 2019.⁷⁶ Det motsvarar en genomsnittlig frekvens av incidenter på mer än två per dygn och i snitt har ca 80 människor varje månad fallit offer för våldsamma incidenter i Mogadishu. Det stora flertalet av dessa säkerhetsincidenter rör sig om enskilda sporadiska attacker som resulterar i alltifrån inga till några enstaka dödsoffer, medan drygt 20 större och mer komplexa attacker har genomförts där resultatet varit 10 eller fler dödsoffer per attack. Dessa större attacker har inträffat på elva olika platser inom Mogadishu och Al-Shabaab kan enligt ACLED:s rapportering sammankopplas med eller har tagit på sig 19 av dessa attacker. I mars 2019 har Al-Shabaab genomfört flera attacker genom bilbomber.⁷⁷

Modus operandi för attackerna utförda av Al-Shabaab har oftast varit att någon form av sprängladdning, oftast fordonsburen, detonerat. Därefter har stridande för Al-Shabaab gått till attack med handeldvapen. Måltavlor för dessa attacker varierar, men det är framför allt tjänstemän, byggnader och fordon kopplade till SFG; hotellbyggnader och handelsplatser; militära fordon och byggnader samt nationella och internationella soldater.⁷⁸

Information från en representant för en internationell organisation pekar på att majoriteten av alla säkerhetsincidenter i Mogadishu sker inne i Mogadishu eftersom det är där regeringen, säkerhetsetablissemangen och internationella aktörer befinner sig, och

⁷³ Strategic Intelligence, *The Growing Threat Of Islamic State In East Africa*, 2018-11-06, <https://intelligencebriefs.com/the-growing-threat-of-islamic-state-in-east-africa/> (hämtad 2019-03-18)

⁷⁴ European Institute of Peace, s. 4

⁷⁵ Strategic Intelligence

⁷⁶ ACLED, data hämtad från 20 mars 2018 till 20 mars 2019, <https://www.acleddata.com/data/> (hämtad 2019-03-20)

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

det är oftast dessa som utgör måltavlor för Al-Shabaabs attacker.⁷⁹ Så sent som den 23 mars 2019 stormade Al-Shabaab in i en regeringsbyggnad i Mogadishu och detonerade sprängladdningar som dödade minst 15 personer, inklusive biträdande arbetsmarknadsministern.⁸⁰ Attacken riktade sig mot två ministerier inom samma byggnad eftersom Al-Shabaab ansåg att dessa ministerier hade rekryterat ungdomar som spioner och därmed underminerat muslimska värderingar.⁸¹

Även små och medelstora företag i Mogadishu som levererar varor till AMISOM eller regeringen betraktas som otrogna av Al-Shabaab. De ses därmed som legitima måltavlor.⁸² Andra grupper som uppfattas som legitima måltavlor av Al-Shabaab är FN-personal och andra anställda som arbetar inom det internationella samfundet på Mogadishus internationella flygplats.⁸³ Enligt samma källa är det många som har sin arbetsplats inne på flygplatsområdet som därför tvingas hemlighålla sin riktiga arbetsplats på grund av säkerhetshotet.⁸⁴ En källa till Lifos beskriver att improviserade sprängladdningar och riktade avrättningar sker med stor regelbundenhet i Mogadishu året runt⁸⁵, vilket även bekräftas av våldsfrekvensen som rapporterats i ACLED.⁸⁶ En källa vid en internationell organisation upplevde att antalet attacker har ökat i Mogadishu senaste tiden och att situationen är oroande.⁸⁷ En annan källa ansåg att regeringen inte har full kontroll inom Mogadishu.⁸⁸

I södra och centrala Somalia uppskattar en källa att Al-Shabaab har ca 400 stridande, men dessa bedöms enligt källan minska eftersom många hoppar av på grund av de intensiva attackerna mot organisationen.⁸⁹ SFG brukar ge avhopparna från Al-Shabaab amnesti i utbyte mot värdefull information om Al-Shabaab.⁹⁰

⁷⁹ Internationell organisation, 2018

⁸⁰ Hiiraan Online, *Al Shabaab attack on Somali government building ends with at least 15 dead*, 2019-03-23, https://www.hiiraan.com/news4/2019/Mar/162860/al_shabaab_attack_on_somali_government_building_ends_with_at_least_15_dead.aspx (hämtad 2019-03-29)

⁸¹ Critical Threats, *Horn of Africa Security Briefs*, 2019-03-25, https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review#_ftn6 (hämtad 2019-03-22)

⁸² Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

⁸³ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Internationell organisation i Somalia B, 2018

⁸⁶ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

⁸⁷ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

⁸⁸ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

⁸⁹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

⁹⁰ Reuters, *Somalia lures defectors in new push against insurgents*, 2018-01-24, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-defections-exclusive/exclusive-somalia-lures-defectors-in-new-push-against-insurgents-idUSKBN1FD0KO> (hämtad 2019-03-27)

ISS har gradvis börjat få fäste i Mogadishu och i den närliggande staden Afgooye, där de har utfört flera attacker av varierande komplexitet.⁹¹ Även en källa till Lifos bekräftar att ISS:s närvaro fram till i början av 2018 var begränsad till Puntland, men att de sedan dess ökat sin närvaro i Mogadishu. De har dock inte samma kapacitet att utföra attacker i staden som Al-Shabaab.⁹² Mellan januari och juli 2018 tog ISS ansvaret för 23 attacker i Mogadishu. De har framför allt riktat in sig på att genomföra terrordåd i Bakaara marknadsområde, ett välbesökt område i hjärtat av huvudstaden⁹³ som ISS började få fäste under juli månad 2018.⁹⁴ Ett annat område som ISS har etablerat sig i under samma period, och utfört attacker mot, är Elasha Biyaha som ligger i utkanten av Mogadishu på väg mot Afgooye.⁹⁵

Enligt en källa vid en internationell organisation bekämpas Al-Shabaab genom att regeringsstyrkor gör räder i människors hem och griper unga män som misstänks för samröre med Al-Shabaab. Källan menade även att det finns uppgifter som tyder på att tortyr används vid förhör av de gripna, samt att de till slut släpps fria om det visar sig att de inte kan sammankopplas med Al-Shabaab. Källan framhöll dessutom att diasporan och återvändare från Jemen ibland misstänks för samröre med Al-Shabaab eller ISS på grund av sin dialekt.⁹⁶

Vad gäller civilas utsatthet för våldet i Mogadishu menar en källa att civila generellt sett inte utgör måltavlor för Al-Shabaabs attacker. Samma källa understryker dock att det ändå föreligger en hög risk för civila att drabbas i och med att våldet är så pass utbrett och allmänt, framför allt gäller det vid improviserade sprängladdningar som kan drabba civila som befinner sig i närheten av själva explosionen.⁹⁷ Den generella inställningen hos civila uppges vara att de varken delar Al-Shabaabs ideologi eller stöder deras kamp, i synnerhet inte efter den stora attacken/explosionen som genomfördes av Al-Shabaab den 14 oktober 2017. De känner sig dock inte heller trygga med vad regeringen levererar och att känslan är att man tvingas välja mellan ”pest eller kolera”.⁹⁸

Al-Shabaab har närvaro i hela Mogadishu, men det kan skilja sig mycket mellan olika områden. Det är en högre frekvens av attacker vid Villa Somalia, Mukarama road, marknaden i Bakaara samt vid strategiska myndighets- och regeringsbyggnader.⁹⁹ Data från ACLED

⁹¹ BBC Monitoring, *Analysis: Somalia sees increase in Islamic State activity*, 2018-08-09, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c20053c2> (hämtad 2019-03-28)

⁹² Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

⁹³ BBC Monitoring, *Analysis: Somalia sees increase in Islamic State activity*, 2018-08-09

⁹⁴ Global Strategy Network & Hiiraal Institutet, *The Islamic State in East Africa*, 2018-07-31, s. 27, <https://hiraal institute.org/wp-content/uploads/2018/10/The-Islamic-State-in-East-Africa.pdf> (hämtad 2019-04-02)

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

⁹⁷ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

⁹⁸ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

⁹⁹ Ibid.

pekar på att Al-Shabaab besitter god förmåga att utföra stora attacker med hög komplexitet inom hela Mogadishu.¹⁰⁰ Exempelvis har det från mars 2018 till mars 2019 rapporterats om attacker med fler än tio döda, däribland Hodan (4 st.), Calamada (3 st.), Boondheere (2 st.), Villa Somalia (1 st.) och Waaberi (1 st.).¹⁰¹ En internationell organisation i Mogadishu lyfte fram Dayniile som ett område drabbat av särskilt många attacker.¹⁰² Enligt en källa verksam i Somalia är det osäkert att vistas längre ut från stadskärnan än 10 km eftersom områdena där kontrolleras delvis av Al-Shabaab, delvis av SFG. Dayniile, Yaaqshiid och Heliwa lyftes fram som exempel på osäkra områden.¹⁰³ Den stora vägen mellan flygplatsen och Mogadishu framhölls som särskilt utsatt och farlig av en annan källa.¹⁰⁴

Al-Shabaab har förmåga att beskatta nära flygplatsen i Mogadishu, trots att det är ett område som kontrolleras av SNAF. Organisationen har kapacitet att sätta upp vägspärrar till och från Mogadishu och sägs vara bekanta med många lastbilschaufförer.¹⁰⁵ Vidare utpressar Al-Shabaab företag och tvingar dem att betala skatt i utbyte mot säkerhetsgarantier.¹⁰⁶

En annan aspekt av situationen i Mogadishu som lyftes fram av en källa till Lifos är svårigheten att skilja mellan vad som kan uppfattas som asymmetrisk krigföring utförd av Al-Shabaab och annan kriminalitet.¹⁰⁷ Även en annan källa framhöll att det inte alltid är Al-Shabaab som ligger bakom attacker, riktade mord och avrättningar i Mogadishu. Samma källa menar istället att många attacker och mord är politiskt motiverade eller kopplade till någon annan intern konflikt eller kriminalitet. Dessutom framhöll källan att kriminella aktörer systematiskt drar nytta av Al-Shabaabs närvaro i Mogadishu; de ger Al-Shabaab skulden och kan på så sätt dölja sina egna kriminella handlingar.¹⁰⁸

3.2.2. Jubaland

Al-Shabaabs närvaro i Jubaland har varit och är fortsatt stark. Mellersta Juba, norra delen av Nedre Juba och Gedo bedöms mer eller mindre vara helt kontrollerade av organisationen, enligt en källa inom FN. Samma källa uppger att det framför allt är SNAF som bedriver kampen mot Al-Shabaab i Jubaland, och att civila ofta riskerar att hamna mitt i striderna.¹⁰⁹

¹⁰⁰ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹⁰³ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹⁰⁴ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

¹⁰⁵ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹⁰⁶ FN-tjänsteman, 2018

¹⁰⁷ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹⁰⁸ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

¹⁰⁹ FN- tjänsteman, 2018

I Jubaland har det under perioden 20 mars 2018–20 mars 2019 inträffat 363 säkerhetsrelaterade incidenter med totalt 1 040 dödsoffer enligt ACLED:s databas.¹¹⁰ Det motsvarar ett ungefärligt genomsnitt på en säkerhetsincident per dag med nästan tre dödsoffer som skördats dagligen. Ungefär 10 procent (37 st.) av de inrapporterade säkerhetsincidenterna var attacker med 10 eller fler dödsoffer som inträffade i närheten av eller i framför allt Kismayo, Garbahaarrey och Afmadow. Al-Shabaab angavs som attackerande part i 15 av dessa attacker och resterande attacker har utförts mot Al-Shabaab av Jubaland Security Forces (JSF)/SNAF, AFRICOM, kenyanska armén (KDF) eller AMISOM, både tillsammans och enskilt.¹¹¹

Al-Shabaabs attacker i Jubaland har framför allt riktats mot SNA och dess allierade genom klassisk gerillakrigsföring med landminor och bakhåll, IED-sprängladdningar¹¹², markoffensiver, granatkastare och handeldvapen.¹¹³ Al-Shabaab har även genomfört två attacker mot etiopiska armén i Garbahaarrey.¹¹⁴

AFRICOM och KDF har i huvudsak genomfört attacker mot Al-Shabaab genom flyganfall och bombningar, både via obemannade drönare och bemannade bombplan. Dessa bombningar var koncentrerade till Kismaayo, Jamaame, Jilib, Buaale samt Garbahaarrey.¹¹⁵ En källa inom en internationell organisation uppgav att majoriteten av flyganfallen utförs i Mellersta Juba, vilket i sin tur utlöser att Al-Shabaab går till motattack mot regeringens säkerhetsstyrkor. Enligt källan är regeringens strategi med flygbombningarna att isolera och eliminera Al-Shabaab. Dock menar källan att de långsiktiga effekterna av flyganfallen inte är tydliga; Al-Shabaab upplevs som motståndskraftiga och tycks lyckas hantera strategin med luftanfall mycket bra.¹¹⁶

En samtalspartner till Lifos uppger att Kismaayo, som tidigare ansågs som en säker stad, numera upplevs som mer och mer osäker. Al-Shabaab uppges kontrollera områdena utanför staden medan regeringens säkerhetsstyrkor kontrollerar själva stadskärnan.¹¹⁷ Detsamma verkar även gälla för städerna Doobley, Luuq och Dollow. Al-Shabaab uppges ha omringat dessa städer men stadskärnorna anses relativt säkra med hjälp av regeringens säkerhetsstyrkor, enligt en

¹¹⁰ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹¹¹ Ibid.

¹¹² IED är förkortning för Improvised Explosive Device. Det är bomber som konstrueras och används på ett i militära sammanhang icke konventionellt sätt.

¹¹³ Garowe Online, *Somalia: Al-Shabab storms military base, killing soldiers*, 2018-07-23, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabab-storms-military-base-killing-soldiers> (hämtad 2019-04-28)

¹¹⁴ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/Att f>

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹¹⁷ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

annan internationell organisation.¹¹⁸ En annan källa hävdar dock, i motsats till detta, att Luuq inte kan uppfattas som säker, däremot instämmer källan i att Dollow är relativt säkert.¹¹⁹

En källa i Mogadishu lyfte fram en politisk dimension av situationen i Jubaland, där president Madobe, en före detta ledare inom Al-Shabaab och numera politiker, inte samarbetat med den federala regeringen.¹²⁰

I Gedo förekommer klankonflikter och politiska konflikter som rör sig om maktdelningsfrågor. Det är spänningar mellan president Madobes klan darood/ogaden och klanen darood/marehan, men inga större sammandrabbningar. Den sistnämnda klanen vill ha mer av makten.¹²¹

3.2.3. South West State

South West är den region där konflikten i Somalia är som mest intensiv sett till antal dödsoffer under perioden 20 mars 2018–20 mars 2019. Under perioden har det i ACLED:s databas registrerats 675 säkerhetsrelaterade incidenter med totalt 1 521 dödsoffer, vilket motsvarar nästan två incidenter och 4 dödsoffer per dag. 56 av dessa incidenter består av större attacker med fler än 10 dödsoffer, varav Al-Shabaaab angavs som den attackerande parten i 26 av dessa attacker. Säkerhetsrelaterade incidenter har inrapporterats från hela South West, men de större attackerna har framför allt genomförts i och kring städerna Marka och Afgooye, men även i Baidoa och Qoryooley. Både SNA och AFRICOM har mellan 20 mars 2018 och 20 mars 2019 genomfört mer än 20 attacker mot Al-Shabaab, både via marktrupper och flygbombningar. Det finns även rapporter om att både KDF och etiopiska flygvapnet har genomfört flygbombningar riktade mot Al-Shabaab i Baidoa och Afgooye under aktuell period.¹²²

Situationen i Marka präglas dels av en pågående klankonflikt sedan 2016 mellan habr gedir och biyamaal, dels av konflikten mellan regeringen och Al-Shabaab, enligt en källa från en internationell organisation.¹²³ Dock uppger källan att de flesta från biyamaal har lämnat området samt att även en del från habr gedir har gett sig av. Källan upplyste också att befolkningen i Marka hamnat i kläm mellan regeringsstyrkorna och Al-Shabaab som båda genomför stötvisa attacker i staden och sedan drar sig tillbaka. Många invånare anklagas för att spionera för den andra sidan vilket innebär att levnadssituationen för invånarna blivit mycket ansträngd.¹²⁴ I ACLED:s databas framgår

¹¹⁸ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

¹¹⁹ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹²⁰ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

¹²¹ FN-tjänsteman, 2018

¹²² ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹²³ Internationell organisation i Somalia C, 2018

¹²⁴ Ibid.

även att AFRICOM genomfört ett flertal bombattacker i Marka under perioden 20 mars 2018 till 20 mars 2019.¹²⁵

Afgooye beskrivs av en källa som ett varaktigt fokusområde för konflikten i Somalia, mycket på grund av dess närhet till Mogadishu och att staden används för leveranser till och från huvudstaden. Afgooye anses därmed viktig för samtliga inblandade i konflikten, och attacker genomförs varje vecka av alla parter.¹²⁶

En källa vid en internationell organisation beskriver säkerhetssituationen generellt i Nedre Shabelle som svår och att Al-Shabaab genomför i genomsnitt fyra till fem attacker i veckan. Källan menar att Nedre Shabelle är ett mycket starkt fäste för Al-Shabaab, de kontrollerar till och med befolkningen genom egna myndigheter i området. Exempelvis uppges Al-Shabaab tillhandahålla verksamhet inom polis, utbildning och domstolar i Nedre Shabelle.¹²⁷ Även om AFRICOM genomför regelbundna flygbombningar mot Al-Shabaab i Marka och Afgooye¹²⁸ återhämtar sig organisationen relativt snabbt. Samma källa uppgav även att många av flygbombningarna skördar flera civila offer.¹²⁹

Det råder delade meningar om hur pass säker situationen är i Baidoa. En källa inom FN bekräftar bilden av att säkerhetsläget i Baidoa är mycket ansträngt samt att en upplevd försämring av säkerhetsläget har noterats senaste tiden.¹³⁰ En annan källa beskriver Baidoa som relativt säkert i vissa urbana områden, däremot kontrolleras landsbygden kring staden av Al-Shabaab och beskrivs därmed som osäker.¹³¹ En samtalspartner i Nairobi menar dock att somaliska regeringen har kontroll i Baidoa samt att man arbetar på att även säkerställa transportleden mellan Mogadishu och Baidoa, där Al-Shabaab bedriver beskattningsverksamhet.¹³² Det förvärrade säkerhetsläget i Baidoa är till viss del kopplat till valet i South West i december 2018. Valet har medfört en ökad spänning mellan delstatsregeringen och den federala regeringen på grund av att den före detta Al-Shabaab-ledaren Mukhtar Robow ställde upp som kandidat till delstatspresident.¹³³ Enligt en källa inom FN strider Robow och hans styrkor i nära samarbete med NISA och somaliska inrikesministeriet mot Al-Shabaab.¹³⁴ Somaliska regeringen förbjöd Robow att ställa upp som presidentkandidat på grund av att han anklagades för att ha begått brott som är internationellt

¹²⁵ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹²⁶ Internationell organisation i Somalia C, 2018

¹²⁷ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹²⁸ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹²⁹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹³⁰ FN-tjänsteman, 2018

¹³¹ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹³² Internationell organisation i Nairobi, 2018

¹³³ Voice of America, *Somali Region Gets New President After Deadly Election Campaign*, 2018-12-19, <https://www.voanews.com/a/somali-region-gets-new-president-after-deadly-election-campaign/4707359.html> (hämtad 2019-03-27)

¹³⁴ FN- tjänsteman, 2018

straffbara, och han arresterades i samband med valet. Till följd av detta dödades 12 personer i sammandrabbningar i Baidoa mellan medlemmar ur Robows klan och SFG.¹³⁵

Det förekommer även kritik mot SFG att de har lagt sig i valet i South West och att det orsakat mycket av oroligheterna i regionen.¹³⁶ Ett flertal attacker mot Al-Shabaab, genomförda av Robow och hans styrkor i oktober 2018 och februari 2019, bekräftas av rapportering i ACLED. Det förekommer även rapportering om att etiopiska styrkor arresterade Robow i Baidoa i december 2018, vilket orsakade stora protester bland Robows anhängare. Protesterna blev våldsamma med dödsoffer som följd, däribland en etiopisk soldat.¹³⁷

Tvångsrekrytering till Al-Shabaab uppges av flera källor vara vanligt förekommande i South West. Exempelvis beskriver en källa problematik med tvångsrekrytering i Baidoa, där sönerna i vissa familjer tvingas strida för Al-Shabaab. Tvångsrekryteringen skapar även problem för hela familjen, i synnerhet om de som rekryterats med tvång återvänder skadade från krigsfronten. Eftersom familjen då förknippas med Al-Shabaab kan de tvingas flytta från staden.¹³⁸ Det förekommer även rapportering i ACLED:s databas om incidenter kopplade till tvångsrekrytering. Den 4 november 2018 ska Al-Shabaab ha halshuggit en 16-årig pojke i Idaale (Bay) då han vägrade låta sig tvångsrekryteras, och den 17 januari 2019 ska organisationen enligt uppgift i ACLED ha tvångsrekryterat omkring 100 barn/tonåringar i Tayeeglow (Bakool).¹³⁹ En anställd i en internationell organisation uppgav att Al-Shabaab även bedriver tvångsrekrytering i Nedre Shabelle.¹⁴⁰ En annan källa uppger att en familj kan tvingas ge bort sina barn till Al-Shabaab om familjen inte kan betala skatt till dem.¹⁴¹

Samma källa beskriver även svårigheten att färdas och transportera varor mellan städer i och med att Al-Shabaab, klanmiliser och regeringsstyrkor sätter upp olika vägspärrar där betalning krävs för att få resa vidare. Al-Shabaab uppges även blockera vissa transporter helt och hållet i syfte att strypa tillförsel av gods och varor till vissa städer, vilket i sin tur tvingar folk att smugla varor med risk att bli avrättade om Al-Shabaab upptäcker dem.¹⁴²

¹³⁵ Voice of America, *Somali Region Gets New President After Deadly Election*

¹³⁶ United Nations Security Council, *Political Turbulence Still Threatens Somalia's 'Positive Trajectory'*, Special Representative Warns in Briefing to Security Council, 2019-01-03, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13654.doc.htm> (hämtad 2019-03-26)

¹³⁷ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹³⁸ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹³⁹ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁴⁰ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

¹⁴¹ Internationell organisation i Somalia C, 2018

¹⁴² Ibid.

3.2.4. Hirshabelle

Under perioden 20 mars 2018 till 20 mars 2019 har det i ACLED rapporterats om 355 säkerhetsrelaterade incidenter med totalt 700 dödsoffer i Hirshabelle. Det motsvarar ungefär en incident och ca två dödsoffer om dagen. Vid 26 av incidenterna har det dödat 10 personer eller fler i större enskilda attacker. Dessa har framför allt genomförts i eller kring städerna Beledweyne, Buulobarde, Jowhar och Cadale. Attackerna har utförts av Al-Shabaab, SNAF, AFRICOM eller av någon klan i regionen. AFRICOM:s attacker har uteslutande bestått av flygbombningar i Beledweyne.¹⁴³

En källa bekräftar att Al-Shabaab har hög närvaro i Beledweyne och att de i eskalerande takt utför fler attacker i området. Attackerna är vanligtvis inte riktade mot civilbefolkningen även om risken finns att de ändå drabbas.¹⁴⁴ En annan källa beskriver att man har noterat ökad närvaro av Al-Shabaab i Beledweyne samt att det även pågår interkommunala konflikter i staden. Tillfartsvägen till Beledweyne från norr uppges oftast vara öppen för transporter, enligt källan, dock påverkas den av översvämningar ibland, vilket försvårar leveranser.¹⁴⁵ Samma källa beskrev även hur befolkningen pressas av Al-Shabaab att betala skatter samt att tvångsrekrytering av barn ökat sedan 2016 – ett problem som förekommer även i övriga södra och centrala Somalia.¹⁴⁶ I Cadale har ACLED rapporterat om hur Al-Shabaabs tvångsrekrytering av barn i juli 2018 orsakade omfattande sammandrabbningar mellan organisationen och de drabbade invånarna.¹⁴⁷

Det pågår olika klankonflikter i Hirshabelle. I ACLED återfinns rapportering om sammandrabbningar i Buulobarde och Jowhar mellan klanerna hawadle, habar gedir, murursade och abgal. Det förekommer även uppgifter om sammandrabbningar mellan Al-Shabaab och organisationen Macawiisley¹⁴⁸ i Jowhar,¹⁴⁹ vilket bland annat förklaras av att de vägrat betala Al-Shabaab pengar samt att fler väljer att gå med i Macawiisley istället för att gå med i Al-Shabaab.¹⁵⁰ Macawiisley består av ungefär 50 stycken icke-militärt tränade bybor från klanen adan yabaal som strider mot Al-Shabaab. Macawiisley bildades 2014 men hade då svårt att besegra Al-Shabaab eftersom de saknade stöd från både regionala myndigheter och federala regeringen. Deras huvudsakliga mål och drivkraft har hela tiden varit att motstå Al-Shabaabs tvångsrekrytering av traktens barn, och innan man tog till

¹⁴³ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁴⁴ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹⁴⁵ Internationell organisation i Somalia C, 2018

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁴⁸ BBC Monitoring, *Name in the News: Ma'awisley, vigilantes battling al-Shabab in central Somalia*, 2019-03-21, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200p62v> (betaltjänst, hämtad 2019-03-27)

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ BBC Monitoring, 2019-03-21

vapen i denna kamp försökte även de äldste i området resonera med organisationen om att upphöra med tvångsrekryteringarna.¹⁵¹

Sammandrabbningarna mellan Macawiisley och Al-Shabaab har i många fall varit blodiga och orsakat många dödsoffer.¹⁵²

En källa från FN uppger att det pågår konflikter mellan regeringstroga klanmiliser och Al-Shabaab i Hirshabelle, vidare menar källan att Al-Shabaab kan ses som besegrade i området även om det är svårt att säga att de har drivits bort helt och hållet. Det finns en risk att Al-Shabaab endast håller sig gömda för att slå tillbaka vid senare tillfälle.¹⁵³

3.2.5. Galmudug

Under perioden 20 mars 2018–20 mars 2019 har det i Galmudug inträffat 139 olika säkerhetsincidenter med 308 dödsoffer, enligt data i ACLED. Det motsvarar i genomsnitt 2–3 incidenter och nästan 6 dödsoffer i veckan. Sju av dessa incidenter har inneburit attacker med fler än tio dödsoffer, där ingen av dessa attacker enligt aktuell rapportering har utförts av Al-Shabaab. Istället är det AFRICOM som i tre attacker genomfört flygbombningar riktat mot Al-Shabaab i Ceel Buur, Hobyo och Xarardheere, varav den i Xarardheere ska ha dödat mer än 60 medlemmar i Al-Shabaab. SNAF har genomfört två attacker där dödstalen omfattar fler än tio offer mot både Al-Shabaab i Hobyo och mot klanmilis i Cabudwaaq. Det har även rapporterats om strider mellan olika klaner där dödstalen överstigit tio dödsoffer, bland annat i Cadaado, mellan de båda hawiyeklanerna habar gedir och wagardhac.¹⁵⁴

En källa uppger att Al-Shabaab nästan inte har någon närvaro alls i Galmudug, men att det däremot pågår andra politiska tvister som präglar säkerhetssituationen.¹⁵⁵ Exempelvis menar en annan källa att man har märkt av distinkta förändringar i säkerhetsläget när det genomförts val under de senaste tre åren.¹⁵⁶

Al-Shabaabs begränsade närvaro i Galmudug bekräftas av en annan källa till Lifos. Det innebär att det i Galmudug sker färre bombdåd och riktade lönnmord jämfört med situationen i södra Somalia.¹⁵⁷ Samma källa uppger att Al-Shabaabs närvaro endast märks genom att de transporterar vapen i området i syfte att förse klanmiliserna med vapen och därmed se till att klanerna strider mot varandra. Al-Shabaab använder en helt annan taktik här jämfört med sitt modus operandi i exempelvis Mogadishu.¹⁵⁸ Situationen i Ceel Buur, uppger dock en annan källa, har förändrats från att helt vara kontrollerad av regeringen

¹⁵¹ Ibid.

¹⁵² ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁵³ FN-tjänsteman, 2018

¹⁵⁴ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁵⁵ FN- tjänsteman, 2018

¹⁵⁶ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Ibid.

till att Al-Shabaab snabbt övertagit kontrollen över staden.¹⁵⁹ Det förekommer även rapportering i ACLED om en incident där Al-Shabaab genomfört tvångsrekrytering av 43 unga pojkar i Xarardheere i april 2018.¹⁶⁰

En viktig aspekt som präglar situationen i Galmudug är sammanslagningen mellan Galmudugs delstatsregering och den sufiska multiklanmilisen *Ahlu Sunna Waljamaa* (ASWJ) som genomdrevs i december 2017.¹⁶¹ Sammanslagningen har förorsakat vissa spänningar i framför allt Cadaado där en annan klan anser att ASWJ fått för mycket inflytande på andra klaners bekostnad. I stort upplevs dock sammanslagningen som positiv för situationen i Galmudug.¹⁶² Själva sammanslagningen har bland annat inneburit att ASWJ:s milis har integrerats i SNA och Somalias polisstyrka.¹⁶³

3.3. Puntland

I Puntland har det under perioden 20 mars 2018–20 mars 2019 rapporterats 226 olika säkerhetsrelaterade incidenter med totalt 154 dödsoffer. Sex av incidenterna har resulterat i tio dödsoffer eller fler och dessa har utförts av Puntland Security Forces (PSF), AFRICOM, Al-Shabaab och ISS. Tre av incidenterna kopplas till en attack som Al-Shabaab genomförde mot PSF i Boosaaso den 1 juni 2018, med efterföljande motattacker från PSF och AFRICOM dagen därpå.¹⁶⁴

Puntland är sedan 1998 en självutropad halvautonom stat i Somalia, med egen regional regering och president, som styrs under den federala regeringen i Somalia. I januari 2019 genomfördes ett fredligt maktskifte och en f.d. minister i den federala regeringen valdes av det regionala parlamentet till ny president; Abdullahi Said Dani, från klanen darood/majerteen/osman mohamud.¹⁶⁵ En konsultanknuten vid ministeriet i Puntland belyste dock att kopplat till valet finns en känsla av att det alltid är majoritetsklanen som innehar parlamentsplatser och att presidentposten vanligtvis tilldelas någon ur den.¹⁶⁶ En internationell organisation baserad i Puntland menar att Puntland är den medlemsstat i Somalia som är mest etablerad, att säkerhetsläget generellt sett är bättre än i övriga Somalia och att det är lätt att samarbeta med Puntlands regering. Organisationen pekade även på att Puntland har antagit en rad olika lagar som förstärker bilden av

¹⁵⁹ Internationell organisation i Somalia C, 2018

¹⁶⁰ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁶¹ Garowe Online, *Somalia: ASWJ merges with Galmudug, ending years of split*, 2018-01-18, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-aswj-merges-with-galmudug-ending-years-of-split> (hämtad 2019-03-24)

¹⁶² FN- tjänsteman, 2018

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁶⁵ Reuter, *Somali-region-once-riddled-with-pirates-sees-peaceful-power-transfer*, 2019-01-08, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-election-puntland/somali-region-once-riddled-with-pirates-sees-peaceful-power-transfer-idUSKCN1P21K4> (hämtad 2019-03-20)

¹⁶⁶ Konsult till en minister i Puntland, 2018

delstatens relativt goda funktionalitet, exempelvis sexualbrottslag, flyktinglag och internflyktingpolicy.¹⁶⁷

En konsult vid ministeriet i Puntland bedömer säkerhetssituationen i delstaten som förhållandevis stabil men att Puntlands regeringsapparat anses vara svag. Samma konsult beskriver att det inte förekommer några större stridigheter i Puntland, förutom några mindre klankonflikter som inträffar sporadiskt. Även om säkerhetssituationen är relativt stabil, präglas den dock av ett stort antal mindre attacker i form av lönnmord och rena avrättningar, ofta utförda av Al-Shabaab eller ISS i Boosaso och Galkaacyo. Detsamma gäller dock inte i Garowe. Tänkbara förklaringar till det är att det finns ett starkare engagemang och högre närvaro från regeringens sida i Garowe, samt att Puntlands regering har sitt huvudsäte i staden med tillhörande säkerhetsarrangemang. Konsulten pekade även ut klanproblematik som orsak till ett mer ansträngt säkerhetsläge i exempelvis Galkaacyo. Hawiyeklanen i södra delen av staden är inte eniga om vilken administration som ska styra i staden.¹⁶⁸

3.3.1. Al-Shabaab i Puntland

Andra källor målar upp en ökande framtida hotbild i Puntland, inte minst kopplat till en stigande närvaro och aktivitet hos både ISS och Al-Shabaab samt andra fredlösa grupper och klaner, framför allt i Galagalabergen.¹⁶⁹ En internationell organisation baserad i Puntland pekar också ut Puntlands bergsområden nära Boosaaso som bas för framför allt Al-Shabaab. Bergsområdena beskrivs utgöra en säker reträttplats för Al-Shabaab där de kan mobilisera och planera attacker som utförs i städerna, för att sedan åter dra sig tillbaka till bergen.¹⁷⁰ Många av attackerna som Al-Shabaab står bakom genomförs i form av riktade lönnmord och avrättningar, enligt samma internationella organisation. Offren för attackerna kan, enligt källan, röra sig om myndighetspersoner som vägrat betala skatt eller mutor till Al-Shabaab. Den internationella organisationen beskriver organisationens beskattningsverksamhet som mest omfattande i framför allt Galgaala och Boosaaso, men det förekommer att de utövar olika typer av utpressning i alla områden i Puntland.¹⁷¹ En f.d. anställd vid Puntlands säkerhetstjänst beskriver istället Galkaacyo som särskilt utsatt av Al-Shabaab, där källan menar att organisationen utför många attacker riktade mot individer i främst norra delen av staden.¹⁷² Dock menar medarbetaren från den internationella organisationen baserad i Puntland, att Al-Shabaab har tappat i styrka i Galkaacyo mycket på grund av att de inte uppnått popularitet hos vare sig befolkningen eller

¹⁶⁷ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

¹⁶⁸ Konsult till minister i Puntland, 2018

¹⁶⁹ FN-tjänsteman, 2018

¹⁷⁰ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Issa Hussein, Abdirisak

administrationen i staden.¹⁷³ Uppgifter i rakt motsatt riktning, från en konsult vid ministeriet i Puntland, beskriver att befolkningen i Galkaacyo verkar samarbeta med Al-Shabaab.¹⁷⁴

3.3.2. ISS i Puntland

Den enda stora attacken under perioden 20 mars 2018–20 mars 2019 som ISS i Puntland varit inblandad i, skedde i december 2018 då ISS attackerade Al-Shabaab i Qandala. ISS i Puntland har enligt ACLED:s rapportering varit inblandad i 14 olika säkerhetsincidenter under den ovannämnda perioden, där det stora flertalet handlar om mindre attacker och riktade mord på poliser, regeringssoldater, underrättelseagenter, andra statliga tjänstemän samt medlemmar i Al-Shabaab.¹⁷⁵ En internationell organisation pekade ut att de främsta måltavlorna, som riskerar att utsättas för attack eller attentat i Puntland, utgörs av säkerhetsstyrkor, regeringstjänstemän och individer som kan kopplas till den federala regeringen på något sätt.¹⁷⁶ Enligt en internationell organisation i Puntland utgörs ISS av 100–120 medlemmar som framför allt befinner sig ca 80 km utanför Boosaaso.¹⁷⁷

European Institute of Peace (EIP) bedömde i september 2018 att ISS i Puntland står inför en rad utmaningar, och man tror inte att ISS Puntland har förmåga att utgöra ett lika stort hot som exempelvis Al-Shabaab i framtiden. Bland annat pekar man på att ISS saknar kontroll över landområden av signifikans, att medlemsantalet minskar i stadig takt samt att ISS lider av bristande förmåga att genomföra större komplexa attacker, delvis på grund av att de saknar tekniska förutsättningar. EIP menar även att ISS Puntland saknar de finansiella medel som behövs för att kunna locka till sig nya medlemmar. Man menar även att de områden där ISS har sina baser i Puntland saknar tillgång på vatten och vegetation och att man till största del bor i grottor i bergen.¹⁷⁸ Enda geografiska fasta punkten utgörs av ett gömställe i Puntland, där ISS enligt samma källa rekryterat före detta medlemmar från Al-Shabaab. Syftet är att skicka dessa rekryter på uppdrag i andra delar av Somalia för att genomföra attacker och avrättningar riktat mot både regeringstrognas och Al-Shabaab.¹⁷⁹ En källa som var verksam vid Puntlands säkerhetstjänst beskriver även hur avhoppade ISS-medlemmar ofta är välkomna att återansluta sig till Al-Shabaab – där de till och med kan bli befordrade.¹⁸⁰ Utöver ovan angivna utmaningar som ISS står inför finns även ledaren Abdul Qadir

¹⁷³ Internationell organisation i Garowe, 2018

¹⁷⁴ Konsult till minister i Puntland, 2018

¹⁷⁵ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁷⁶ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

¹⁷⁷ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

¹⁷⁸ European Institute of Peace, s. 24

¹⁷⁹ Voice of America, *Somalia's Al-Shabab Declares War on Pro-Islamic State Group*, 2018-12-21, <https://www.voanews.com/a/somalia-al-shabab-declares-war-on-pro-islamic-state-group/4711075.html> (hämtad 2019-03-26)

¹⁸⁰ Issa Hussein, Abdirisak

Mumins vacklande hälsotillstånd som medför att han snarare fokuserar på sin egen överlevnad än själva ISS överlevnad.¹⁸¹

3.3.3. Puntländska myndigheters metoder

Myndigheternas metoder i kampen mot Al-Shabaab beskrevs som bristfälliga och poliserna är också dåligt utbildade, enligt en internationell organisation i Puntland. Brister som lyftes fram var bland annat massarresteringar baserade på enbart de misstänkta ålder, där samtliga män i spannet 15–35 år kan arresteras i ett kvarter vid ett och samma tillfälle. Myndigheternas förhörsteknik är också bristfällig; istället för att utreda brottet individen är misstänkt för, dvs. samröre med Al-Shabaab eller ISS, ställs frågor om vilken klan eller familj personen tillhör. Inslag av misshandel/tortyr förekom också. Gripna personer kan även släppas ur häktet om de känner eller är släkt med någon inflytelserik person eller klan.¹⁸²

3.3.4. Klankonflikter

Klanrelaterade säkerhetsproblem existerar i Puntland, enligt olika källor. En källa menar att olika klaner hamnar i konflikt när det handlar om resursfördelning i delstaten, i synnerhet vid exempelvis torka.¹⁸³ Vidare menar man att tillgången till vapen påverkar i vilken grad respektive klan kan utöva makt; delstatsregeringen tenderar att tillmötesgå de största klanerna som har flest vapen och störst klanmiliser.¹⁸⁴ En annan källa förklarar att klansammandrabbningar i Puntland framför allt kan kopplas till maktfördelning inom det politiska systemet, där de större klanerna åtnjuter fördelar tack vare sin storlek och vapenstyrka.¹⁸⁵ En anställd vid en internationell organisation bedömer ändå att de flesta klankonflikter i Puntland idag är under kontroll.¹⁸⁶

En källa lyfte fram vissa klaner som mer viktiga och inflytelserika för säkerhetssituationen i Puntland. Hartiklanens underklan majerteen/mohamed-saleban lyftes fram som särskilt viktig och dominerande. Klanen har mycket makt i Galkaacyo, Garowe och Bari, och har även hög representation i regionens federala säkerhetsstyrkor.¹⁸⁷ I östra Puntland existerar spänningar mellan mohamed-saleban och andra klaner¹⁸⁸, och i Galkaacyo fanns det fram till 2016 spänningar mellan hawiyeklaner och daroodklaner, som yttrade sig i strider på både landsbygden och inne i staden, enligt

¹⁸¹ European Institute of Peace, s. 24

¹⁸² Internationell organisation i Somalia A5, 2018

¹⁸³ Internationell organisation i Garowe, 2018

¹⁸⁴ Ibid.

¹⁸⁵ Issa Hussein, Abdirisak

¹⁸⁶ Internationell organisation i Garowe, 2018

¹⁸⁷ Issa Hussein, Abdirisak

¹⁸⁸ Ibid.

samma källa.¹⁸⁹ Vid gränsen mot Somaliland omnämndes även isaaqklanen som inflytelserik av en källa.¹⁹⁰

3.3.5. Tvångsrekrytering i Puntland

Rekrytering till både Al-Shabaab och ISS sker framför allt från marginaliserade grupper och svaga klaner. Det finns enligt en FN-tjänsteman även misstankar om att det finns kopplingar mellan ISS och Jemen.¹⁹¹ Enligt en konsult kopplad till ministeriet i Puntland sker rekrytering till både ISS och Al-Shabaab i Boosaaso och Qandala från små klaner, internflyktingar och fattiga människor, eftersom dessa anses lättare att locka, inte minst på grund av hög arbetslöshet. Källan beskrev även att risken att tvångsrekryteras förmodligen ökar i områden där ISS nyligen har genomfört strider eller attacker.¹⁹² En annan källa i Garowe menar istället att det inte existerar någon tvångsrekrytering i Puntland, utan att unga pojkar i åldersspannet 14–20 år lockas och attraheras att ansluta sig till främst Al-Shabaab.¹⁹³ Se även [avsnitt 6](#).

3.4. Somaliland

Somaliland utropade sin självständighet 1991, men är inte internationellt erkänt.¹⁹⁴ Somaliland anses vara den mest stabila delen av Somalia med en fungerande ekonomi och egen regering, polisstyrka, rättssystem, valuta och flagga. Makt har överförts fredligt under en serie val sedan 1991.¹⁹⁵

I Somaliland har det under tidsperioden 20 mars 2018–20 mars 2019 rapporterats om 124 säkerhetsincidenter med totalt 99 dödsoffer. Det motsvarar att det i genomsnitt inträffat ca tio säkerhetsincidenter och att ca åtta personer dödats varje månad.¹⁹⁶ Två av säkerhetsincidenterna resulterade i tio eller fler dödsoffer. Båda dessa händelser var klanrelaterade.¹⁹⁷

Enligt en internationell organisation i Mogadishu är det huvudsakliga säkerhetsproblemet i Somaliland den pågående gränskonflikten mellan Somaliland och Puntland. Generell kriminalitet utgör också ett säkerhetshot. Däremot har inte noterats någon nämnvärd aktivitet från Al-Shabaab i Somaliland, tack vare stabilare och bättre strukturer inom

¹⁸⁹ Internationell organisation i Garowe, 2018

¹⁹⁰ Issa Hussein, Abdirisak

¹⁹¹ FN- tjänsteman, 2018

¹⁹² Konsult till minister i Puntland, 2018

¹⁹³ Issa Hussein, Abdirisak

¹⁹⁴ Lifos, *Myndigheter och klansystem i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya samt Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2012-11-30, s. 10, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29006> (hämtad 2019-03-26)

¹⁹⁵ BBC News, *Somaliland profile*, 2017-12-14, <https://www.bbc.com/news/world-africa-14115069> (hämtad 2019-03-25)

¹⁹⁶ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

¹⁹⁷ Ibid.

Somalilands regering jämfört med övriga Somalia.¹⁹⁸ En källa i Hargeisa bekräftar att gränskonflikten och kriminalitet utgör de främsta hoten mot säkerhetsläget i Somaliland, som dock generellt sett bedöms som medellåg nivå avseende säkerhetsrisker.¹⁹⁹ En internationell organisation påtalade att det förekommer ett rykte att Al-Shabaab och Somalilands regering har ingått en överenskommelse, som innebär att organisationen inte utför attacker i Somaliland om dess medlemmar tillåts vila upp sig där under perioder.²⁰⁰ En anställd vid en annan internationell organisation avfärdade ryktet som spekulativt och ej verifierat.²⁰¹ Samma källa uppgav däremot uppgifter i linje med andra källor, nämligen att Al-Shabaab inte tycks bedriva någon aktivitet i form av beskattning eller vägspärrar i delstaten samt att färdvägar upplevs som säkra för exempelvis World Food Program-transporter.²⁰²

Vad gäller klanrelaterade dispyter och konflikter i Somaliland uttryckte bland annat en anställd vid National Human Rights Commission i Hargeisa att det existerar gamla klankonflikter. Civila riskerar att drabbas av dessa konflikter i ökande grad om klanmiliserna använder sig av tyngre vapen.²⁰³ Annan problematik kopplat till klan belystes av en anställd inom en internationell organisation, som menade att Somalilands regering behandlar dominerande klaner fördelaktigt, exempelvis vid tillsättning av högre militära poster.²⁰⁴ Klankonflikterna drabbar ofta civila och det pågår mer intensiva klankonflikter i och i närheten av gränsområdena mellan Somaliland och Puntland, i anslutning till gränsen mellan Somalia och Etiopien. Torka lyftes även fram som ett stort problem och en drivande faktor till klankonflikter i Somaliland, som till stor del handlar om kontroll över resurser.²⁰⁵

Gränskonflikten mellan Somaliland och Puntland över den territoriella kontrollen över Sool och Sanaag har pågått i årtionden och har orsakat flera sammandrabbningar. I denna region har våldsamheter ökat markant under 2018.²⁰⁶

3.5. Omtvistade områden: Sool och Sanaag

Under tidsperioden 20 mars 2018–20 mars 2019 har det i det omtvistade landområdet mellan Puntland och Somaliland rapporterats om 88 säkerhetsrelaterade incidenter och 86 dödsoffer kopplade till dessa.²⁰⁷ Tre sammandrabbningar har resulterat i tio eller fler

¹⁹⁸ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

¹⁹⁹ Anonym källa i Hargeisa

²⁰⁰ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

²⁰¹ Internationell organisation i Hargeisa A, 2018

²⁰² Ibid.

²⁰³ National Human Rights Commission Hargeisa

²⁰⁴ Internationell organisation i Hargeisa A, 2018

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ International CrISS Group, 2018-06-27, s. 2

²⁰⁷ ACLED, <https://www.acleddata.com/data/>

dödsoffer och dessa bestod av en klanrelaterad sammandrabbning i Taxeex i september 2018 samt två olika sammandrabbningar mellan Somalilands och Puntlands säkerhetsstyrkor i Laascaanood i maj 2018, varav en av sammandrabbningarna resulterade i 48 dödsoffer.²⁰⁸

Området kring Tukaraq och Laascaanood ligger ca 75 km väst om Puntlands huvudstad Garowe och var under kontroll av Puntland fram till 2007. I januari 2018 mobiliserade Somalilands säkerhetsstyrkor i området och övertog kontrollen, varpå även Puntlands säkerhetsstyrkor förstärkte sin mobilisering i området. Sedan dess har bägge sidor varit stationerade ca 2 km ifrån varandra och med jämna mellanrum genomfört attacker och motattacker i kampen om kontroll över området. Ett stort antal dödsoffer har skördats och ca 2 500 personer från civilbefolkningen i området har tvingats lämna sina hem.²⁰⁹ En rapport från Human Rights Watch (HRW) uppger istället att 12 500 av civilbefolkningen har tvingats lämna sina hem i Soolregionen till följd av pågående konflikt mellan Somaliland och Puntland.²¹⁰

En internationell organisation i Garowe menar att konflikten mellan Puntland och Somaliland huvudsakligen är politisk. Läget beskrivs av samma organisation som mycket spänt och att få civila finns kvar i konfliktområdet efter att ha tvingats lämna sina byar. Vägen mellan Hargeisa och Garowe är fortfarande farbar och öppen. Bägge sidor lider stora ekonomiska förluster av att ha sina respektive säkerhetsstyrkor mobiliserade så pass nära varandra. Förhandling och medling pågår med hjälp av Intergovernmental Authority on Development (IGAD) och internationella samfundet, där bland annat EU ingår i samtalen. En viktig punkt i samtalen är att bereda väg för humanitär hjälp till civilbefolkningen i området.²¹¹ En organisation baserad i Somaliland uppgav en liknande beskrivning av läget i det omtvistade området. Det finns fortfarande civila kvar i området, och funktioner som skola och vattenförsörjning fungerar till viss del fortfarande.²¹² Just tillgång till vatten i regionen beskrivs som problematiskt och flera områden har drabbats av torka under många år.²¹³

4. Konflikten inverkan på civila

Konflikten i Somalia drabbar dess civila befolkning på flera olika sätt. Bland annat riskerar civila att dödas i hela landet i samband med sammandrabbningar mellan regeringen och Al-Shabaab och vid sammandrabbningar om politisk makt eller resursfördelning mellan olika klaner.²¹⁴ Under perioden 31 september 2017 till augusti 2018 rapporterade

²⁰⁸ Ibid.

²⁰⁹ UN Security Council, 2018-11-09, s.35

²¹⁰ HRW, januari 2019, s. 520

²¹¹ Internationell organisation i Garowe, 2018

²¹² National Human Rights Commission Hargeisa

²¹³ ACAPS, s. 4

²¹⁴ Amnesty International, s. 19

ACLED att 1 400 civila dödats i hela Somalia, varav 70 procent av dessa tillskrevs Al-Shabaab som förövare.²¹⁵

Sedan 2011 har man noterat en ökning av Al-Shabaabs attacker mot civila mål i Mogadishu och andra städer i södra och centrala Somalia. Hotell och restauranger har utgjort frekventa mål för attackerna. Dessa attacker har resulterat i tusentals döda och skadade civila.²¹⁶ En av de dödligaste attackerna under 2018 genomfördes den 9 november i Mogadishu, där Al-Shabaab detonerade en bilbomb med fler än 50 civila dödsoffer som följd. Al-Shabaab låg bakom en ännu dödligare attack i Mogadishu den 14 oktober 2017, då en kraftig bomb exploderade i Zoobe med nästan 600 civila dödsoffer, vilket uppges vara den dödligaste attacken riktad mot civila i Somalias historia.²¹⁷ Den 28 februari 2019 genomförde Al-Shabaab attacker riktade mot civila vid Makka Al-Mukarama Road som ligger i ett av de mer livliga kvarteren i Mogadishu. Attacken riktades mot hotell och restauranger i området och pågick i 24 timmar med 25 civila dödsoffer och 131 skadade.²¹⁸

Det är svårare att få information om civilas situation i områden som helt kontrolleras av Al-Shabaab. Våld riktat mot civila och överträdelser av mänskliga rättigheter är där svåra att bekräfta, bland annat på grund av civilas rädsla för repressalier om de rapporterar om rådande missförhållanden orsakade av Al-Shabaab.²¹⁹ I områden som Al-Shabaab kontrollerar förekommer uppgifter om att skolor påtvingas att bedriva undervisning på arabiska, samtidigt som föräldrar varnas av Al-Shabaab att skicka sina barn till andra skolor som bedriver västerländsk undervisning.²²⁰

En annan utmaning i områden där Al-Shabaab har kontroll är att civila ofta hamnar i kläm mellan olika stridande aktörer. Ibland tvingas civila och hela samhällen samarbeta med Al-Shabaab på grund av hot om repressalier vid motstånd. Civila drabbas även av Al-Shabaabs beskattningsverksamhet och tvångsrekrytering av barn i dessa områden. Det förekommer även uppgifter om att Al-Shabaab kidnappar civila, för att sedan utöva påtryckningar och tvinga klanledare att handla vapen från Al-Shabaab, i utbyte mot att de kidnappade släpps. Civila riskerar också att drabbas av amerikanska drönarattacker i områden där Al-Shabaab finns, bara genom att befinna sig geografiskt nära Al-Shabaab. Exempelvis lyfter Amnesty fram en incident

²¹⁵ ACLED, *Anti-Civilian Violence in Somalia (Sept 2017 – Aug 2018)*, 2018-09-13, <https://www.printfriendly.com/p/g/WYjUkU> (hämtad 2019-03-28)

²¹⁶ Amnesty International, s. 17

²¹⁷ UN Security Council, 2018-11-09, s. 23

²¹⁸ Voice of America, *Body of Infant Recovered After Deadly Somalia Attack*, 2019-03-03, <https://www.voanews.com/a/body-of-infant-recovered-3-days-after-deadly-somalia-attack/4811448.html> (hämtad 2019-03-28)

²¹⁹ United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, *Protection of Civilians: Building the Foundation for Peace, Security and Human Rights in Somalia*, december 2017, s. 11, <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/SO/ReportProtectionofCivilians.pdf> (hämtad 2019-04-05)

²²⁰ Ibid., s. 12

där tre bönder som sov under ett träd dödades i en drönarattack – uppgifter som amerikanska AFRICOM dock förnekar. Risk föreligger även att anklagas för samröre med organisationen.²²¹

I kampen mot Al-Shabaab har det noterats en ökning i antal flygbombningar utförda av SFG:s allierade.²²² Enligt Amnesty finns det uppgifter som pekar på att vissa av flyg- och drönarattackerna utförda av AFRICOM, bryter mot internationella humanitära lagar och är rena krigsförbrytelser. De senaste två åren har mer än 100 flygattacker genomförts, varav fem av dessa resulterat i 14 civila dödsoffer och åtta skadade.²²³

Civila dödas även i samband med strider där SNA är inblandade vid kamp om kontroll över geografiska områden, vägspärrar samt vid militära operationer i framför allt Mogadishu och Lower Shabelle.²²⁴ I det omtvistade området mellan Puntland och Somaliland, vid Soolgränsen, har strider 2018–2019 mellan respektive delstats säkerhetsstyrkor tvingat 12 500 civila att lämna sina hem.²²⁵ I Mogadishu rapporterades det nyligen om en incident där somaliska regeringsstyrkor dödade fyra demonstranter vid en protestaktion gentemot polisens skjutningar mot rickshawförare.²²⁶ Det finns även rapporter om att regeringssidan dödar civila i övertagna byar och städer som vedergällning, vilket bland annat har skett i Marka och Galmudug.²²⁷

5. Lifos analys av säkerhetsläget

Tillförlitligheten i de siffror som använts i ACLED:s databas gällande antal rapporterade säkerhetsincidenter och antal dödsoffer, bedömer Lifos vara av varierande grad. Likväl ger siffrorna en indikation på hur pass allvarligt säkerhetsläget är i respektive geografiskt område. Överlag bedömer Lifos att använd data från ACLED är samstämmig med den information som inhämtats vid genomförda möten under utredningsresan.

Även om konflikten i Somalia är komplex och innehåller många olika aktörer kan Lifos ändå dra vissa slutsatser. Säkerhetsläget bedöms som ansträngt i hela Somalia men Lifos konstaterar att både vittnesuppgifter från möten och data från ACLED pekar mot att södra delen av landet i större utsträckning drabbats av konflikten. Det råder ett klart sämre säkerhetsläge i de södra delarna jämfört med de norra delarna.

²²¹ Just Security

²²² Just Security

²²³ Amnesty International, s. 34

²²⁴ HRW, januari 2019, s. 519

²²⁵ Ibid., s. 520

²²⁶ Garowe Online, *Somalia: Deadly protest erupts in Mogadishu over killing*, 2019-04-13, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-deadly-protest-erupts-in-mogadishu-over-killing> (hämtad 2019-04-15)

²²⁷ Internationell organisation i Somalia C, 2018

5.1.1. Mogadishu, South West, Jubaland, HirShabelle, Galmudug

I Mogadishu noterar Lifos att attacker och dödligt våld sker med mycket hög frekvens och med stor geografisk spridning i staden. Al-Shabaab utmärker sig som den aktör som ligger bakom flest attacker och riktade mord i huvudstaden. Även ISS har närvaro och är operativa i Mogadishu, om än inte i samma utsträckning som Al-Shabaab. Al-Shabaab bedöms besitta både hög förmåga och hög avsikt att genomföra olika typer av attacker i huvudstaden. SFG och dess allierade tycks av allt att döma inte ha funnit någon framgångsrik strategi i kampen mot Al-Shabaab i Mogadishu. En uppenbar utmaning bedöms vara själva stadsmiljön, där Al-Shabaab kan samexistera och blanda sig med civilbefolkningen, vilket exempelvis medför att flyg- och bombattacker mot Al-Shabaab svårligen varken kan motiveras eller genomföras. Al-Shabaab har under det senaste året visat att de fortsatt har god förmåga att genomföra attacker mot välbevakade och högt profilerade mål, bland annat genom att infiltrera eller korrumpiera polis, militär och säkerhetsbolag.

Att vistas och bo i Mogadishu bedömer Lifos vara förenat med en risk att utsättas för våld, i synnerhet om man har någon koppling till SFG eller de som av Al-Shabaab uppfattas som dess allierade. Även civila riskerar att drabbas av våldet eftersom Al-Shabaab i samband med större attacker ofta använder sig av någon form av kraftig explosiv detonation följt av urskillningslös eldgivning.

Utöver det överhängande hotet från Al-Shabaab i Mogadishu existerar även andra problematiska hotbilder kopplat till bland annat kriminalitet och politisk instabilitet. Källor som Lifos har träffat menar att vissa våldsdåd och mord inte alls utförs av Al-Shabaab, men att Al-Shabaab ändå gärna tar på sig så många attacker som möjligt i rent propagandasyfte. Stämmer denna information bäddar det för att gärningsmän, med antingen politiska eller andra kriminella avsikter, har möjlighet att begå våldshandlingar och röja meningsmotståndare och konkurrenter ur vägen, för att därefter räkna med att Al-Shabaab får skulden för själva dådet. En sådan situation skapar en mycket hög grad av rättsosäkerhet för invånarna i Mogadishu, där de som gör sig skyldiga till mycket grova våldsbrott relativt enkelt kan undkomma rättsliga påföljder.

Regionen South West bedöms av Lifos vara den värst konfliktdrabbade regionen i Somalia under den tidsperiod som rapporten avser. En hög frekvens och bred geografisk spridning av våldsincidenter, attacker och sammandrabbningar noteras i hela South West, både på landsbygd och i städer. En koncentration av våldsincidenter till städerna Marka, Afgooye, Baidoa och Qoryooley kan dock noteras. I South West pågår flera olika offensiva krigsfronter mot Al-Shabaab, i form av markoffensiver ledda av SNA och

flygbombningar utförda av AFRICOM, etiopiska flygvapnet och kenyanska flygvapnet.

Parallellt med kriget mot Al-Shabaab pågår även klankonflikter i regionen. Det har därutöver rapporterats om oroligheter inför regionvalet då ny regionpresident valdes i december 2019. Den populära kandidaten, Robow, arresterades. Civilbefolkningen i South West lever i en miljö med hög frekvens av våld som inte primärt riktas mot dem, men där de ändå drabbas av såväl markstrider som flygbombningar. Flera källor som Lifos talat med menar också att de intensiva bombningarna mot Al-Shabaab i viss utsträckning även dödar civila, dock saknar Lifos statistik på i vilken utsträckning detta sker. Ytterligare en försvårande faktor för säkerhetssituationen i South West är uppgifter som pekar mot att Al-Shabaab bedriver omfattande tvångsrekrytering i regionen.

Säkerhetsläget i Jubaland präglas av att Al-Shabaab kontrollerar stora delar av regionen, både landsbygd och städer, enligt de källor Lifos talat med. Lifos kan även konstatera att det med hög frekvens pågår strider mellan regeringstroga aktörer och Al-Shabaab. Dessa stridigheter inträffar i hela regionen men bedöms som mer intensiva i och kring städerna Kismaayo, Garbahaarrey och Afmadow. Värt att notera är att Al-Shabaab även sammandrabbat i markstrid mot etiopiska armén i Garbahaarreyområdet vid några tillfällen under senaste året.

En annan observation som Lifos gör är att flyg- och bombattacker, utförda av AFRICOM och kenyanska flygvapnet, genomförts i relativt stor utsträckning i Jubaland under senaste året jämfört med andra regioner i Somalia. En tänkbar förklaring kan vara att Jubaland gränsar till Kenya och att offensiva bombningar mot Al-Shabaab därmed anses nödvändiga för att skydda kenyanska intressen. Källor som Lifos talat med menar dock att dessa bombkampanjer i viss mån upplevs som kontraproduktiva och att Al-Shabaab i ett längre perspektiv snarare stärks av detta. Lifos noterar också att källorna ger stöd för att Al-Shabaab bedriver både [tvångsrekrytering](#) och [tvångsäktenskap](#) i stor utsträckning i Jubaland. Sammantaget bedömer Lifos att civila i Jubaland befinner sig i en Al-Shabaab-kontrollerad miljö, där de riskerar att hamna i kläm mellan de stridande aktörerna samt även drabbas av felriktade flyg- och bombanfall.

I Hirshabelle präglas säkerhetssituationen av attacker och stridigheter, enligt de uppgifter Lifos tagit del av. I huvudsak bedöms situationen i regionen likna den i de övriga södra regionerna i Somalia, med undantaget att klaner och klanmiliser i större utsträckning tycks vara inblandade i strider med både Al-Shabaab och regeringen. Lifos bedömer säkerhetsläget som ansträngt i hela Hirshabelle men kan konstatera att mer intensiva stridigheter och attacker inträffat i och kring städerna Beledweyne, Buulobarde, Jowhar och Cadale. Flera källor som Lifos samtalat med uppger att Al-Shabaabs närvaro och

kapacitet i synnerhet ökat i Beledweyne under det senaste året, vilket även ligger i linje med AFRICOM:s intensiva bombkampanjer riktade mot staden. Lifos erfar även via information från flera källor att tvångsrekrytering pågår kontinuerligt i Hirshabelle, främst till Al-Shabaab. Sammantaget konstaterar Lifos därmed att civila i Hirshabelle befinner sig i en situation präglad av attacker samt såväl markstrider som flyganfall.

Lifos noterar att säkerhetssituationen i Galmudug skiljer sig från situationen i södra delarna av Somalia, och att Al-Shabaab anses vara svagare i Galmudug. Frekvensen av stridigheter och attacker i delstaten är lägre än i de södra delarna och i Somaliland.

Huvudsakligen är det attacker mot Al-Shabaab, utförda av SNA och AFRICOM, som präglat situationen under större delen av 2018 och början av 2019. AFRICOM har bedrivit intensiva flyganfall mot Al-Shabaab i framför allt Ceel Buur, Hobyo och Xarardheere. Dock har Lifos tagit del av information som i motsatt riktning menar att Al-Shabaab inte alls är så försvagade i Galmudug som många källor ger sken av. Exempelvis verkar Al-Shabaab ha genomfört både attacker och tvångsrekrytering under senaste året, men enligt Lifos bedömning är frekvensen av Al-Shabaabs aktiviteter lägre i Galmudug jämfört med södra delarna av Somalia. Lifos noterar även att uppgifter pekar mot att Al-Shabaab finns i Galmudug, men att deras verksamhet istället för krigföring består i exempelvis logistik och handel med vapen med klanmiliser i området. Lifos erfar även att delstatsregeringen i Galmudug har ingått ett samarbete med ASWJ:s klanmilis, vilket enligt vissa bedömare inneburit en stabilisering av säkerhetsläget – medan andra bedömare menar att spänningar gentemot andra klaner ökat och att säkerhetsläget därmed försämrats i Galmudug. Lifos noterar att Al-Shabaab visserligen tycks vara försvagade i området, men det finns en rad osäkerheter i informationen om säkerhetsläget, bland annat kopplat till olika klaner samt viss motstridighet i uppgifter om Al-Shabaab. Lifos konstaterar, trots osäkerheterna i informationsläget, att Galmudug förefaller vara en mindre instabil plats, med färre attacker, markstrider och flyganfall än i södra Somalia.

5.1.2. Puntland och Somaliland

I Puntland bedömer Lifos att säkerhetssituationen är förhållandevis stabil om man jämför med de södra delarna av Somalia. Frekvensen av stridigheter, attacker och riktade mord är ändå beaktansvärda. Flera källor som Lifos talat med pekar på ett antal problemområden som kan ligga till grund för ett framtida försämrat säkerhetsläge i regionen. Bland annat noterar Lifos att Galgaalabergen tycks fungera som en frizon för både Al-Shabaab och ISS. I bergen har de möjlighet att leva relativt skyddat och därifrån utföra stötvisa attacker i närliggande städer, exempelvis Boosaaso. Denna så kallade frizon för Al-Shabaab och ISS bedöms enligt Lifos kunna utgöra ett framtida säkerhetshot i regionen. Både Al-Shabaab och ISS bedöms även bedriva

beskattningsverksamhet, där hot om våld och mord uttalas om skatt inte betalas. En faktor som talar emot båda organisationernas möjlighet att verka och expandera i Puntland är uppgifterna om att civilbefolkningen generellt är mycket negativt inställd till deras närvaro, i mycket högre grad jämfört med hur Al-Shabaab uppfattas av civilbefolkningen i södra delarna av Somalia. Bland annat skulle detta kunna medföra att Al-Shabaab och ISS har svårare att rekrytera nya medlemmar i Puntland. Dock förekommer det både tvångsrekrytering och finansiellt motiverad rekrytering av framför allt marginaliserade och fattiga unga män och pojkar i Puntland.

Vad gäller myndigheternas metoder i kampen mot Al-Shabaab och ISS i Puntland erfar Lifos att det förekommer uppgifter om både massarresteringar och tortyr. En annan aspekt på säkerhetssituationen i Puntland, som noteras av Lifos, är förekomst av spänningar mellan olika klaner med kopplingar till makt- och resursfördelning i delstaten, vilket kan medföra att stridigheter exempelvis blossar upp vid torka.

Säkerhetssituationen i Somaliland bedöms av Lifos som stabil. Det är en lägre frekvens av stridigheter och attacker jämfört med övriga delar av landet. Enligt de källor Lifos samtalat med är det främst gränskonflikten mellan Somaliland och Puntland, generell kriminalitet samt vissa klankonflikter kopplade till resurskontroll och torka, som påverkar säkerhetsläget i Somaliland negativt. Hotbilden från ISS och Al-Shabaab erfar Lifos vara på en mycket låg nivå i Somaliland.

6. Tvångsrekrytering

Tvångsrekrytering till stridande parter, och i synnerhet barnrekrytering, är fortsatt ett stort problem för Somalia. Barnrekrytering är ett problem i hela södra och centrala Somalia och i delar av Puntland, inklusive Sool och Sanaag.²²⁸ Enligt FN:s säkerhetsråd rekryterades 2 228 barn och 72 flickor under 2018.²²⁹ Samma källa rapporterar att mellan augusti och december samma år fördes 322 barn bort, och 308 barn rekryterades. Majoriteten av övergreppen mot barn utfördes av Al-Shabaab.²³⁰ Resterande rekrytering sker i princip uteslutande till SNA även om den officiella hållningen från deras sida är att barn inte rekryteras. En mindre andel rekryteras till olika klanmiliser.²³¹

Al-Shabaab tvångsrekryterade såväl vuxna som barn i de områden de kontrollerade under år 2018. Särskilt i delstaterna Galmudug och South West bedrevs vad HRW har kallat för en ”aggressiv”

²²⁸ Internationell organisation i Somalia A7

²²⁹ UN Security Council, *Children and Armed Conflict, Report of the Secretary-General*, 2019-06-20, https://www.ecoi.net/en/file/local/2013574/A_73_907_E.pdf (hämtad 2019-07-02)

²³⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 2018-12-21, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Report%20of%20the%20Secretary-General%20on%20Somalia-21dec2018.pdf> (hämtad 2019-04-16)

²³¹ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

barnrekryteringskampanj under året, där hämndattacker utfördes mot samhällen som vägrat överlämna barn.²³²

I en annan FN-rapport bekräftas att 2 087 pojkar och 40 flickor (vilket motsvarar mindre än 2 procent) rekryterades till väpnade grupper under 2017. Majoriteten rekryterades till Al-Shabaab. Bortförandet av barn fördubblades nästan från 2016 till 2017, och av de drygt 1 600 barn som blivit bortförda var Al-Shabaab ansvariga för 98 procent.²³³

6.1.1. Tvångsrekrytering till Al-Shabaab

Al-Shabaab använder sig av såväl frivillig rekrytering som rekrytering med tvång. Det mest vanliga är att rekryteringen sker genom övertalning om att ett bättre liv väntar som medlem i Al-Shabaab.²³⁴ Enligt en rapport från finska migrationsverket kan Al-Shabaabs rekryteringsvideor köpas på marknaden Bakaara i Mogadishu, och enligt källor de konsulterat är Al-Shabaab bra på att prata med unga. Utsatta barn, exempelvis föräldralösa barn eller barn från utsatta grupper, kan enklare lockas att ansluta sig till organisationen.²³⁵ Även FN:s självständiga expert för mänskliga rättigheter konstaterar att orsaker till frivillig rekrytering inkluderar socioekonomiska skäl, arbetslöshet och radikaliserings.²³⁶

Enligt en sammanställning av norska Landinfo i januari 2018 framgår att den viktigaste målgruppen för Al-Shabaabs rekrytering är unga pojkar och män i åldern 12–24 år. En mindre andel av rekryterna har anslutit sig när de varit över 30 år. Det betonas i sammanställningen att många föräldrar inte är medvetna om att uppvaktningsförsök görs av Al-Shabaab, varför de inte kan stoppa dessa.²³⁷ En av Lifos källor beskriver att målgruppen för rekryteringen är ”unga och olyckliga”.²³⁸ Rädsla för konsekvenserna leder till att man normalt inte motsätter sig Al-Shabaabs rekryteringsförsök, möjligen försöker man vinna tid i syfte att bege sig från orten för att undslippa rekryteringen. Att motsätta sig en rekrytering kan få allvarliga konsekvenser för individen, vilket även inbegriper att personen dödas.²³⁹

²³² HRW, januari 2019, s. 519ff

²³³ UN Security Council, *Children and Armed Conflict, Report of the Secretary General*, 2018-05-16, <https://undocs.org/en/s/2018/465> (hämtad 2019-04-16)

²³⁴ Internationell organisation i Nairobi A, 2016; Internationell organisation (O), 2014; Internationell organisation (C), 2014.

²³⁵ Finland. Immigration Service, *Somalia: Fact-Finding Mission to Mogadishu and Nairobi*, 2018-10-05, s. 14, 34, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=42995> (hämtad 2019-04-17)

²³⁶ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia*, 2018-07-19, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/G1822955.pdf> (hämtad 2019-04-16)

²³⁷ Norge. Landinfo, *Respons Somalia: Rekruttering til al-Shabaab*, 2018-01-26, s. 3f, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40865> (hämtad 2019-06-26)

²³⁸ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

²³⁹ Internationell organisation (O), 2014; Internationell organisation (C), 2014; Landinfo, s. 5

De unga männen tas även i massrekryteringar, och då tvångsrekryteras även unga kvinnor.²⁴⁰ Al-Shabaab rekryterar även från diasporan eftersom de kan vara lättare att indoktrinera. Tvångsrekrytering av kvinnor och flickor förekommer, men oftast är det män.²⁴¹ De faktorer som driver personer att ansluta sig till Al-Shabaab är överdrivna löften om löner, makt att utmana de större klanerna, religiösa löften om paradiset (dit man kommer om man utför självmordsattentat). Al-Shabaab är ihärdiga i sitt letande och talar med många människor, och när de hittat någon som säger att de vill ansluta skickas de till södra Somalia för utbildning.²⁴²

6.1.2. Särskilt om Puntland

En puntländsk källa gör gällande att tvångsrekryteringen är lägre i Puntland, men att den förekommer. När Al-Shabaab rekryterar skickas inflytelserika personer för att attrahera unga pojkar att ansluta sig. De fokuserar då på åldersgruppen 14–20 år, enligt källan, och endast pojkar. Källan beskriver att drivande faktorer för rekrytering är marginalisering och fattigdom. Särskilt marginaliserade minoriteter som vill ha mer makt eller hämnd är målgrupp för rekrytering. Kopplat till detta är fattigdomen, att det saknas arbetstillfällen och att inkomsterna generellt är låga. Detta blir än värre för marginaliserade grupper, och är en grogrund för radikalisering. Individer i den här utsatta socioekonomiska situationen väljer grovt sett antingen att göra *tahrib*²⁴³, eller också att ansluta sig till Al-Shabaab. Om personer med denna karaktäristik inte självmant går med, så kan Al-Shabaab leta upp och rekrytera dem.²⁴⁴

6.1.3. Barnrekrytering till Al-Shabaab

Rapporter fortsätter om storskalig barnrekrytering i Somalia. Under 2018 ökade Al-Shabaabs barnrekrytering signifikant jämfört med 2017, och totalt rekryterades 1 865 barn enligt FN.²⁴⁵ Al-Shabaab gör räder mot skolor, koranskolor (*madrasas*) och moskéer. De barn som rekryteras utsätts för fysisk träning, vapenträning, fysiska straff och religiös träning. Barn utsätter också varandra för straff och avrättningar. I strid använder organisationen barn som mänskliga sköldar och självmordsbombare, eller som stöd för att bära ammunition och förnödenheter.²⁴⁶

Al-Shabaabs tvångsrekrytering av barn²⁴⁷ är mer intensiv i områden som kontrolleras av organisationen, vilket främst är landsbygdsmiljö. Det förekommer dock även i andra områden. Tvångsrekryteringen har ökat på

²⁴⁰ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁴¹ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

²⁴² Issa Hussein, Abdirisak

²⁴³ *Tahrib* är ett arabiskt ord för ”smuggling”, men är nära sammanlänkat med det arabiska ordet för ”flykt”, och används för att beskriva människors resa från bland annat Somalia till västvärlden.

²⁴⁴ Issa Hussein, Abdirisak

²⁴⁵ UN Security Council, 2019

²⁴⁶ USDOS, 2019-03-13

²⁴⁷ Enligt källan definierar FN all rekrytering av personer under 18 år som tvångsrekrytering.

senare tid och då främst av pojkar, i mindre grad även av flickor. Flickor tvångsrekryteras främst i syfte att utnyttja dem sexuellt, och då förekommer våld. Målgruppen är inte absolut, ibland uppsöks tonåringar och ibland ännu yngre barn.²⁴⁸ Det finns exempel på barn som rekryterats i åldern 8–10 år, och de har ofta indoktrinerats hårt i den religiösa linjen.²⁴⁹ Generellt är det stora problem att skydda barn i områden kontrollerade av Al-Shabaab, delvis på grund av att det humanitära samfundet inte har någon kontakt med organisationen idag.²⁵⁰ Det finns obekräftade uppgifter om att barn som saknas i Mogadishu kan ha rekryterats av Al-Shabaab.²⁵¹

Historiskt har Al-Shabaab rekryterat barn till att strida i de områden där de har territoriell kontroll genom överenskommelser med klaner. Organisationens ledare har normalt ett nära samarbete med klanäldsten i medlemmarnas respektive klaner och åtnjuter respekt och stöd från klanmedlemmarna. Exempelvis deltar organisationens högsta ledare i invigningsceremonier av dessa klanäldstar. Klanerna är tvungna att ge en viss kvot ungdomar och barn som ska ansluta sig till Al-Shabaab. De som vägrar lyda Al-Shabaabs order riskerar att fängslas, betala böter eller till och med dödas.²⁵²

I södra och centrala Somalia rekryterar Al-Shabaab omkring Bakool och Mellersta Shabelle.²⁵³ En källa beskriver massiv barnrekrytering även i Galmudug, El Buur, Ceel Dheere och Xarardheere och delar av Gedo. I Nedre och Mellersta Shabelle har det varit nya rekryteringsvågor och ökad press på samhällena. Källan understryker dock att det pågår rekrytering i hela landet, och att barnrekryteringen rent generellt har ökat.²⁵⁴ I Galmudug är barnrekryteringen ett stort problem.²⁵⁵

I augusti 2018 mötte Al-Shabaab femton klaner och bad om 170 barn från varje klan. Vissa klaner försökte förhandla och istället betala 1 000 US-dollar per barn.²⁵⁶ Al-Shabaab vänder sig till klanäldste och ber dem överlämna unga personer, vilket är ett allvarligt bekymmer. Ibland undkommer de genom att betala skatt, men ibland har de inget annat val än att överlämna personer.²⁵⁷ Enligt en källa finns det exempel på att en klanmilis fick sin äldste dödad på grund av att han inte tillgodosåg Al-Shabaabs behov av barnsoldater.²⁵⁸

Barn förs ibland bort med tvång när de är på väg till skolan, och det förekommer också att Al-Shabaab rekryterar barn direkt från skolorna. I

²⁴⁸ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁴⁹ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁵⁰ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁵¹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

²⁵² BBC Monitoring, 2019-03-21

²⁵³ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁵⁴ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁵⁵ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁵⁶ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁵⁷ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁵⁸ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

dess fall uppvaktar eller övertalar de barnen att ansluta sig, ibland sker övertalningen med vapen.²⁵⁹ Barn från utsatta klaner är extra sårbara i situationen. Även om inte klanerna säger vilka de väljer ut för att överlämna till Al-Shabaab har det enligt en av källorna framkommit att de väljer ut de mest sårbara barnen för rekryteringen, exempelvis barn som ansvarar för egna hushåll. Dynamiken beror helt på hur stark klanen är och deras relation med Al-Shabaab.²⁶⁰

Huvudsakliga anledningen till ökad barnrekrytering är att Al-Shabaab är under press på grund av striderna med SNAF och AMISOM. Ju fler dödsfall i Al-Shabaabs egna led, desto fler måste organisationen rekrytera. Barn är då lätta byten, särskilt i Al-Shabaabs primära åldersgrupp. Denna rekrytering inkluderar de barn som används som spioner och kockar under tiden som de utbildas, vilka normalt tas ut i strid först när de är äldre.²⁶¹

Tvångsrekryteringen leder till mycket stor utsatthet för barn.²⁶² I Al-Shabaabs skolor radikaliserar barnen.²⁶³ Under 2017 introducerade Al-Shabaab en ny läroplan för sina skolor. Detta väckte motstånd, vilket ledde till att klanäldstar arresterades och vissa tvingades fly till regeringskontrollerade områden. Från sju års ålder undervisas barnen, främst pojkar, i internatskolor som liknar träningsläger. Undervisningen inkluderar militär träning.²⁶⁴ Dessa träningsläger förbereder barnen först genom fysisk träning och religiös undervisning, och när de blir äldre genom stridsträning. Dessa träningsläger kan i princip upprättas i vilken byggnad som helst.²⁶⁵ Skolor drivna av Al-Shabaab förekommer i Bay, Nedre Shabelle, Nedre och Mellersta Juba, El Buur i Galmudug samt i Gedo. I dessa områden har också andra skolor fått stänga eftersom de inte följt Al-Shabaabs läroplan.²⁶⁶

Rekrytering av flickor är begränsad men förekommer. Flickor som rekryteras utsätts för sexuellt våld och ofredande.²⁶⁷

Al-Shabaab är beväpnade när de besöker föräldrar, och antingen tvingar dem föräldrarna att lämna över sina barn eller så tas barnen med våld. Om barn tas med våld tas ofta samtliga pojkar i familjen. Familjen kan också ges en deadline för frivilligt överlämnande, och vägrar de blir de arresterade. Sedan 2017 har det varit en oavbruten press i Al-Shabaab-kontrollerade områden för att betala skatt och överlämna barn. Det finns även föräldrar som frivilligt överlämnar barn till Al-Shabaab för att de helt enkelt stöttar organisationen. Vissa föräldrar organiserar en flykt eller rymning så att

²⁵⁹ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁶⁰ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁶¹ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁶² Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁶³ Issa Hussein, Abdirisak

²⁶⁴ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁶⁵ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁶⁶ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁶⁷ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

barnen kan ta sig till säkra områden. Pressen fortsätter på föräldrarna efter att barnet rymt, vilket leder till dödshot mot familjen eller bortförande av andra familjemedlemmar.²⁶⁸

Ett samhälle i Xarardheere slog efter lång tids utpressning från Al-Shabaab tillbaka, vilket resulterade i flera döda och många fördrivna.²⁶⁹

6.2. Tvångsrekrytering till ISS

Det finns begränsad information om hur tvångsrekrytering bedrivs av ISS. En av Lifos källor gör gällande att de attraherar folk från södra Somalia. Källan nämner att lönen inom ISS är ungefär densamma som inom Al-Shabaab, men ISS lever i ett svårare område varför frivilliga rekryter inte får vad de förväntar sig. Området är dock svårt att lämna på grund av värmen och begränsade vattentillgångar. Den som försöker hoppa av riskerar att dödas, och den som försöker fly riskerar att misslyckas och upptäckas, varpå personen dödas.²⁷⁰

Det är endast män som rekryteras av ISS, och om de har fruar lever de inte med sina män på grund av den hårda miljön.²⁷¹ Personer ur klanen ali saleban har inflytande inom ISS, även om de inte har någon högre rang.²⁷²

Om en person skulle lyckas lämna ISS återvänder många till Al-Shabaab där de får ett varmt välkomnande och blir befordrade. Återvändarnas ord om hur ”bra arbetsgivare” Al-Shabaab är jämfört med ISS utnyttjas av organisationen.²⁷³

6.3. Tvångsrekrytering till somaliska armén och polisen m.m.

Amerikanska utrikesdepartementet skriver att trots att 85 procent av de rekryterade barnen mellan januari och september 2018 rekryterades av Al-Shabaab, förekom det att såväl SNAF, ASWJ och andra beväpnade grupper rekryterade barn.²⁷⁴

Enligt en FN-rapport framkommer att av de 2 228 pojkar och 72 flickor som rekryterades i hela Somalia 2018 var SNAF ansvarig för 155 barnrekryteringar, somaliska polisen för 93, Galmudugs säkerhetsstyrkor för 67, Jubalands säkerhetsstyrkor för 56, Puntlands säkerhetsstyrkor för 20 och ASWJ för 14.²⁷⁵ Enligt samma rapport för 2017 framkommer att det var 119 barn som rekryterades till SNAF. Utöver detta rekryterades 66 barn till ASWJ, 40 till Galmudug Security Forces, 40 till Jubaland Security Forces,

²⁶⁸ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁶⁹ HRW, januari 2019, s. 519ff

²⁷⁰ Issa Hussein, Abdirisak

²⁷¹ Ibid.

²⁷² Ibid.

²⁷³ Ibid.

²⁷⁴ USDOS, 2019-03-13

²⁷⁵ UN Security Council, 2019

21 till South West Security Forces och 11 till den somaliska poliskåren. Det bör således noteras att såväl SNAF som den somaliska polisen alltså väsentligen ökat sin rekrytering av barn i absoluta tal mellan 2017 och 2018.²⁷⁶

År 2012 införde somaliska regeringen en handlingsplan, tillsammans med FN, för att minska rekryteringen och användningen av barnsoldater i den nationella armén. Handlingsplanen beskrivs som inkomplett. Somaliska försvarsministeriets så kallade Child Protection Units (CPU) erbjöd dock utbildning för hundratals soldater som fokuserade på förhindrandet av barnrekrytering. Vid avsaknaden av födelsebevis är det dock svårt att åldersbestämma rekryter i den nationella armén.²⁷⁷ Lifos noterar dock att då SNAF fortsatt rekryterar barn får dessa åtgärder ses som viktiga steg som dock allvarligt brister i implementering.

6.4. Tvångsrekrytering till klanmiliser

Enligt en FN-rapport framgår att 24 barn rekryterades till klanmiliser under 2018. I samma FN-rapport för 2017 framgår att 58 barn rekryterats till oidentifierade klanmiliser under året.²⁷⁸ Barnrekryteringen till klanmiliser minskade således i absoluta tal mellan 2017 och 2018.

6.5. Tvångsäktenskap med medlemmar ur Al-Shabaab

Al-Shabaab, i likhet med andra stridande parter i Somalia, använder systematiskt sexuellt våld mot flickor och kvinnor. FN bekräftar att åtminstone 75 av de 330 fall av sexuellt våld mot flickor som rapporterats under 2017 utfördes av Al-Shabaab.²⁷⁹ Som nämnts ovan var ungefär två procent av de tvångsrekryterade under 2017 kvinnor och flickor, men UNICEF betonar att detta dock inte inkluderar de som tvingats att gifta sig med Al-Shabaabs män.²⁸⁰

Även om de inte är organisationens primära måltavlor händer det att unga flickor och kvinnor förs bort av Al-Shabaab. I likhet med vid tvångsrekrytering förs flickorna bort, alternativt förhandlas de bort av klanen eller samhället där de bor. Exakt vad som händer med dem är svårt att veta. Flickorna tas primärt för att ingå äktenskap eller för att våldtas, men i vissa fall rekryteras de även som stridande soldater.²⁸¹ I samtal som en av Lifos källor haft med föräldrar som fått sina döttrar tagna av Al-Shabaab, framgår att de inte vet varför de fördes bort. Källan menar att det kan handla om tvångsgiftermål, vilket det tidigare har rapporterats från områden kontrollerade av organisationen.²⁸²

²⁷⁶ UN Security Council, , 2018-05-16

²⁷⁷ Ibid.

²⁷⁸ UN Security Council, 2018-05-16

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁸¹ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁸² Internationell organisation i Somalia A7, 2018

En puntländsk källa nämner att han inte hört att Al-Shabaab för bort flickor för att gifta sig med dem i Galkaacyo. Källan betonar dock att om en medlem ur Al-Shabaab skulle vilja gifta sig med en kvinna i Galkaayco så kommer han att göra det.²⁸³

6.6. Lifos analys

Lifos noterar att tvångsrekrytering sker till i princip alla stridande parter, även om Al-Shabaab står för det största antalet tvångsrekryterade pojkar och män, och även ett mindre antal flickor. Al-Shabaab rekryterar främst i områden där de har kontroll över territoriet, men det förekommer även att de rekryterar i andra områden där de har närvaro. Målgruppen är främst unga män och pojkar i åldern 12–24 år, men även yngre och äldre personer rekryteras. Det förekommer att barn tas av Al-Shabaab när de är på väg till skolan eller under organisationens räder mot skolor, koranskolor och moskéer. Barn som rekryteras utsätts för en hård träning och får utstå fysiska straff. Lifos noterar att barn som rekryteras används i strid, men också undervisas i Al-Shabaabs tolkning av religionen. En ytterst liten del av de rekryterade är flickor. De utsätts för sexuellt våld, antingen genom tvångsäktenskap eller våldtäkter. Lifos noterar att skillnaden för flickan mellan ett tvångsäktenskap och en våldtäkt kan vara hårfin.

Lifos vill fästa uppmärksamhet på att uppgifter om rekrytering av barn i Somalia kan vara behäftade med en felmarginal. Dels för att större delen av befolkningen inte har något födelsebevis och åldern kan vara oklar, dels för att det finns en bred uppfattning om att man blir vuxen vid femton års ålder²⁸⁴, trots att den provisoriska konstitutionen stipulerar arton år som myndighetsålder. Vid rekrytering till Al-Shabaab finns dock över tid flera källor som påtalar att även barn yngre än femton år rekryteras.

Lifos konstaterar att all rekrytering till Al-Shabaab inte har inslag av tvång. Al-Shabaab lockar unga, främst från utsatta grupper i samhället, att ansluta sig till organisationen genom att berätta om förmåner som ges till medlemmarna. Tvångsinslag eller hot finns dock i andra metoder som Al-Shabaab använder sig av. I områden Al-Shabaab kontrollerar använder de sig även av överenskommelser med klaner, som är tvungna att lämna ett visst antal ungdomar till Al-Shabaab. Det förekommer även tvångsrekrytering med våld, men vanligare är att man av rädslan för konsekvenserna att inte åttlyda Al-Shabaab inte motsätter sig rekryteringsförsöken. Lifos noterar att den som motsätter sig rekrytering till Al-Shabaab kan drabbas av allvarliga konsekvenser, inklusive att dödas.

²⁸³ Issa Hussein, Abdirisak

²⁸⁴ Lifos, *Somalia – Folkbokföring, medborgarskap och indentitetshandlingar*, 2019-04-09, s. 12–13, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43039> (hämtad 2019-06-05)

7. Utsatta grupper

7.1. Avhoppare från Al-Shabaab

7.1.1. Al-Shabaabs syn på avhoppare

Det finns en samsyn bland Lifos konsulterade källor att personer som hoppat av Al-Shabaab kan riskera allvarliga repressalier från organisationen om de upptäcks. I de flesta fall riskerar personerna livet och kommer att spåras.²⁸⁵ Det finns dock begränsad information om huruvida Al-Shabaab aktivt söker avhoppare, men om de har tillgång till området som personerna och/eller deras familjer åkt till, kommer de med säkerhet att följa efter dem.²⁸⁶ Om individerna tillhör en klan som stöder Al-Shabaab, är sannolikheten högre att de riskerar livet på grund av klannätverket. Det betonas att Al-Shabaab avrättar alla som inte följer deras lagar eller som lämnar dem. Vanliga soldater som lämnar Al-Shabaab kommer möjligen inte hittas, men om de gör det kommer de att avrättas.²⁸⁷

En person som undvikit rekrytering tar sig troligen till större städer som Mogadishu, där Al-Shabaab har begränsad möjlighet att söka efter en individ. Dock kan de då rikta hämndattacker mot de familje- eller klanmedlemmar som är kvar på ursprungsorten.²⁸⁸ En källa säger uttryckligen att en person som undandragit sig rekrytering ses som att han gett uttryck för en politisk åsikt som motståndare till Al-Shabaab. Det är möjligt att personen kan internfly till större städer, men risken är att hämnden tas ut på familjen.²⁸⁹

Även vanliga soldater som lämnar Al-Shabaab måste lämna det av organisationen kontrollerade området. Framför allt riskerar de som är kvar i områdena hämndaktioner från Al-Shabaab, men organisationen har också ett nätverk i områden de inte kontrollerar. Det finns praktiska hinder för en sådan person att ta sig mellan dessa områden och områden som inte kontrolleras av Al-Shabaab, däribland vägspärrar samt behovet av både transport och pengar. Det är därför en svår process att lämna områdena, och denna är helt avhängig personens nätverk och resurser.²⁹⁰

En person, i synnerhet ett barn, som lämnat ett område kontrollerat av Al-Shabaab saknar möjlighet att återvända. Organisationen är mycket våldsam och familjen har mycket begränsad möjlighet att motsätta sig eller vägra tillgodose deras vilja. Om en person erbjuder Al-Shabaab pengar istället för att barnet ska rekryteras, och detta inte accepteras, kan enligt en källa ”vad som helst hända”. Källan betonar att rent generellt ses barn som rymt från organisationen som farliga eftersom de kan sprida information. Källan

²⁸⁵ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

²⁸⁶ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁸⁷ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

²⁸⁸ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁸⁹ Ibid.

²⁹⁰ Ibid.

menar att det inte kan uteslutas att Al-Shabaab har resurser att leta upp ett barn som lämnar organisationen och det område där de har direkt kontroll, eftersom organisationen är så utspridd som den är.²⁹¹

Vilka brott en avhoppare kan misstänkas ha begått under sin tid i organisationen beror på åldern och vilken träning de har fått. Det bör även beaktas om de har rekryterats med tvång, eftersom de då kan ha tvingats begå brotten.²⁹²

Det förekommer att välbemedlade föräldrar i Juba skickar sina barn till Mogadishu för att de ska undgå rekrytering. Föräldrarna besöks då av Al-Shabaab, de arresteras och ibland avrättas de. Enligt källan har Al-Shabaab blivit mer aggressiva mot dessa föräldrar.²⁹³

7.1.2. Somaliska myndigheters syn på avhoppare

Enligt HRW arresterar somaliska myndigheter, i synnerhet säkerhetstjänsten NISA, barn som har påstådda kopplingar till Al-Shabaab. Det förekom också att barn med koppling till Al-Shabaab ställdes inför militärdomstol.²⁹⁴ Data saknas som kan ge en överblick av hur många barn det rör sig om och hur länge de sitter arresterade, men det förekommer att barn hålls längre än 72 timmar i bland annat NISA:s och PIA:s (Puntland Intelligence Agency) förvar. Väl i myndigheternas förvar ”screenas” och förhöras barnen, och det förekommer att barnen utsätts för hot men även tortyr och våld.²⁹⁵

Enligt säkerhetsrådsrapporten från 2018 fortsatte arresteringen av barn vara ”oroande”. Enligt rapporten arresterades 156 barn av SNAF, 37 av den somaliska polisen, 10 av Jubalands styrkor, 7 av South Wests styrkor och 7 av AMISOM under 2017.²⁹⁶ En källa nämner exemplet Puntland, där 66 barn räddades från Al-Shabaab under 2016. Av barnen var 26 under 14 år, 40 var från 14 år och uppåt. Puntlands regering åtalade dessa barn, och några dömdes till döden.²⁹⁷

SFG ser med stor misstänksamhet på de som hoppar av Al-Shabaab, eftersom organisationen betraktas som en terroristorganisation. Kända medlemmar ur Al-Shabaab som ertappas får ta konsekvenser i ett undermåligt rättssystem. De officiella rättsliga påföljderna för avhoppare är att de ska hanteras genom landets rättssystem där personen ska åtalas i

²⁹¹ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

²⁹² Internationell organisation i Somalia A3, 2018

²⁹³ Internationell organisation i Somalia C, 2018

²⁹⁴ HRW, januari 2019, s. 3

²⁹⁵ HRW, *"It's Like We're Always in a Prison" Abuses Against Boys Accused of National Security Offenses in Somalia*, 2018-02-21, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40957> (hämtad 2019-04-17)

²⁹⁶ UN Security Council, 2018-05-16

²⁹⁷ Internationella organisation i Somalia A7, 2018

behörig ordning. På grund av rättssystemets brister förekommer det att avhopparna avrättas.²⁹⁸

HRW har rapporterat att hundratals pojkar misstänkta för samröre med Al-Shabaab har arresterats sedan 2015, de allra flesta i ”svepkampanjer” i Mogadishu.²⁹⁹ En av Lifos källor uppger att regeringen i dessa räder går in i alla hem och griper unga män som misstänks för samröre med organisationen. De män som grips torteras ofta, och släpps om de inte har koppling till Al-Shabaab. Diasporan och personer som återvänt från Jemen kan misstänkliggöras för samröre med såväl Al-Shabaab som ISS endast på grund av sin dialekt. Ribban för att misstänkliggöras är låg.³⁰⁰

Barn som lämnar Al-Shabaab kan tas till återintegreringscenter runt om i södra och centrala Somalia. Dessa center hålls hemliga, och syftar till rehabilitering, och för vuxna även återetablering. Återintegreringslägrens lokalisering är inte kända och det finns säkerhetsarrangemang för att skydda de som är där, men infiltration är fortsatt ett problem. I lägren erbjuds psykosocialt stöd och religionslektioner. NISA förhör alla barn innan de sätts i återintegreringslägren, och ”screenar” barnen för att få information. När barnen ”screenats” ses de fortfarande med misstänksamhet och som ett hot från regeringens sida. Presidenten för den federala regeringen har sagt att ingen som hoppar av Al-Shabaab kommer åtalas, men det finns ingen lag som garanterar detta.³⁰¹

7.2. Barn

I Somalia är definitionen av begreppet barn inte helt tydlig. I den provisoriska konstitutionen från 2012 anges arton år som myndighetsålder.³⁰² Det finns dock en tradition i det somaliska samhället med femton år som gräns för att uppnå myndighetsålder.³⁰³ Vid Lifos besök i Somalia i oktober 2018 samt vid Lifos kontakter med somaliska ambassaden i Bryssel i mars 2019, framkom att olika tjänstemän hade olika uppfattning om myndighetsålder.³⁰⁴ Lifos drar slutsatsen att en person i åldern femton till arton år kan bli behandlad som vuxen av en myndighet, men som barn av en annan, samt att det inte kan uteslutas att olika tjänstemän vid samma myndighet har olika hållning i frågan. I den här rapporten används begreppet barn, om inte annat påpekas, för personer som ännu inte fyllt arton år.

²⁹⁸ Internationell organisation i Somalia B, 2018

²⁹⁹ HRW, 2018-02-21

³⁰⁰ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

³⁰¹ Internationell organisation i Somalia A7, 2018

³⁰² The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012-08-01, art. 8, <http://hrlibrary.umn.edu/research/Somalia-Constitution2012.pdf> (hämtad 2019-03-11)

³⁰³ United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on children in armed conflict in Somalia*, 2008-05-30, punkt 22, <https://undocs.org/S/2008/352> (hämtad 2019-03-19)

³⁰⁴ Jama Mohamud, Mohamed, Head of Garowe Passport; Immigration and Naturalisation Directorate i Somalia; Somalias ambassad i Nairobi; Somalias ambassad i Bryssel

Ett av sju barn i Somalia överlever inte sin femte födelsedag. Undernäring är en underliggande orsak i en tredjedel av dödsfallen, och en fjärdedel av barnen dör av lunginflammation, en femtedel av diarré, en dryg tiondel av mässling.³⁰⁵ Hälsovårdssystemet är undermåligt, och än sämre i områden som inte kontrolleras av regeringen. Det finns i begränsad omfattning tillgång till mer specialiserad sjukvård, såsom operationer.³⁰⁶

Den provisoriska federala konstitutionen förbjuder kvinnlig könsstympning, men praktiseras det till trots i princip universellt i Somalia.³⁰⁷ Det finns ingen nationell lagstiftning som förbjuder könsstympning³⁰⁸, inte heller är det förbjudet för sjukvårdspersonal att utföra ingreppet³⁰⁹. I Somaliland finns en fatwa som förbjuder infibulering³¹⁰, men lämnar öppet för att utföra sunna³¹¹.³¹² Ingreppet sker vanligen när flickan är i åldern 5–10 år.³¹³ Ingreppet utförs vanligen av traditionella utförare (*traditional birth attendants*, TBA), som ofta saknar utbildning och som företrädesvis utför ingreppet med traditionella metoder.³¹⁴

Utbildningsnivå och socioekonomisk status har i Somalia inget tydligt samband med förekomsten av beslutet att könsstympa sina döttrar. Man kan dock se ett visst samband mellan utbildningsnivå och den typ av könsstympning man väljer att genomföra, där föräldrar med högre utbildning tenderar att i högre grad välja typen sunna framför den mer ingripande formen infibulering.³¹⁵ Al-Shabaab har tidigare förbjudit könsstympning, men information finns att frekvensen av genomförda

³⁰⁵ Unicef Somalia, *Child and Maternal Health*, odaterad, <https://www.unicef.org/somalia/health.html> (hämtad 2019-05-02)

³⁰⁶ Finland. Immigration Service, s. 34f

³⁰⁷ USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 2018-04-20, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41213> (hämtad 2019-02-28)

³⁰⁸ 28 Too Many, *Somalia: The Law and FGM*, juli 2018, s. 3, [https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/somalia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/somalia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2019-04-16)

³⁰⁹ 28 Too Many, *Country Profile: FGM in Somalia and Somaliland*, mars 2019, mars 2019, s. 34, [https://www.28toomany.org/static/media/uploads/CountryResearchandResources/SomaliaSomaliland/country_profile_somalia_and_somaliland_v1_\(march_2019\).pdf](https://www.28toomany.org/static/media/uploads/CountryResearchandResources/SomaliaSomaliland/country_profile_somalia_and_somaliland_v1_(march_2019).pdf) (hämtad 2019-04-16)

³¹⁰ Infibulering innebär delvis eller fullständigt borttagande av yttre genitalier samt tillslutning/förslutning av vaginalöppningen, med eller utan borttagning av klitoris.

³¹¹ Sunna innebär generellt borttagande av förhuden runt klitoris och/eller del av eller hela klitoris. Sunna saknar dock en vedertagen definition och kan användas för ett brett spektrum av könsstympning. Se mer i Lifos, *Lifosrapport: Somalia – Kvinnlig könsstympning*, 2019-04-16, s. 11, 14 f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43065> (hämtad 2019-05-08)

³¹² Yusuf Mohamed, Nafisa, Nagaad Network

³¹³ Internationell organisation i Hargeisa, Somaliland (C), 2018; Daud, Laila.

³¹⁴ Puntland Human Rights Defender; Duad, Laila

³¹⁵ UNICEF, Somalia MICS 2006 Report, *Monitoring the situation of children and women*, 2006, s. 66, https://mics-surveys-prod.s3.amazonaws.com/MICS3/Eastern%20and%20Southern%20Africa/Somalia/2006/Final/Somalia%202006%20MICS_English.pdf (hämtad 2019-05-02)

könsstämpningar på flickor är hög även i områden som kontrolleras av Al-Shabaab.³¹⁶ En källa uppger dock att formen infibulering fortsatt är förbjuden av Al-Shabaab.³¹⁷ Informationen om vem som fattar beslut om en dotter ska könsstämpas eller inte varierar något, men det finns en samsyn kring att det till största delen är mödrarna som trycker på för att ingreppet ska genomföras.³¹⁸

All utbildning i Somalia är kostnadsbelagd, även den som drivs av NGO:er och anges vara avgiftsfria är belagda med indirekta avgifter.³¹⁹ Endast 30 procent av barnen går i grundskolan, och av dessa grundskolebarn är endast 40 procent flickor. Vidare noteras att bland barn som bor på landsbygden är det ännu färre som börjar skolan. Det är inte ovanligt att barn påbörjar sin skolgång i tonåren i stället för i sexårsåldern.³²⁰

Det finns ett stort antal barn som lever och arbetar på gatorna.³²¹ Vidare förekommer det rekrytering av barn till arméer och miliser samt barnäktenskap, vilket det finns mer information om i [avsnitt 7](#).

7.3. Kvinnor

Kvinnor i Somalia lever i ett patriarkaliskt och kollektivistiskt samhälle. Det innebär begränsningar vad gäller möjligheten att föra sin talan inom sedvanerätten *xeer*, men också på andra sätt i samhället.³²² En kvinna får inte själva föra sin talan inom *xeer* utan är beroende av en manlig släkting som kan föra hennes talan. Det går inte exakt att definiera vilka som ingår i en kvinnas manliga nätverk då det varierar hur nära släkt mannen är med kvinnan, men också med vilken relation de har.³²³ En ram för vad som kan utgöra ett manligt nätverk är maken, far, farfar, farbröder samt vuxna bröder, söner och kusiner på faderns sida.³²⁴ Mannen måste dock befinna sig på samma geografiska ort som kvinnan.³²⁵

Det patriarkaliska samhället till trots deltar somaliska kvinnor i samhällslivet. Exempelvis är det bara i en femtedel av familjerna som mannen är den huvudsakliga familjeförsörjaren. Det finns dock begränsningar i vilka yrken en kvinna kan inneha. Kvinnor kan driva en affärsrörelse men behöver en man som går i god för henne för att få tillit

³¹⁶ Internationell organisation i Somalia B, 2018

³¹⁷ Somali Women Development Centre

³¹⁸ Daud, Laila; Tadamun Social Society

³¹⁹ Finland. Immigration Service, s. 33

³²⁰ Unicef Somalia, *Education in Somalia*, odaterad, <https://www.unicef.org/somalia/education.html> (hämtad 2019-05-02)

³²¹ USDOS,

2019-03-13, s. 32

³²² Finland. Immigration Service, s. 24

³²³ Jama, Mohamed, Legal Clinic Hargeisa

³²⁴ Internationell organisation i Nairobi (A), 2018

³²⁵ Lifos, *Lifosrapport: Somalia: Kvinnors position i klansystemet*, v. 1.0, 2018-04-27, s. 14 f.,

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41295> (hämtad 2019-04-23)

från manliga affärspartners.³²⁶ Den ekonomiska tillväxten är fortsatt låg, vilket bland annat innebär att inte tillräckligt med arbetstillfällen skapas. Detta drabbar kvinnor och unga särskilt hårt.³²⁷

Mot bakgrund av kvinnans utsatta position i samhället är ett gott äktenskap av stor vikt för henne. En organisation i Somalia uppskattar att ca fyra femtedelar av kvinnorna i Somalia kan välja sin blivande make fritt. Det ska dock hållas i åtanke att äktenskap formar allianser mellan familjer och klaner, och den närmaste familjen är väldigt involverad i den blivande bruden respektive brudgummens val av partner. Det innebär att skillnaden mellan ett framtvingat äktenskap och ett som ingås frivilligt kan vara svårt att uppfatta.³²⁸ Skilsmässor är inte ovanliga och det finns många kvinnor som är frånskilda respektive omgifta.³²⁹

Våld mot kvinnor är underrapporterat. Av de kvinnor som lämnar Somalia har 80 procent upplevt någon form av våld och 60 procent är offer för sexuellt våld. Våld i hemmet är vanligt. Sexuellt våld är stigmatiserande för kvinnan, det är svårt att få tillgång till legalt skydd och tillgång till adekvat hälsovård.³³⁰ Särskilt utsatta är kvinnor som också är internflyktingar och personer som tillhör minoritetsgrupper.³³¹ Förövaren är ofta väpnade män, såsom regeringsstyrkor och med dem allierad milis, andra män som bär uniform och AMISOM:s soldater.³³² Den somaliska regeringen antog i maj 2018 enhälligt ett lagförslag om sexuella övergrepp (*Sexual Offence Bill*). Lagförslaget måste dock också antas av underhuset i parlamentet, vilket kvarstår.³³³

Vad gäller möjligheten för kvinnor att resa i Somalia finns information att familjen vanligen inte tillråder kvinnor att resa själva eftersom det innebär risker. De reser i grupp som kan bestå av bara kvinnor eller vara blandad av kvinnor och män, de reser även med släktingar eller med söner i tonåren.³³⁴

Kvinnor som är infibulerade kan öppnas – deinfibuleras. Synen på deinfibulering av somaliska ogifta kvinnor är starkt kopplad till synen på kvinnans oskuld vid äktenskapets ingående, men även till hennes framtida

³²⁶ Finland. Immigration Service, s. 24

³²⁷ UN Security Council, 2018-12-21, punkt 22

³²⁸ Finland. Immigration Service, s. 26

³²⁹ Ibid., s. 27

³³⁰ Ibid., s. 32 ff.

³³¹ UN, *UN Strategic Framework Somalia 2017-2020*, 2017-12-01, s. 16, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/un_strategic_framework_2017-2020_somalia.pdf (hämtad 2019-05-03)

³³² USDOS,

2019-03-13, s.13, 22; Finnish Immigration Service, s. 32ff

³³³ London School of Economics and Political Science, *By balancing Sharia law and the new Sexual Offences Bill, Somalia is legislating for the 21st century*, 2018-06-14, <https://blogs.lse.ac.uk/wps/2018/06/14/by-balancing-sharia-law-and-the-new-sexual-offences-bill-somalia-is-legislating-for-the-21st-century/> (hämtad 2019-05-03); UN Security Council, 2018-12-21, punkt 97

³³⁴ Consultant to a ministry in Puntland, Lifos samtal i Garowe 2018-10-21

makes inställning till saken och den kontext hon lever i. En kvinna som är infibulerad kommer sannolikt från en kontext där detta förväntas av henne och det kan ses som ett brott mot kultur och tradition att vara deinfibulerad före äktenskapet, och att vara deinfibulerad kan då leda till stora sociala konsekvenser.³³⁵ Det finns en variation i informationen rörande reinfibulering av kvinnor som har deinfibulerats i samband med förlossning. Informationen varierar från att kvinnan själv har inflytande över beslutet till att de andra kvinnliga släktingarna i rummet, och även maken genom de kvinnliga släktingarna, beslutar i frågan.³³⁶ Om en kvinna har deinfibulerats av andra skäl än inför en förlossning föreligger viss risk för reinfibulering, men det är ovanligt. Det handlar i sådana fall om social press på en ogift kvinna att genomföra reinfibulering för att hitta en äktenskapspartner och att slippa bli föremål för diskussioner och rykten.³³⁷ Lifos noterar att kvinnans beslutsfattande måste förstås i det kollektiva tankemönster och den patriarkala struktur som råder i det somaliska samhället, vilket är starkt påverkande.

7.4. Minoritetsgrupper

En persons klan tillhörighet definierar personens identitet. För att förstå minoritetsgruppernas utsatthet behöver man också förstå klansystemets inverkan på hela det somaliska samhället.³³⁸ Klanen är traditionellt basen för individens juridiska och ekonomiska trygghet och den somaliska sedvanerätten *xeer* är starkt sammanknuten till klansystemet.³³⁹ Klandynamiken har fortsatt betydelse i diasporan, även om det finns de somalier som menar att den där förlorat sin betydelse. Klansystemet erbjuder diasporan trygghet och säkerhet samt social kontroll.³⁴⁰ Personer i diasporan betalar i normalfallet inte diya i Somalia utan för händelser som inträffar i diasporan där de bor.³⁴¹

I Somalia finns utöver klanerna också olika minoritetsgrupper – etniska, religiösa eller yrkesgrupper som bildar minoritetsgrupper. Etniska och religiösa minoriteter har en annan kulturell bakgrund än klanerna, medan

³³⁵ Islan, Nasra; Ibrahim, Faisal & Ali, Abdirizak, UNFPA Somaliland; Somali Women Development Centre; Tadamun Social Society

³³⁶ Islan, Nasra; Tadamun Social Society; Puntland Human Rights Defenders; Internationell organisation i Hargeisa.

³³⁷ Somali Women Development Centre

³³⁸ Minority Rights Group International, *Looma Ooyaan – No One Cries for Them: The Predicament Facing Somalia's Minority Women*, 2015-01-30, s. 9, <https://www.refworld.org/docid/556ea6db4.html> (hämtad 2019-05-06)

³³⁹ Lifos, *Myndigheter och klansystem i Somalia*, 2012-11-30, s. 10 f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29006> (hämtad 2019-05-06)

³⁴⁰ Open Society Foundations, *Somalier i Malmö – At Home in Europe Project*, 2014-01-31, s. 2, <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/d63be448-8626-4477-a2fc-d32426083a5b/somalis-malmo-summary-swedish-20130131.pdf> (hämtad 2019-06-17)

³⁴¹ Lifos, *Myndigheter och klansystem i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya samt Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2012-11-30, s. 40, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29006> (hämtad 2019-06-17)

yrkesgrupperna delar den kulturella bakgrunden men utövar specifika icke-nomadiska yrken.³⁴² Minoritetsgrupperna diskrimineras eller marginaliseras ofta. Yrkesgrupperna är generellt mer marginaliserade än de andra minoritetsgrupperna, men det finns stora skillnader inom respektive grupp.³⁴³ De olika minoritetsgrupperna har sinsemellan en hierarki men gemensamt för dem alla är diskrimineringen, där de alla utsätts för politisk och rättslig diskriminering. De utsätts också för social och ekonomisk diskriminering, men variationen mellan de olika grupperna är större inom de områdena.³⁴⁴

Personer från minoritetsgrupper har inte tillgång till rättsväsendet då kostnaderna är för höga, och i avsaknad av rättshjälp hänvisas de till *xeer*.³⁴⁵ Förhandlingar mellan klaner och minoritetsgrupper kan ske inom *xeer*, men personer från minoritetsgrupper har mycket begränsad möjlighet att få tillgång till *xeer*.³⁴⁶ Minoritetsgrupper som inte är respekterade kan förhandla med klaner men det händer att överenskommelsen inte implementeras, att klanen utövar påtryckningar mot minoritetsgruppen. Minoritetsgrupperna har ett sämre förhandlingsläge och har inte möjlighet att försvara sig eller driva frågor gentemot klaner eftersom de generellt är svagare och fattigare.³⁴⁷

Minoritetsgrupperna är fortsatt de som anses vara de mest utsatta i det somaliska samhället.³⁴⁸ En oproportionerligt stor andel av de som i Mogadishu bor i internflyktingläger, är personer tillhörande minoritetsgrupper som har hamnat där efter att de blivit drivna från sina hem på grund av konflikten, hunger eller att deras mark beslagtogs av klaner.³⁴⁹ Personer från marginaliserade klaner och minoritetsgrupper utsätts i oproportionerligt hög grad för könsbaserat våld.³⁵⁰

³⁴² EASO, *South and Central Somalia Country Overview*, 2014-08-01, s. 48 f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33181> (hämtad 2019-05-06)

³⁴³ Schweizerische Eidgenossenschaft, *Focus Somalia Clans und Minderheiten*, 2017-05-31, s. 38, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40370> (hämtad 2019-05-06)

³⁴⁴ EASO, 2014-08-01, s. 49 ff.

³⁴⁵ UN Human Rights Council, punkt 20

³⁴⁶ NOAS, *Persecution and Protection in Somalia*, 2014-04-01, s. 41, https://noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Persecution-and-Protection-in-Somalia_A-Fact-Finding-Report_2014.pdf (hämtad 2019-05-06)

³⁴⁷ Jama, Mohamed, Legal Clinic; Internationell organisation (K); EASO, 2014-08-01, s. 55 f.

³⁴⁸ Minority Rights Group International, *Looma Ooyaan – No One Cries for Them: The Predicament Facing Somalia's Minority Women*, 2015-01-30, s. 12, <https://www.refworld.org/docid/556ea6db4.html> (hämtad 2019-05-06)

³⁴⁹ Minority Voices Newsroom, *SWM 2015: Somalia – Minorities on the margins of Mogadishu*, 2015-07-01, <http://www.minorityvoices.org/news.php/en/1802/swm-2015-somalia-minorities-on-the-margins-of-mogadishu> (hämtad 2019-05-06)

³⁵⁰ USDOS, 2019-03-13, s. 29

7.5. Internflyktingar

Det finns fler än 2,6 miljoner internflyktingar i Somalia.³⁵¹ Sedan början av 2017 och till och med större delen av 2018 har det tillkommit 300 000 nya internflyktingar bara i Mogadishu.³⁵² Under 2018 har 600 000 internflyktingar tillkommit i Somalia som helhet, vilket bidragit till att det totala antalet internflyktingar i landet är nästan 2 650 000 personer. Det är en ökning med 25 % under 2018 och leder till att Somalia har till antalet världens fjärde största invånarantal av internflyktingar.³⁵³ Många som återvänder till Somalia hamnar i internflyktingläger.³⁵⁴ Tvångsvisa vräkningar av internflyktingar pågår. Under 2018 har fler än 204 000 internflyktingar vräks av privatpersoner med anspråk på marken och av regeringen.³⁵⁵ Det är vanligt att de vräks upprepade gånger.³⁵⁶ I Mogadishu är 99 procent av de som vräks internflyktingar.³⁵⁷

Rapporteringen om ökning av sexuellt och könsbaserat våld kommer parallellt med ett ökat antal personer som blir internflyktingar.³⁵⁸ Internflyktinglägren är överbefolkade, ohygieniska och präglas av dålig säkerhet, sexuellt våld och diskriminering.³⁵⁹ Kvinnor och barn som bor i internflyktingläger är särskilt utsatta för våldtäkt av beväpnade män, även soldater i regeringsarmén och milismedlemmar. ”Gatekeepers” för internflyktingläger tvingar kvinnor och flickor att ha sex i utbyte mot mat och andra tjänster inom lägret.³⁶⁰ Det finns ett mönster av straffrihet för de som begår våldtäkter, i synnerhet om offret är internflykting och tillhör en minoritetsgrupp.³⁶¹ Det i Mogadishu etablerade boendemönstret att bosätta sig klanvis är detsamma för internflyktinglägren i staden.³⁶² Det leder till att de som inte är del av klanstrukturen, särskilt minoritetsgrupper, ofta inte har tillgång till basal service, såsom vatten, mat och hälsovård, som är avsedd för internflyktinglägrets invånare.³⁶³

³⁵¹ USDOS,

2019-03-13, s. 22

³⁵² IDMC, *UnSettlement: Urban displacement in the 21st century*, 2018-11-01, s. 2, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> (hämtad 2019-05-07)

³⁵³ UNHCR, *Global trends: Forced Displacement in 2018*, 2019-06-20, s. 36, <https://www.unhcr.org/5d08d7ee7.pdf> (hämtad 2019-06-27)

³⁵⁴ USDOS,

2019-03-13, s. 22

³⁵⁵ Ibid.

³⁵⁶ Ibid. s. 33

³⁵⁷ IDMC, s. 2

³⁵⁸ USDOS,

2019-03-13, s. 22

³⁵⁹ Minority Voices Newsroom

³⁶⁰ USDOS,

2019-03-13, s. 22

³⁶¹ Ibid.

³⁶² Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015*, s. 81, <https://minorityrights.org/wp-content/uploads/2015/07/MRG-state-of-the-worlds-minorities-2015-FULL-TEXT.pdf> (hämtad 2019-05-07)

³⁶³ Ibid.

Internflyktingar återvänder till områden som AMISOM och somaliska regeringsstyrkor behåller kontrollen över. Detta resulterar i markkonflikter, som det saknas mekanismer att hantera.³⁶⁴ Av de som återvänder utsätts många för tvångsförflyttningar eller blir flyktingar igen, inte minst de som återvänder till Kismaayo och Mogadishu på grund av torkan.³⁶⁵ Många lämnade sina hem i Al-Shabaab-kontrollerade områden mot bakgrund av strider och Al-Shabaabs begränsningar av humanitär hjälp och beskattning av boskap – och hamnade i internflyktingläger i andra delar av landet.³⁶⁶

Situationen för internflyktingar i Hargeisa beskrivs som svår. Förhållandena kännetecknas av psykisk ohälsa och osäkra boenden på grund av kraftig urbanisering som innebär att myndigheter vräker människor. Därutöver är torkan som kommer i cykler ett stort problem.³⁶⁷ De flesta i internflyktinglägren i Hargeisa är från Somaliland men det finns även personer som är från södra och centrala Somalia. De senare betraktas av UNHCR som internflyktingar, medan somaliländska myndigheter ser dem som flyktingar. De saknar därmed tillgång till dokument och medborgerliga rättigheter, och de får inte heller äga mark. UNHCR i Hargeisa uppger att klanen isaaq har bättre skyddssystem än andra underklaner i lägren och vidare att minoritetsgrupperna är mer sårbara.³⁶⁸

7.6. Lifos analys

7.6.1. Avhoppare från Al-Shabaab

Lifos noterar att Al-Shabaabs intresse av att spåra avhoppare är fortsatt starkt och att de som hittas riskerar att dödas. I större städer, som Mogadishu, minskar dock Al-Shabaabs förmåga att finna en person som håller sig undan från dem. Om Al-Shabaab inte hittar avhopparen finns information om att personens familj kan utsättas för trakasserier i olika former och kan även avrättas. Lifos noterar vidare att det saknas statistik för hur vanligt eller ovanligt det är att Al-Shabaab faktiskt hittar en avhoppare som de aktivt letar efter. Vidare noterar Lifos att det i viss mån finns motstridig information gällande Al-Shabaabs vilja och förmåga att spåra upp avhoppare. SFG har återintegreringsläger där avhoppare hålls under en period för att återanpassas till samhället. Dessa lägers lokalisering hålls hemliga, och det har inte rapporterats att Al-Shabaab attackerar dem. Lifos konstaterar dock att om Al-Shabaab har ett starkt intresse av att hitta dessa återintegreringsläger och i andra sammanhang med ryktet av sitt våldskapital får personer att göra saker mot sin vilja, t.ex. låta sig rekryteras till organisationen, är det ännu inte förklarat hur dessa återintegreringsläger kan hållas hemliga för Al-Shabaab.

³⁶⁴ USDOS, 2019-03-13, s. 11

³⁶⁵ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

³⁶⁶ USDOS, 2019-03-13, s. 16; Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

³⁶⁷ Internationell organisation i Somalia A6, 2018

³⁶⁸ Ibid.

Lifos vill fästa uppmärksamhet på att det finns information om att SFG ser med stor misstänksamhet på avhoppare, och att detta kan få konsekvenser för individen i ett undermåligt rättssystem. Det finns samtidigt information att ledare inom Al-Shabaab, såsom senast Mukhtar Robow, hoppat av Al-Shabaab utan några större kännbara konsekvenser från SFG. Lifos drar den slutsatsen trots att Robow, på grund av sin bakgrund i Al-Shabaab, hindrades från att ställa upp i delstatsvalet i South West.

7.6.2. Barn, kvinnor, minoritetsgrupper och internflyktingar

Lifos noterar att tillhörigheten till minoritetsgrupper innebär att individen är lågt ner i hierarkin i det somaliska klansamhället, och att det i sig innebär en utsatthet. Vidare har personer från minoritetsgrupper svårt att få tillgång till rättsväsendet och hänvisas till *xeer*, där de också har en utsatt situation. Många tillhörande minoritetsgrupper bor i utsatta internflyktingläger där omständigheterna är svåra för alla, men särskilt för dem som även tillhör en minoritetsgrupp. Den som dessutom är barn eller kvinna adderar ytterligare utsatthet till sin situation.

8. Återvändande

Samtalspartner som Lifos talat med i oktober 2018 framhåller vikten av nätverk, släkt eller klan vid ett återvändande. Detta har betydelse för vilket område man återvänder till, och för personens möjlighet till ekonomiskt stöd, hjälp med arbete och boende.³⁶⁹

En av källorna uppger att Somalia inte är redo för något storskaligt återvändande utan endast för individuellt och frivilligt återvändande.³⁷⁰ Trots detta återvänder många från Jemen och Kenya.³⁷¹ Från Aden i Jemen pågår ett organiserat återvändande med finansiellt stöd, vilket innefattar bland annat bidrag till barnens skolgång (i sex månader) eller till hjälp för att förbättra det egna jordbruket eller bostaden (1 000 US-dollar). Förutom punktinsatserna ges stödet inledningsvis i form av 200 US-dollar per person i familjen, därefter får man 200 US-dollar per familj i ett halvår. Det uppges finnas begränsade möjligheter att ordna boende och arbete, och etableringen på dessa marknader sköts i huvudsak av återvändarna själva.³⁷² Det är svårt för både kvinnor och män att ordna arbete eftersom de kan sakna såväl mark som boskap och boende, varför det egna nätverket och klanens närvaro i dessa avseenden är viktigt vid återvändande till Somalia.³⁷³ De flesta som återvänder från Jemen är ursprungligen från Mogadishu och kommer tillbaka dit, där finns också bättre ekonomiska möjligheter. Det saknas dock läger för återvändare varför en del bosätter sig i internflyktingläger.³⁷⁴

³⁶⁹ Internationell organisation i Somalia A3, 2018; FN-tjänsteman, 2018; Internationell organisation i Somalia A5, 2018; Internationell organisation i Mogadishu A2, 2018.

³⁷⁰ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

³⁷¹ Internationell organisation i Somalia A1, 2018

³⁷² Internationell organisation i Somalia A5, 2018

³⁷³ Internationell organisation i Somalia A1, 2018; Internationell organisation i Somalia A3, 2018; FN-tjänsteman, 2018.

³⁷⁴ Internationell organisation i Somalia A1, 2018

Krigssituationen i Jemen bidrar till att somalier vill lämna landet, vilket skiljer sig från förhållanden i Kenya där återvändarna drivs tillbaka till Somalia av Kenyas regering. Många av dessa är födda och uppvuxna i Kenya och vissa av dem återvänder dit igen. De använder sig emellertid av irreguljära ruttor varför företeelsen är svår att bekräfta. Återvändandet från Kenya sker via landsväg och de som vänder åter får själva arrangera sina transporter från gränsen. De reser till Kismaayo, och från Kismaayo till Baidoa. En internationell organisation uppger för Lifos att civila kan förflytta sig, men de måste betala i de många vägspärrar som kontrolleras av Al-Shabaab eller regeringen.³⁷⁵ Sedan starten av återvändandet har en incident inträffat där Al-Shabaab besköt en transport.³⁷⁶ Många av de som lämnade lägret i Dadaab under 2016–2017 har ett nätverk i Somalia och deras förankring i landet är därmed förhållandevis stark, medan få av de som lämnade Somalia under 1990-talet kommer tillbaka. Men även om somalier återvänder från Kenya är det fortsatt många som lämnar Somalia för Kenya.³⁷⁷

De som återvänder är enligt information som Lifos fått under oktober 2018 framför allt ungdomar och äldre män.³⁷⁸ De som återvänder från Libyen är nästan uteslutande ensamstående män; mycket få somaliska kvinnor återvänder från Libyen.³⁷⁹ En källa uppger att FN:s flyktingorgan, UNHCR, avråder gravida kvinnor från att återvända eftersom resan är svår att genomföra, och man vill inte heller att barn utan vårdnadshavare återvänder.³⁸⁰ Huruvida de som reser tillbaka når sitt slutmål är svårt att veta för de organisationer som arbetar med återvändande eftersom de saknar mekanismer för att övervaka detta.³⁸¹

Kismaayos medlemsstat, Jubaland, har uttalat att enbart de som är från Kismaayo får komma tillbaka men UNHCR har ändå återvänt de som önskar resa dit. Det finns bosättningar för internflyktingar runt orten som beskrivs mer eller mindre som slumartade. Att vistas i internflyktingläger, omgiven av en större grupp människor och av den klan man tillhör, utgör emellertid ett visst skydd, och en del av servicen i lägret är kostnadsfri.³⁸²

9. Resvägar

Att färdas på vägar i Somalia är generellt sett förknippat med en rad risker och utmaningar, enligt flera av varandra oberoende källor. Det är mycket vanligt att man stöter på vägspärrar som kan vara bemannade av olika aktörer. En källa beskriver att vägspärrar

³⁷⁵ Internationell organisation i Mogadishu A2, 2018

³⁷⁶ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

³⁷⁷ Internationell organisation i Somalia A1, 2018

³⁷⁸ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018; Internationell organisation i Mogadishu A2, 2018

³⁷⁹ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

³⁸⁰ Internationell organisation i Mogadishu A2, 2018

³⁸¹ Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, 2018

³⁸² Internationell organisation i Somalia A3, 2018

bemannas av såväl AMISOM, somaliska regeringen och av Al-Shabaab. Källan berättar vidare att det händer att man tvingas passera flera vägspärrar efter varandra som styrs av olika aktörer, exempelvis att Al-Shabaab har upprättat en vägspärr direkt efter regeringens vägspärr. Samma källa delade även uppgifter om att lastbilschaufförer som färdas på regeringskontrollerade vägar tvingas betala en avgift eller muta till personalen vid varje vägspärr. Men vid Al-Shabaab-kontrollerade vägspärrar behöver man endast betala en gång, därefter skickas ett meddelande till lastbilschaufförens telefon som visas upp som kvitto vid nästa vägspärr som kontrolleras av Al-Shabaab. Källan beskrev också att Al-Shabaabs vägspärrar endast fokuserar på beskattning, medan regeringskontrollerade vägspärrar även kontrollerar om bilarna innehåller smugglade varor.³⁸³

Det finns alltså en ekonomisk aspekt i att sätta upp vägspärrarna, men det handlar också om kontroll över territoriet. Vid vägspärrarna kan utpressning, fysiska övergrepp mot såväl vuxna som barn, rekrytering och könsbaserat våld förekomma.³⁸⁴ Al-Shabaab har generellt sett inte något intresse av gemene man utan letar vid sina vägspärrar efter gods som är förbjudet inom deras territorium samt dokument och andra föremål som förknippas med dess fiender, och som kan väcka misstanke om spionage.³⁸⁵ Den som passerar deras område behöver klä sig och uppföra sig enligt de regler som gäller hos Al-Shabaab.³⁸⁶ Den som misstänks för att vara spion riskerar brysk behandling och kan avrättas.³⁸⁷

En internationell organisation i Somalia beskriver också hur färdvägar i Somalia kopplas till en rad utmaningar. Organisationen menar att de flesta delstatsregeringar endast har kontroll i städerna och att det framför allt är Al-Shabaab som har kontroll över vägar på landsbygden. I linje med andra källor menar man att vägspärrar bemannas av både regeringen och Al-Shabaab.

Utöver beskattning i vägspärrarna finns även uppgifter om att personer kan anklagas för att vara spioner. Källan från den internationella organisationen uppgav även att utlänningar och personer som inte talar somaliska avråds från att överhuvudtaget resa på landets vägar. Annan viktig infrastruktur som kan kontrolleras av Al-Shabaab är vattenförsörjning till civilbefolkningen, vilket bland annat kan leda till

³⁸³ FN-tjänsteman, 2018

³⁸⁴ FN-organisation D2, samtal i Mogadishu, mars 2016

³⁸⁵ FN-organisation D1, samtal i Mogadishu mars 2016; FN-organisation D3, samtal i Mogadishu, mars 2016; Internationell organisation E, samtal i Nairobi, oktober 2014

³⁸⁶ FN-organisation D3, 2016

³⁸⁷ FN-organisation J, samtal i Mogadishu, mars 2016; Landinfo, *Temanotat. Somalia: Praktiske forhold og sikkerhedsudfordringer knyttet til reisevirksomhet i Sør-Somalia*, 2016-04-04, s. 12, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36990> (hämtad 2019-06-17)

begränsad möjlighet att bedriva jordbruk utan tillstånd från Al-Shabaab.³⁸⁸

Både en internationell organisation baserad i Mogadishu³⁸⁹ och en annan internationell organisation i Somalia³⁹⁰ beskriver färdvägar i närhet till Mogadishu som synnerligen besvärliga och riskfyllda. Bland annat beskriver man att de tre huvudsakliga vägarna, där varutransporter går ut från Mogadishu, som mycket utsatta för exempelvis attacker med improviserade sprängmedelriktade mot konvojer, där Al-Shabaab försöker blockera SNAF från tillgång till transport av förnödenheter.³⁹¹ Den farligaste vägen enligt den internationella organisationen i Somalia är den mellan Mogadishu och Baidoa, där de flesta som har möjlighet väljer att istället resa med kommersiellt flyg.³⁹²

Vad gäller möjliga färdvägar med flyg finns det bland annat flygbolag i Marka som opererar på ad hoc-basis enligt en internationell organisation i Somalia.³⁹³ En annan internationell organisation i Somalia³⁹⁴ delgav en rad olika mer eller mindre regelbundna inrikesflyg, med biljettpriiser från drygt 100 US-dollar, som tur och retur trafikerar Mogadishu–Beledweyne, Mogadishu–Baidoa, Mogadishu–Kismaayo och Kismaayo–Dhoobley. Samma organisation uppgav att man kan resa med flyg från Baidoa till Nairobi för ca 450 US-dollar inklusive visering. Från Baidoa mellanlandar man då i Wajir (Kenya) innan ankomst i Nairobi. Det finns även flyg från Kismaayo till Nairobi via Wajir samt direktflyg mellan Mogadishu och Nairobi.³⁹⁵ Ytterligare en internationell organisation uppgav att det från och med november 2018 går direktflyg mellan Mogadishu och Addis Abeba.³⁹⁶

Att resa som ensam kvinna med flyg i Somalia är möjligt, enligt en internationell organisation. Det uppges även vara möjligt, fast mer riskabelt, att som ensam kvinna resa på landsvägar i Somalia, enligt samma organisation.³⁹⁷

Enligt en konsult vid ett ministerium i Puntland är det inga problem att köra från exempelvis Galkaacyo till Röda Havet, såvida man inte har några problem med Al-Shabaab. Enligt konsulten kan både Al-Shabaab och ISS ligga i bakhåll, men enligt källan uppfattas det vanligen inte som något

³⁸⁸ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

³⁸⁹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

³⁹⁰ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

³⁹¹ Internationell organisation i Mogadishu A, 2018

³⁹² Internationell organisation i Somalia A3, 2018

³⁹³ Internationell organisation i Somalia C, 2018

³⁹⁴ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

³⁹⁵ Ibid.

³⁹⁶ Internationell organisation i Somalia A2, 2018

³⁹⁷ Internationell organisation i Somalia A3, 2018

problem. Däremot ska det enligt samma källa finnas många vägspärrar även i Puntland, men i huvudsak handlar det om säkerhet och inte beskattning. PSF finns vid dessa vägspärrar för att kontrollera vem som är i bilen, varför och vart man är på väg.³⁹⁸ Samma källa uppger dock viss osäkerhet om även Al-Shabaab kan upprätta vägspärrar i Puntland.³⁹⁹ Detta bekräftas av uppgifter från en internationell organisation i Puntland, som menar att Al-Shabaab ibland upprättar tillfälliga vägspärrar, i synnerhet på kvällar, och rånar människor för att sedan dra vidare. Enligt källan förekommer även att klaner, poliser och kriminella upprättar olagliga vägspärrar, särskilt vid en av vägarna till Boosaaso.⁴⁰⁰ Generellt sett anser dock den internationella organisationen i Puntland att civila kan röra sig fritt eftersom det oftast är regeringen som sköter vägspärrarna. Det kan hända att man måste betala en olaglig avgift.⁴⁰¹

9.1. Lifos analys

Att färdas på landsvägar i South West bedömer Lifos som mycket farligt. Enligt insamlad information från Lifos utredningsresa finns det flera olika aktörer som bedriver olaglig beskattningsverksamhet längs vägarna på landsbygden i South West. Inte bara Al-Shabaab har utpekats i samband med denna beskattningsverksamhet, utan även vissa klanmiliser samt soldater tillhörande regeringen. Situationen att flera olika aktörer kan sätta upp vägspärrar är densamma i södra och centrala Somalia samt Puntland, även om det lokalt varierar vilka aktörer som är aktuella och i vilken omfattning det sker. Lifos noterar vidare att konflikten mellan Al-Shabaab och SFG visar sig även på vägnätet, där Al-Shabaab försöker blockera SFG:s konvojer, bland annat genom att placera ut improviserad sprängladdning. Lifos konstaterar att människor reser på landsväg i Somalia även om det är riskfyllt. De som kan väljer i stället inrikesflyg mellan de destinationer där det är möjligt.

10. Mobiltelefoni

I en rapport från 2015 uppges att fler än 72 procent av somalierna äger en mobiltelefon, och det uppskattas vara upp till tio personer som delar på varje telefon. Telefonerna används utöver att kommunicera med även till penningöverföringar.⁴⁰² Mobiltelefonen är därför prioriterad i de somaliska hushållen, även bland de fattiga. Analfabeter lär sig numren de behöver för att ringa och får hjälp av affärsinnehavaren när de ska handla.⁴⁰³ Mobila penningtransaktioner är det huvudsakliga sättet att betala för såväl individer som företag. Användningen är högst i urbana områden (83 procent). I internflyktingläger är användningen 72 procent och på landsbygden 55

³⁹⁸ Konsult till minister i Puntland, 2018

³⁹⁹ Ibid.

⁴⁰⁰ Internationell organisation i Somalia A5, 2018

⁴⁰¹ Ibid.

⁴⁰² Unicef, *Mobile Phone-Based Hygiene and Sanitation Promotion in Somalia*, 2015-11-01, s. 1, <https://www.unicef.org/esaro/UNICEF-FN-Somalia-Mobile-low-res.pdf> (hämtad 2019-06-17)

⁴⁰³ FN-organisation, 2016; Tankesmedja i Mogadishu H, samtal i Mogadishu, mars 2016

procent.⁴⁰⁴ För att få ett telefonnummer registrerat behöver man uppge en identitet.⁴⁰⁵ Al-Shabaab tillåter inte smarttelefoner.⁴⁰⁶ Det finns flera mobiltelefonoperatörer, varav de två största – National Link och Hormud - i princip har en duopolmarknad. Man kan inte ringa från den ena operatören till den andra.⁴⁰⁷

⁴⁰⁴ World Bank Group, *Somalia Economic Update*, 2018-08-01, s. iii, <http://documents.worldbank.org/curated/en/975231536256355812/pdf/REPLACEMENT-PUBLIC-Somalia-Economic-Update-3-FINAL.pdf> (hämtad 2019-06-17)

⁴⁰⁵ FN-organisation D2, 2016

⁴⁰⁶ Ibid.

⁴⁰⁷ UNDP, samtal i Mogadishu, mars 2016

Källförteckning

Elektroniska källor

ACAPS, *Somalia, Somaliland drought, Briefing note 2019-02-20*, 2019-02-20, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20190219_acaps_start_briefing_note_somaliland_drought.pdf (hämtad 2019-04-04)

African Arguments, *After AMISOM: What will it take to secure Somalia?*, 2018-10-11, <https://africanarguments.org/2018/10/11/after-amisom-what-will-it-take-to-secure-somalia/> (hämtad 2019-03-23)

Africa Center for Strategic Studies, *Q&A: Somalia Charts Security Transition*, 2018-07-17, <https://africacenter.org/spotlight/qa-somalia-charts-security-transition/> (hämtad 2019-04-02)

Al Jazeera, *Somalia; The Forgotten Story*, 2016-11-02, <https://www.aljazeera.com/programmes/aljazeeraworld/2016/10/somalia-forgotten-story-161027115655140.html> (hämtad 2019-03-26)

AMISOM, *AMISOM Mandate*, odaterad, <http://amisom-au.org/amisom-mandate/> (hämtad 2019-03-14)

Amnesty International, *Somalia: The Hidden US War in Somalia: Civilian Casualties from Airstrikes in Lower Shabelle*, 2019-03-20, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5299522019ENGLISH.PDF> (hämtad 2019-03-30)

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), data hämtad från 20 mars 2018 till 20 mars 2019, <https://www.acleddata.com/data/> (hämtad 2019-03-20)
ACLED, *Somalia - has the recent western involvement in Somalia been effective?* 2018-02-16, <https://www.acleddata.com/2018/02/16/somalia-has-the-recent-western-involvement-in-somalia-been-effective/>, (hämtad 2019-03-25)

ACLED, *Anti-Civilian Violence in Somalia (Sept 2017 – Aug 2018)*, 2018-09-13, <https://www.printfriendly.com/p/g/WYjUkU> (hämtad 2019-03-28)

ACLED, *Continued Conflict: Updates on Iraq, Sri Lanka and Somalia*, 2018-12-07, <https://www.acleddata.com/2018/12/07/continued-conflict-updates-on-iraq-sri-lanka-and-somalia/> (hämtad 2019-03-25)

ACLED, *Not with a Whimper but with a Bang: Al Shabaab's Resilience and International Efforts Against the Rebels*, 2019-01-27, <https://www.printfriendly.com/p/g/ntsdCr> (hämtad 2019-03-23)

Asylum Research Consultancy, *Situation in South and Central Somalia (including Mogadishu)*, 2018-01-25, https://www.ecoi.net/en/file/local/1423361/90_1517484171_2018-01-arc-country-report-on-south-and-central-somalia-incl-mogadishu.pdf (hämtad 2019-04-07)

BBC Monitoring, *Analysis: Somalia sees increase in Islamic State activity*, 2018-08-09, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c20053c2> (betaltjänst, hämtad 2019-03-28)

BBC Monitoring, *Name in the News: Ma'awisley, vigilantes battling al-Shabab in central Somalia*, 2019-03-21, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200p62v> (betaltjänst, hämtad 2019-03-27)

BBC News, *Somaliland profile*, 2017-12-14, <https://www.bbc.com/news/world-africa-14115069> (hämtad 2019-03-25)

BBC News, *Who are Somalia's al-Shabab?* 2017-12-22, <https://www.bbc.com/news/world-africa-15336689> (hämtad 2019-03-24)

Brookings Institution, *Testimony, Developments in Somalia*, 2018-11-18, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/#footnote-12> (hämtad 2019-03-20)

Council on Foreign Relations, *Al-Shabab*, 2019-01-31, <https://www.cfr.org/backgrounder/al-shabab> (hämtad 2019-03-24)

Critical Threats, *Horn of Africa Security Briefs*, 2019-03-25, https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review#_ftn6 (hämtad 2019-03-22)

CTC Sentinel, *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State*, mars 2018, vol. 11, nr 3, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> (hämtad 2019-03-23)

European Asylum Support Office (EASO), *South and Central Somalia Country Overview*, 2014-08-01, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33181> (hämtad 2019-05-06)

EASO, *Country of Origin Information Report. Somalia Security Situation*, december 2017, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf> (hämtad 2019-04-06)

European Institute of Peace, *The Islamic State in Somalia*, september 2018, http://www.eip.org/sites/default/files/Report_IS%20in%20East%20Africa_October%202018.pdf (hämtad 2019-03-25)

Federal Republic of Somalia, Ministry of Planning, Investment and Economic Development, *Federal Member States (FMS)*, 2018, <http://mop.gov.so/index.php/the-ministry/directorates/planning/federal-member-states-fms/> (hämtad 2019-07-02)

Financial Times, *US ramps up air strikes against Somali extremist group*, 2019-02-09, <https://www.ft.com/content/55825408-2b8d-11e9-a5ab-ff8ef2b976c7> (hämtad 2019-04-05)

Finland. Immigration Service, *Somalia: Fact-Finding Mission to Mogadishu and Nairobi*, 2018-10-05, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=42995> (hämtad 2019-04-17)

Freedom House, *Freedom in the World 2018; Somalia Profile*, odaterad, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/somalia> (hämtad 2019-03-20)

Garowe Online, *Somalia: ASWJ merges with Galmudug, ending years of split*, 2018-01-18, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-aswj-merges-with-galmudug-ending-years-of-split> (hämtad 2019-03-24)

Garowe Online, *Somalia: Al-Shabab storms military base, killing soldiers*, 2018-07-23, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabab-storms-military-base-killing-soldiers> (hämtad 2019-04-28)

Garowe Online, *Somalia: Deadly protest erupts in Mogadishu over killing*, 2019-04-13, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-deadly-protest-erupts-in-mogadishu-over-killing> (hämtad 2019-04-15)

Global Observatory, *Somalia's Security Challenges Complicate Transfer of Responsibility to Government*, 2019-03-11, <https://theglobalobservatory.org/2019/03/somalia-security-challenges-complicate-transfer-government/> (hämtad 2019-03-27)

Global Strategy Network & Hiiraal Institutet, *The Islamic State in East Africa*, 2018-07-31, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/10/The-Islamic-State-in-East-Africa.pdf> (hämtad 2019-04-02)

Hiraal Institute, *Security Incidents in the Third Quarter of 2018*, odaterad, <https://hiraalinstitute.org/security-incidents-in-the-third-quarter-of-2018/> (hämtad 2019-04-04)

Hiiraan Online, *Al Shabaab attack on Somali government building ends with at least 15 dead*, 2019-03-23, <https://www.hiiraan.com/news4/2019/Mar/162860/al-shabaab-attack-on-somali-government-building-ends-with-at-least-15-dead.aspx> (hämtad 2019-03-29)

House of Commons Library, *Briefing paper nr 7298, Somalia: January 2019 update*, 2019-01-17, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7298/CBP-7298.pdf> (hämtad 2019-03-24)

Human Rights Watch (HRW), *"It's Like We're Always in a Prison" Abuses Against Boys Accused of National Security Offenses in Somalia*, 2018-02-21, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40957> (hämtad 2019-04-17)

HRW, *World Report 2019- Somalia, Country Summary*, januari 2019, https://www.hrw.org/sites/default/files/somalia_.pdf (hämtad 2019-04-02)

IDMC, *Un Settlement: Urban displacement in the 21st century*, 2018-11-01, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> (hämtad 2019-05-07)

International CrISS Group, *Galkayo and Somalia's Dangerous Faultlines*, 2015-12-10, <https://www.crissgroup.org/africa/horn-africa/somalia/galkayo-and-somalia-s-dangerous-faultlines> (hämtad 2019-05-29)

International CrISS Group, *CrISS Group Africa Briefing N°131, Managing the Disruptive Aftermath of Somalia's Worst Terror Attack*, 2017-10-20, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b131-managing-disruptive-aftermath-of-somalias-worst-terror-attack.pdf> (hämtad 2019-03-28)

International CrISS Group, *Somalia and the Gulf CrISS*, 2018-06-05, <https://www.crissgroup.org/africa/horn-africa/somalia/260-somalia-and-gulf-crISS> (hämtad 2019-03-25)

International CrISS Group, *Averting War in Northern Somalia: CrISS Group Briefing Paper*, 2018-06-27, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b141-averting-war-in-northern-somalia.pdf> (hämtad 2019-06-26)
ISSISS

Just Security, *Transparency on Civilian Harm in Somalia Matters – Not Just to Americans*, 2019-04-09, <https://www.justsecurity.org/63554/transparency-on-civilian-harm-in-somalia-matters-not-just-to-americans/> (hämtad 2019-04-12)

Landinfo, *Temanotat. Somalia: Praktiske forhold og sikkerhetsutfordringer knyttet till reisevirksomhet i Sør-Somalia*, 2016-04-04, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36990> (hämtad 2019-06-17)

Lifos, *Myndigheter och klansystem i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya samt Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2012-11-30, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29006> (hämtad 2019-06-17)

Lifos, *Lifosrapport: Somalia: Kvinnors position i klansystemet, v. 1.0*, 2018-04-27, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41295> (hämtad 2019-04-23)

Lifos, *Lifosrapport: Somalia – Kvinnlig könsstympning*, 2019-04-16, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43065> (hämtad 2019-05-08)

London School of Economics and Political Science, *By balancing Sharia law and the new Sexual Offences Bill, Somalia is legislating for the 21st century*, 2018-06-14, <https://blogs.lse.ac.uk/wps/2018/06/14/by-balancing-sharia-law-and-the-new-sexual-offences-bill-somalia-is-legislating-for-the-21st-century/> (hämtad 2019-05-03)

Minority Rights Group International, *Looma Ooyaan – No One Cries for Them: The Predicament Facing Somalia's Minority Women*, 2015-01-30, <https://www.refworld.org/docid/556ea6db4.html> (hämtad 2019-05-06)

Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015*, juli 2015, <https://minorityrights.org/wp-content/uploads/2015/07/MRG-state-of-the-worlds-minorities-2015-FULL-TEXT.pdf> (hämtad 2019-05-07)

Minority Voices Newsroom, *SWM 2015: Somalia – Minorities on the margins of Mogadishu*, 2015-07-01, <http://www.minorityvoices.org/news.php/en/1802/swm-2015-somalia-minorities-on-the-margins-of-mogadishu> (hämtad 2019-05-06)

Mosley, Jason, Chatham House, *Somalia's Federal Future Layered Agendas, Risks and Opportunities*, 2015-09-01, https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150902SomaliaFederalFutureMosley.pdf (hämtad 2019-05-28)

NOAS, *Persecution and Protection in Somalia*, 2014-04-01, https://noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Persecution-and-Protection-in-Somalia_A-Fact-Finding-Report_2014.pdf (hämtad 2019-05-06)

Norge. Landinfo, *Respons Somalia: Rekruttering til al-Shabaab*, 2018-01-26, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40865> (hämtad 2019-06-26)

Open Society Foundations, *Somali i Malmö – At Home in Europe Project*, 2014-01-31, <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/d63be448-8626-4477-a2fc-d32426083a5b/somalis-malmo-summary-swedish-20130131.pdf> (hämtad 2019-06-17)

Oxford Islamic Studies Online (betaltjänst), http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t236/e0865?_hi=0&_pos=3 (hämtad 2019-06-27)

Political Geography Now, *Somalia Control Map November 2018*, 2018-11-01, <https://lifos.migrationsverket.se/sokning/detaljerad-sokning.html>, (åtkomstbegränsad, hämtad 2019-05-28)

Reliefweb, *AMISOM hands over Operational Readiness Assessment findings to the Somali government*, 2019-02-26, <https://reliefweb.int/report/somalia/amisom-hands-over-operational-readiness-assessment-findings-somali-government> (hämtad 2019-04-03)

Reuters, *Somalia's al Shabaab denies forcibly recruiting children to fight*, 2018-01-18, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-conflict-children/somalias-al-shabaab-denies-forcibly-recruiting-children-to-fight-idUSKBN1F72TE> (hämtad 2019-03-25)

Reuters, *Somalia lures defectors in new push against insurgents*, 2018-01-24, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-defections-exclusive/exclusive-somalia-lures-defectors-in-new-push-against-insurgents-idUSKBN1FD0KO> (hämtad 2019-03-27)

Reuter, *Somali-region-once-riddled-with-pirates-sees-peaceful-power-transfer*, 2019-01-08, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-election-puntland/somali-region-once-riddled-with-pirates-sees-peaceful-power-transfer-idUSKCN1P21K4> (hämtad 2019-03-20)

Strategic Intelligence, *The Growing Threat Of Islamic State In East Africa*, 2018-11-06, <https://intelligencebriefs.com/the-growing-threat-of-islamic-state-in-east-africa/> (hämtad 2019-03-18)

Schweizerische Eidgenossenschaft, *Focus Somalia Clans und Minderheiten*, 2017-05-31, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40370> (hämtad 2019-05-06)

Sperber, Amanda, Foreign Policy, *Somalia is a Country Without an Army*, 2019-08-07, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> (hämtad 2019-04-06)

The Defense Post, *Fighting ends in Somalia capital after Al Shabaab attack leaves 19 dead*, 2019-03-01, <https://thedefensepost.com/2019/03/01/somalia-mogadishu-al-shabaab-maka-al-mukarama-attack/> (hämtad 2019-06-26)

The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012-08-01, <http://hrlibrary.umn.edu/research/Somalia-Constitution2012.pdf> (hämtad 2019-03-11)

The Guardian, *Somalia: dozens of al-Shabaab fighters killed in airstrike, says US*, 2019-01-20, <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/20/dozens-of-al-shabaab-fighters-killed-in-us-airstrike-says-military> (hämtad 2019-03-28)

The Guardian, *Life in the shadow of al-shabaab: "If I don't call, my mother thinks I'm dead"*, 2019-02-14, <https://www.theguardian.com/global-development/2019/feb/14/life-in-the-shadow-of-al-shabaab-if-i-dont-call-mother-thinks-im-dead-mogadishu-somalia> (hämtad 2019-03-25)

28 Too Many, *Somalia: The Law and FGM*, juli 2018, [https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/somalia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/somalia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2019-04-16)

28 Too Many, *Country Profile: FGM in Somalia and Somaliland*, mars 2019, [https://www.28toomany.org/static/media/uploads/CountryResearchandResources/SomaliaSomaliland/country_profile_somalia_and_somaliland_v1_\(march_2019\).pdf](https://www.28toomany.org/static/media/uploads/CountryResearchandResources/SomaliaSomaliland/country_profile_somalia_and_somaliland_v1_(march_2019).pdf) (hämtad 2019-04-16)

United Nations, *UN Strategic Framework Somalia 2017-2020*, 2017-12-01, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/un_strategic_framework_2017-2020_somalia.pdf (hämtad 2019-05-03)

United Nations, *Security Council Meeting, Political Turbulence Still Threatens Somalia's 'Positive Trajectory', Special Representative Warns in Briefing to Security Council*, 2019-01-03, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13654.doc.htm> (hämtad 2019-03-23)

UNHCR, *Global trends: Forced Displacement in 2018*, 2019-06-20, <https://www.unhcr.org/5d08d7ee7.pdf> (hämtad 2019-06-27)

UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia*, 2018-07-19, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/G1822955.pdf> (hämtad 2019-04-16)

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, *Protection of Civilians: Building the Foundation for Peace, Security and Human Rights in Somalia*, december 2017, <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/SO/ReportProtectionofCivilians.pdf> (hämtad 2019-04-05)

Unicef, *Mobile Phone-Based Hygiene and Sanitation Promotion in Somalia*, 2015-11-01, <https://www.unicef.org/esaro/UNICEF-FN-Somalia-Mobile-low-res.pdf> (hämtad 2019-06-17)

UNMAS in Somalia, *2018 Annual Report, Explosive Hazard Analysis*, odaterad, https://unsos.unmissions.org/sites/default/files/unmas_annual_report_2018sml.pdf (hämtad 2019-04-12)

UNICEF Somalia, *Child and Maternal Health*, odaterad, <https://www.unicef.org/somalia/health.html> (hämtad 2019-05-02)

UNICEF Somalia, *Education in Somalia*, odaterad, <https://www.unicef.org/somalia/education.html> (hämtad 2019-05-02)

UNICEF, *Somalia MICS 2006 Report, Monitoring the situation of children and women, 2006*, https://mics-surveys-prod.s3.amazonaws.com/MICS3/Eastern%20and%20Southern%20Africa/Somalia/2006/Final/Somalia%202006%20MICS_English.pdf (hämtad 2019-05-02)

UN Security Council, *Report of the Secretary-General on children in armed conflict in Somalia*, 2008-05-30, <https://undocs.org/S/2008/352> (hämtad 2019-03-19)

UN Security Council, *Children and Armed Conflict, Report of the Secretary-General*, 2019-06-20, https://www.ecoi.net/en/file/local/2013574/A_73_907_E.pdf (hämtad 2019-07-02)

UN Security Council, *Children and Armed Conflict, Report of the Secretary General*, 2018-05-16, <https://undocs.org/en/s/2018/465> (hämtad 2019-04-16)

UN Security Council, *Letter dated 7 November 2018 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, 2018-11-09, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/S/2018/1002> (hämtad 2019-04-05)

UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 2018-12-21, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Report%20of%20the%20Secretary-General%20on%20Somalia-21dec2018.pdf> (hämtad 2019-04-16)

UNSOM, *UN envoy Keating briefs the Security Council on the situation of Somalia*, 2018-09-14, <https://unsom.unmissions.org/un-envoy-keating-briefs-security-council-situation-somalia-13-september-2018> (hämtad 2019-03-23)

United States Africa Command, *U.S. Africa Command 2019 Posture Statement*, 2019-02-06, <https://www.africom.mil/media-room/documents> (hämtad 2019-03-23)

US Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 2018-04-20, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41213> (hämtad 2019-02-28)

USDOS, *Country Reports on Terrorism 2017 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 2018-09-19, <https://www.refworld.org/docid/5bcf1f57a.html> (hämtad 2019-03-24)

USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Somalia*, 2019-03-13, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43025> (hämtad 2019-05-07)

Utrikespolitiska Institutet, *Landguiden, Somalia: Aktuell politik*, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/somalia/aktuell-politik/> (betaltjänst, hämtad 2019-03-24)

Voice of America, *Somali Region Gets New President After Deadly Election Campaign*, 2018-12-19, <https://www.voanews.com/a/somali-region-gets-new-president-after-deadly-election-campaign/4707359.html> (hämtad 2019-03-27)

Voice of America, *Somalia's Al-Shabab Declares War on Pro-Islamic State Group*, 2018-12-21, <https://www.voanews.com/a/somalia-al-shabab-declares-war-on-pro-islamic-state-group/4711075.html> (hämtad 2019-03-26)

Voice of America, *Body of Infant Recovered After Deadly Somalia Attack*, 2019-03-03, <https://www.voanews.com/a/body-of-infant-recovered-3-days-after-deadly-somalia-attack/4811448.html> (hämtad 2019-03-28)

World Bank Group, *Somalia Economic Update*, 2018-08-01, <http://documents.worldbank.org/curated/en/975231536256355812/pdf/REPLACEMENT-PUBLIC-Somalia-Economic-Update-3-FINAL.pdf> (hämtad 2019-06-17)

Muntliga källor

Issa Hussein, Abdirisak, samtal i Garowe, 2018-10-21

Anonym källa i Hargeisa, samtal i Hargeisa, 2018-10-24

Daud, Leila, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

FN-tjänsteman, samtal i Mogadishu, 2018-10-16

FN-tjänsteman M, samtal i Mogadishu, 2016-03-14

FN-organisation D1, samtal i Mogadishu, mars 2016

FN-organisation D2, samtal i Mogadishu, mars 2016

FN-organisation D3, samtal i Mogadishu, mars 2016

FN-organisation J, samtal i Mogadishu, mars 2016

Ibrahim, Faisal & Ali, Abdirizak, UNFPA Somaliland, samtal i Hargeisa, 2018-10-24

Immigration and Naturalisation Directorate i Somalia, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

Internationell organisation (C), samtal i Mogadishu, oktober 2014

Internationell organisation i Mogadishu A, 2018-10-16

Internationell organisation i Nairobi (A), samtal med Lifos i Nairobi 2013-10-23

Internationell organisation i Nairobi A, samtal i Nairobi, 2016-03-10

Internationell organisation i Nairobi, samtal i Nairobi 2018-10-15

Internationell organisation i Somalia A1, samtal i Mogadishu, 2018-10-16

Internationell organisation i Somalia A2, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

Internationell organisation i Somalia A3, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

Internationell organisation i Somalia A5, samtal i Garowe, 2018-10-21

Internationell organisation i Somalia A6, samtal i Hargeisa, 2018-10-23

Internationell organisation i Somalia A7, samtal i Mogadishu 2018-10-17

Internationell organisation i Somalia B, samtal i Mogadishu, 2018-10-16

Internationell organisation i Somalia C, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

Internationell organisation som arbetar med Somalia i Nairobi, samtal i Nairobi, 2018-10-15

Internationell organisation i Garowe, samtal i Puntland, 2018-10-22

Internationell organisation i Hargeisa A, samtal i Hargeisa, 2018-10-23

Internationell organisation i Hargeisa C, samtal i Hargeisa, 2018-10-24

Internationell organisation som arbetar med Somalia F, samtal i Nairobi, 2012-06-07

Internationell organisation E, samtal i Nairobi, oktober 2014

Internationell organisation (H), samtal i Mogadishu, oktober 2014

Internationell organisation (K), samtal i Hargeisa, 2012-06-14

Internationell organisation (O), samtal i Mogadishu, oktober 2014

Internationell organisation (Q), samtal i Baidoa, oktober 2014

Islan, Nasra, samtal i Mogadishu, 2018-10-17

Jama, Mohamed, Legal Clinic Hargeisa, samtal i Hargeisa, 2012-06-14

Jama Mohamud, Mohamed, chef för Garowe Passport, Immigration and Naturalisation Agency Garowe, samtal i Garowe, 2018-10-22

Konsult till minister i Puntland, samtal i Garowe, 2018-10-21

Medarbetare vid Norwegian Refugee Council, samtal i Nairobi, juni 2012

National Human Rights Commission i Hargeisa, samtal i Hargeisa, 2018-10-24

Puntland Human Rights Defender, samtal i Garowe, 2018-10-22

Somalias ambassad i Nairobi, samtal i Nairobi, 2018-10-15

Somalias ambassad i Bryssel, telefonsamtal med Lifos, 2019-03-27

Somali Women Development Centre, samtal i Nairobi, 2018-10-19

Tadamun Social Society, samtal i Garowe, 2018-10-22

Tankesmedja i Mogadishu H, samtal i Mogadishu, mars 2016

UNDP, samtal i Mogadishu, mars 2016

Yusuf Mohamed, Nafisa, Nagaad Network, samtal i Hargeisa, 2018-10-24

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se